

Projekt tvorby obchodní strategie na forexu s využitím technické analýzy

Bc. Matej Vlasko

Diplomová práce
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav financí a účetnictví
akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Matej Vlasko**
Osobní číslo: **M130275**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Finance**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Projekt tvorby obchodní strategie na forexu
s využitím technické analýzy**

Zásady pro vypracování:

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

- Zpracujte kritickou literární rešerši týkající se problematiky obchodování na kapitálových trzích.

II. Praktická část

- Proveďte analýzu vybraného podkladového aktiva.
- Vytvořte a aplikujte obchodní strategii na forexu s reálnými peněžními prostředky.
- Zhodnoťte úspěšnost zvolené strategie.

Závěr

Rozsah diplomové práce: cca 70 stran
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

ELDER, Alexander. Tradingem k bohatství: psychologie, obchodní systémy, money management. Tetčice: Impossible, c2006. 305 s. Knihovna úspěšného obchodníka. ISBN 80-239-7048-8.

GRAHAM, Benjamin a ZWEIG, Jason. Inteligentní investor. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. 503 s. Investice. Finance. ISBN 978-80-247-1792-0.

KIDWELL, David S. Financial institutions, markets and money. 11th ed. Hoboken: John Wiley and Sons, c2012. 708 s. ISBN 978-0-470-56108-9.

MCDOWELL, Bennett. A trader's money management system: how to ensure profit and avoid the risk of ruin. Hoboken, N.J.: John Wiley and Sons, c2008. 210 s. ISBN 978-0-470-18771-5.

NISON, Steve. Cesta k úspěchu na burzovních trzích. Vyd. 1. Tetčice: Impossible, 2013. 228 s. ISBN 978-80-87673-00-3.

Vedoucí diplomové práce: Ing. Eva Hrubošová
Ústav financí a účetnictví
Datum zadání diplomové práce: 16. února 2015
Termín odevzdání diplomové práce: 27. dubna 2015

Ve Zlíně dne 16. února 2015

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

Ing. Eliška Pastuszková, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl jsem seznámen s tím, že na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

1. že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
2. že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Cieľom tejto diplomovej práce je navrhnúť obchodnú stratégiu, za pomoci ktorej bude možné v reálnych podmienkach menového trhu forex zhodnotiť vložené peňažné prostriedky. Teoretická časť sa zaoberá popisom samotného forexu, rôznymi spôsobmi jeho analýzy, ako aj predpokladmi či schopnosťami, bez ktorých sa obchodník na tomto trhu nezaobíde. Využívajúc tieto teoretické poznatky, je v praktickej časti zrealizovaná fundamentálna analýza zvolených menových párov, výber brokera a charakteristika obchodnej stratégie. V ďalších kapitolách opisujem a hodnotím celkový priebeh obchodovania, a na záver uvádzam niekoľko možných návrhov na zmeny v stratégii.

Klíčová slova: forex, broker, menové páry, technická analýza, pip, stop loss, trend, divergencia, money management.

ABSTRACT

The aim of this diploma thesis is to propose a business strategy, using which will be possible to valorize submitted cash in real terms of currency market forex. The theoretical part deals with the description of forex itself, different ways of market analysis, as well as assumptions and skills, which are essential for the trader in this market. In practical part, utilizing these theoretical knowledge, is performed fundamental analysis of selected currency pairs, broker choice and description of business strategy details. The following chapters describe and evaluate the overall history of trade, and finally a several possible proposals for changes in strategy are provided.

Keywords: forex, broker, currency pairs, technical analysis, pip, stop loss, trend, divergence, money management.

Týmto by som rád poďakoval Ing. Eve Hrubošovej za cenné pripomienky, odborné vedenie ako aj trpezlivosť, ktorú mi preukázala pri vypracovaní tejto diplomovej práce.

„Losers are people who are afraid of losing.“

Robert Kiyosaki

OBSAH

ÚVOD	9
CIELE A METÓDY SPRACOVANIA PRÁCE	11
I TEORETICKÁ ČASŤ	12
1 FOREX	13
1.1 HISTÓRIA FOREXU	13
1.2 OBCHODNÉ HODINY NA FOREXE	13
1.3 ÚČASTNÍCI FOREXU	14
1.3.1 Centrálné banky a vlády	14
1.3.2 Obchodné banky.....	14
1.3.3 Brokerské spoločnosti	15
1.3.4 Individuálni obchodníci	15
1.4 MENY OBCHODOVANÉ NA FOREXE	15
1.5 ZÁKLADNÉ POJMY FOREXU.....	16
1.5.1 Pip	16
1.5.2 Spread.....	16
1.5.3 Lot	16
1.5.4 Finančná páka.....	17
1.6 VÝHODY A RIZIKÁ OBCHODOVANIA NA FOREXE	17
1.7 ANALÝZY TRHU NA FOREXE	17
2 FUNDAMENTÁLNA ANALÝZA	18
2.1 HLAVNÉ UKAZOVATELE FUNDAMENTÁLNEJ ANALÝZY	18
3 TECHNICKÁ ANALÝZA	20
3.1 ZÁKLADNÉ PREDPOKLADY TECHNICKEJ ANALÝZY	20
3.2 DOWOVA TEÓRIA	21
3.3 GRAFY.....	22
3.3.1 Podstata grafov	22
3.3.2 Druhy grafov	22
3.3.2.1 Čiarový graf	23
3.3.2.2 Čiarkový graf	23
3.3.2.3 Sviečkový graf	24
3.4 GRAFICKÉ METÓDY TECHNICKEJ ANALÝZY	25
3.4.1 Trend	25
3.4.1.1 Trendové línie a kanály.....	26
3.4.1.2 Úrovne supportu a rezistencie.....	27
3.4.2 Sviečkové formácie	29
3.4.3 Základné grafické formácie.....	29
3.4.3.1 Trojuholník	29
3.4.3.2 Pullback pred breakom	30
3.4.3.3 Pullback po breaku.....	30
3.4.3.4 Formácia 1-2-3.....	30
3.5 ANALÝZA ZALOŽENÁ NA TECHNICKÝCH INDIKÁTOROCH	31
3.5.1 MACD.....	31
3.5.1.1 Divergencia ceny a MACD indikátoru	31

3.5.2	ATR.....	33
3.6	SILNÉ A SLABÉ STRÁNKY TECHNICKEJ ANALÝZY.....	33
4	PSYCHOLOGICKÉ ASPEKTY OBCHODOVANIA	34
4.1	NAJVÄČŠIE CHYBY OBCHODNÍKA	34
5	MONEY MANAGEMENT	36
5.1	MAXIMÁLNA VEĽKOSŤ POZÍCIE	36
5.2	STOP LOSS	37
5.3	POMER RIZIKO/ZISK (RISK/REWARD RATIO RRR).....	37
5.4	DRAWDOWN.....	38
5.5	OBCHODNÝ DENNÍK	38
II	PRAKTICKÁ ČASŤ	39
6	VÝBER MENOVÉHO PÁRU.....	40
7	FUNDAMENTÁLNA ANALÝZA MENOVÝCH PÁROV EUR/USD A USD/JPY.....	41
7.1	ÚROKOVÁ SADZBA	41
7.2	INFLÁCIA.....	42
7.3	HDP.....	42
7.4	NEZAMESTNANOSŤ.....	43
7.5	OBCHODNÁ BILANCIA	44
7.6	OSTATNÉ FUNDAMENTÁLNE FAKTORY	45
7.7	ZÁVER FUNDAMENTÁLNEJ ANALÝZY	46
8	VÝBER BROKERA.....	47
8.1	ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA X-TRADE BROKERS DOM MAKLERSKI S.A.....	48
8.2	OBCHODNÝ ÚČET STANDARD.....	49
8.3	OBCHODNÁ PLATFORMA XSTATION	49
9	CHARAKTERISTIKA OBCHODNEJ STRATÉGIE	50
9.1	POUŽITÉ TECHNICKE INDIKÁTORY	51
9.1.1	MACD.....	51
9.1.2	ATR.....	51
9.2	ŠTRUKTÚRA TRHU	52
9.3	VSTUP DO POZÍCIE	53
9.3.1	Formácia trojuholník.....	54
9.3.2	Formácia Pullback.....	55
9.3.3	Divergencie	56
9.4	VÝSTUP Z POZÍCIE	58
9.5	ZÁSADY MONEY MANAGEMENTU	59
9.5.1	Veľkosť kapitálu	59
9.5.2	Drawdown	60
9.5.3	Veľkosť pozície.....	60
9.5.4	Obchodné hodiny	60
9.6	BACKTEST	61
10	PRIEBEH OBCHODOVANIA	63

10.1	ANALÝZA JEDNOTLIVÝCH OBCHODNÝCH TÝŽDŇOV	63
10.1.1	Obchodný týždeň č. 1 (6. 2. – 13. 2. 2015)	63
10.1.2	Obchodný týždeň č. 2 (9. 3. – 13. 3. 2015)	65
10.1.3	Obchodný týždeň č. 3 (16. 3. – 20. 3. 2015)	66
10.1.4	Obchodný týždeň č. 4 (23. 3. – 27. 3. 2015)	67
10.1.5	Obchodný týždeň č. 5 (30. 3. – 3. 4. 2015)	68
10.2	POPIS VYBRANÝCH OBCHODOV	70
11	ZHODNOTENIE DOSIAHNUTÝCH VÝSLEDKOV	77
11.1	POROVNANIE S BENCHMARKOM	81
11.2	ZHODNOTENIE PSYCHICKÝCH VPLYVOV	82
11.3	NÁVRHY NA VYLEPŠENIE STRATÉGIE	83
	ZÁVER	85
	ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	87
	ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A SKRATIEK	90
	ZOZNAM OBRÁZKOV	92
	ZOZNAM TABULIEK	94
	ZOZNAM GRAFOV	95
	ZOZNAM PRÍLOH	96

ÚVOD

Finančné trhy dnes ponúkajú nespočetné množstvo investičných príležitostí. Na jednej strane má investor možnosť vložiť svoje prostriedky do dlhodobých nástrojov finančného trhu ako sú akcie, akciové indexy či dlhopisy, a v štýle „nakúp a drž“ tak pasívne vyčkávať na cieľové zhodnotenie, ignorujúc akékoľvek krátkodobé cenové pohyby. Niet pochýb o tom, že takýto štýl mnohým investorom vyhovuje. Požadované zhodnotenie však v prípade chybného odhadu nemusí vôbec nastať a v dlhodobom horizonte možno len veľmi ťažko flexibilne reagovať na nové tržné podmienky.

Na strane druhej možno investovať len krátkodobo, s cieľom profitovať na rozdiely medzi nákupnou a predajnou (prípadne predajnou a nákupnou) cenou, kedy takáto investícia, väčšinou do rôznych finančných derivátov, nemusí trvať dlhšie než niekoľko sekúnd. V mojej práci sa budem zaoberať práve týmto krátkodobým štýlom investovania, ktorý je vo všeobecnosti označovaný aj ako „trading“. Ten umožňuje traderom (krátkodobým investorom) profitovať aj na minimálnom cenovom pohybe využívajúc tak najrozličnejšie obchodné stratégie.

Väčšina začínajúcich traderov spočiatku zameria svoju pozornosť na menový trh – forex, kde majú prostredníctvom rozdielových kontraktov (CFD) príležitosť obchodovať veľký počet menových párov s relatívne nízkymi vstupnými nákladmi a poplatkami. Z viacerých strán tak dnes možno počuť správy o tom, že práve forex je tou ideálnou voľbou, ktorá prinesie traderovi toľko očakávaný zisk. Je to ale skutočne tak? S akým rizikom sa dá tento zisk dosiahnuť? Ako sa vyhnúť štatistikám, ktoré hovoria, že až 90% začínajúcich traderov na forexe znehodnotí svoj kapitál? Odpoveď na väčšinu týchto otázok som mohol zaručene nájsť len jediným spôsobom a síce, že si obchodovanie na forexe na vlastnej koži vyskúšam.

Cieľom tejto diplomovej práce je návrh obchodnej stratégie, pomocou ktorej bude možné v reálnych podmienkach menového trhu forex zhodnotiť vložené peňažné prostriedky. Práca je rozdelená na teoretickú a praktickú časť, celkovo pozostávajúca z 11 hlavných kapitol. V úvode teoretickej časti opisujem samotný forex. Zameriavam sa na jeho históriu, obchodné hodiny, vysvetľujem základné pojmy a porovnávam jeho výhody a nevýhody. V ďalšej časti popisujem spôsoby, ktorými možno analyzovať ceny na forexe. Popri stručnom objasnení fundamentálnej analýzy pokračujem technickou analýzou. Postupne sa dostávam k psychologickým aspektom obchodovania, kde uvádzam najčastejšie chyby ob-

chodníka. Na záver teoretickej časti objasňujem veľmi dôležitú súčasť obchodného systému money management a jeho jednotlivé kategórie ako maximálna veľkosť pozície, pomer rizika a zisku či drawdown.

Praktickú časť mojej práce som zahájil výberom menových párov, s ktorými budem obchodovať. V nasledujúcich kapitolách je vykonaná fundamentálna analýza týchto párov, ako aj výber brokera prostredníctvom ktorého budú realizované všetky obchody. Pokračujem charakteristikou samotnej obchodnej stratégie a jej jednotlivých súčastí ako vstupov či výstupov z pozície. Na záver praktickej časti komentujem priebeh jednotlivých obchodov hodnotím dosiahnuté výsledky.

CIELE A METÓDY SPRACOVANIA PRÁCE

Primárnym cieľom tejto diplomovej práce je navrhnúť obchodnú stratégiu, pomocou ktorej bude možné v reálnych podmienkach menového trhu forex zhodnotiť vložené peňažné prostriedky. Konkrétna miera zhodnotenia nebola stanovená, no vo všeobecnosti platí, že by sa mala pohybovať na alebo nad úrovňou zhodnotenia, ktoré možno dosiahnuť pri alternatívnych formách investovania ako sú akciové indexy či podielové fondy. Za sekundárny cieľ považujem nadobudnutie rôznych praktických zručností a skúseností, ktoré doterajšie obchodovanie na demo účte umožňuje len v obmedzenej miere či dokonca vôbec. Tieto ciele boli stanovené predovšetkým z dôvodu, že by som sa chcel obchodovaniu na forexe či kapitálových trhoch ako celku venovať aj v budúcnosti, či už prostredníctvom hlavnej alebo ako doplnkovej zárobkovej činnosti.

Pri spracovaní tejto práce som využíval viacero vedeckých metód. V teoretickej časti som vypracoval kritickú literárnu rešerš zaoberajúcu sa problematikou obchodovania na kapitálových trhoch. Dlhodobé pozorovanie a analýza medzinárodnej ekonomickej situácie, ktoré tejto práci predchádzali už počas celého druhého ročníka, viedli k získaniu informácií, ktoré neskôr v praktickej časti rozhodovali o výbere konkrétneho obchodného inštrumentu. Po voľbe menových párov EUR/USD a USD/JPY nasledovala ich fundamentálna analýza prostredníctvom viacerých hospodárskych či politických ukazovateľov. Pri samotnom obchodovaní som využíval technickú analýzu, predovšetkým jej prvky, ktorými možno graficky vyhodnotiť cenový vývoj ako sú trendy, úrovne supportov a rezistencií, divergencie, rôzne grafické formácie a pod. Na základe týchto prvkov som následne indukciou krátkodobo predikoval cenový vývoj s cieľom profitovať na rozdiely medzi otváracou a zatváracou cenou.

I. TEORETICKÁ ČASŤ

1 FOREX

S nadhľadom možno povedať, že forex (skratka z anglického International Interbank FOREign EXchange) je jednoducho obchodovanie s cudzími menami (Stíbor, 2013, s. 21). Jedná sa o medzinárodný menový trh, ktorý možno vďaka svojmu obrovskému obratu, dosahujúcemu v priemere viac ako 4 bilióny dolárov denne, označiť za najväčší a najlikvidnejší finančný trh na svete. Na rozdiel od ostatných trhov je forex decentralizovaný OTC (Over-the-Counter) trh, otvorený s výnimkou víkendu 24 hodín denne. Obchody teda neprebiehajú výhradne na jednom mieste a nie sú nijak časovo obmedzené. Štruktúru tohto trhu tvorí skupina neformálnych trhov, úzko spojených prostredníctvom systému medzinárodného bankovníctva a korešpondenčných bankových vzťahov. Obchodovanie medzi jednotlivými účastníkmi prebieha elektronicky. (Kidwell, 2012)

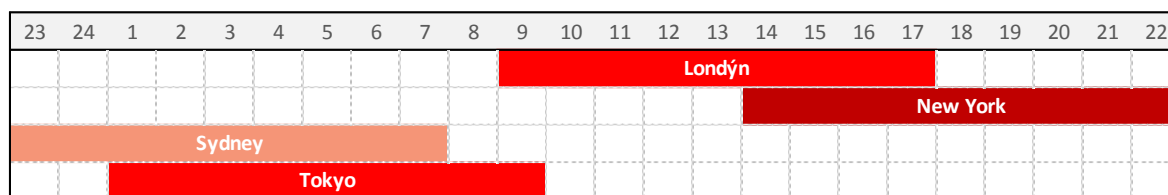
1.1 História forexu

Hartman a Turek (2009, s. 3) uvádzajú, že základy forexu boli položené pred zhruba 2000 rokmi v Jeruzaleme. Dane, ktoré v tomto období vyberali Rimania od Židov boli aj napriek miestnej mene, ktorou bol izraelský šekel, vyberané v rímskych dinároch. Platby teda mohli byť realizované len potom, čo bola stanovená hodnota výmenného kurzu medzi týmito dvoma menami. Hartman (2013, s. 87) ďalej uvádza, že forex v podobe v akej ho poznáme dnes vznikol v roku 1971, po rozhodnutí amerického prezidenta Nixona opustiť od politiky tzv. zlatého štandardu. Pádom Bretton-Woodskeho menového systému vznikol systém pohyblivých výmenných kurzov, ktorých hodnotu najvýraznejšie ovplyvňovala ponuka a dopyt po danej mene.

1.2 Obchodné hodiny na forexe

Štýbr (2011, s. 24) uvádza, že obchody na forexe sú realizované nepretržite 24 hodín denne. Napriek tomu nie je ich objem počas celého dňa rovnaký. Obchodná aktivita cez deň výrazne stúpa, alebo naopak klesá, v závislosti od aktívnej časti dňa v jednotlivých svetových finančných centrách. Stíbor (2013, s. 25) ďalej dodáva, že po prepočítaní na náš stredo európsky čas, sa hodinu pred polnocou ako prvé prebúdzajú Sydney. O jednej v noci sa pridávajú Tokyo. Od 9 hodiny ráno otvára v Európe Londýn a nakoniec od 14 hodiny aj Amerika. Súčasne s uzavretím Ameriky o 23 hodine otvára opäť Sydney. Obchodný cyklus

sa teda s výnimkou víkendu neprerušuje. Graficky je tento proces znázornený na obrázku nižšie (Obr. 1).

Obr. 1 Schéma otváracích hodín na forexe (Stibor, 2013, s. 25).

1.3 Účastníci forexu

Hartman (2013, s. 89) tvrdí, že v minulosti mali prístup na forex len banky, portfólio manažeri, správcovia financií a veľké finančné inštitúcie. Dnes už však široká ponuka broker-ských firiem a klesajúce finančné nároky na obchodné účty, umožňujú obchodovať na forexe prakticky komukoľvek. Odhaduje sa, že až 85 % zúčastnených strán obchoduje na forexe s cieľom profitovať z výmenných kurzov, pričom iba zvyšných 15 % obchodníkov má v pláne zvolenú menu prevziať a držať dlhšiu dobu. Rejnuš (2014, s. 465-467) uvádza vo svojej knihe niekoľko hlavných účastníkov forexu:

1.3.1 Centrálné banky a vlády

Centrálné banky spravujú v rámci svojej menovej politiky devízové rezervy jednotlivých štátov s cieľom zabezpečiť ich finančnú stabilitu. Primárnym cieľom týchto bánk teda nie je dosahovanie zisku pri obchodovaní na forexe. Lien (2006) zaraďuje medzi najväčšie centrálné banky U.S. Federal Reserve System (The Fed), European Central Bank (ECB), Bank of England (BoE), Bank of Japan (BoJ), Swiss National Bank (SNB), Bank of Canada (BoC), Reserve Bank of Australia (RBA), Reserve Bank of New Zealand (RBNZ).

1.3.2 Obchodné banky

Najvýznamnejší podiel na celkovom objeme obchodov na forexe majú obchodné banky, prípadne ďalšie s nimi prepojené finančné inštitúcie, ako poisťovne, investičné spoločnosti a fondy. Ich cieľom je predovšetkým dosahovanie zisku pri realizovaní devízových obchodov, konkrétne z rozdielu nákupných a predajných cien tzv. spreadu. V neposlednom rade vykonávajú zmenárenské služby pre svojich zákazníkov.

1.3.3 Brokerské společnosti

Broker sprostredkováva a uľahčuje obchody medzi dvoma stranami spravidla za províziu. Svojim klientom môže okrem odborného poradenstva často krát poskytovať lepšie výmenné kurzy než banky. Realizáciou devízových obchodov aj pre drobných klientov, broker spája veľkoobchodný a maloobchodný trh. Denník The Wallstreet Journal (2014) zostavil na základe viacerých kritérií rebríček najlepších online brokerov roku 2014:

1. Interactive Brokers
2. Trade Monster
3. Place Trade
4. TD Ameritrade

1.3.4 Individuálni obchodníci

Vo všeobecnosti sa jedná o drobných investorov (traderov), ktorí na dosiahnutie zisku používajú viacero spôsobov obchodovania ako napríklad zaistenie, špekuláciu či arbitráž.

1.4 Meny obchodované na forexe

Forex ponúka širokú škálu obchodovateľných mien. Bachratý (2012, s. 32) vysvetľuje, že pre zjednodušenie je každá z nich označená tzv. ISO kódom, ktorý sa skladá vždy z troch písmen. Prvé dve písmená predstavujú krajinu pôvodu a posledné písmeno názov meny. Napríklad USD – United States Dollar, alebo JPY – Japanese Yen. Výnimkou je ISO kód eura - EUR.

Na základe významnosti a intenzity obchodovania rozdelil Rejnuš (2014, s. 464) meny do 3 základných skupín – hlavné, vedľajšie a exotické meny, pozri tabuľku nižšie (Tab. 1).

Tab. 1 Rozdelenie mien (Rejnuš, 2014, s. 464) – upravené autorom.

Hlavné meny	Vedľajšie meny	Exotické meny
<ul style="list-style-type: none"> • USD: Americký dolár (\$) • EUR: Euro (€) • GBP: Britská libra (£) • JPY: Japonský jen (¥) • CHF: Švajčiarsky frank 	<ul style="list-style-type: none"> • AUD: Austrálsky dolár • CAD: Kanadský dolár • SEK: Švédská koruna • RUB: Ruský rubel' • NZD: Novozélandský dolár 	<ul style="list-style-type: none"> • SGD: Singapurský dolár • CZK: Česká koruna • ZAR: Juhoafrický rand

Horner (2011, s. 36) uvádza, že pre stanovenie kurzu, resp. ceny danej meny, je potrebné túto menu porovnať s inou. Preto sú kurzy uvedené vždy v pároch. Menový pár, napríklad EUR/USD je pomerom eura ku americkému doláru. Prvá mena v páre – EUR sa nazýva **základná mena** a preto má hodnotu 1. Druhá mena – USD sa nazýva **kótovacia mena** a vyjadruje, koľko jednotiek tejto meny treba vynaložiť na nákup meny základnej. V praxi to znamená, že ak je kurz EUR/USD = 1,25, tak za jedno euro musíme zaplatiť 1,25 dolárov. V súčasnosti až 90% denného objemu obchodov na forexe, tvoria obchody s hlavnými menovými párami USD/JPY, USD/CHF, USD/CAD, EUR/USD, GBP/USD, AUD/USD.

1.5 Základné pojmy forexu

Existuje niekoľko základných pojmov, ktoré by mal každý záujemca o obchodovanie na forexe ovládať:

1.5.1 Pip

Turek (2009, s. 218) uvádza, že menové páry rastú alebo klesajú o najmenšiu hodnotu, ktorej sa hovorí pip. Ak sa napríklad pár EUR/USD pohne zo 1,2566 na 1,2567, ide o pohyb v hodnote jedného pipu.

1.5.2 Spread

Stibor (2013, s. 11-12) definuje spread ako rozdiel medzi nákupnou (ASK) a predajnou (BID) cenou daného finančného aktíva. Spread častokrát býva jediným obchodným poplatkom a preto je významným faktorom pri vyberaní brokera. Obchodník má na výber dva druhy spreadu, fixný alebo variabilný (prípadne ich kombináciu). Každý z nich má svoje výhody aj nevýhody v závislosti od obchodnej doby. Spravidla najmenšie spready, pohybujúce sa okolo 2 pipov, má pár EUR/USD. U ostatných párov môže byť spread aj niekoľko násobne vyšší.

1.5.3 Lot

Bachratý (2012, s. 19) vysvetľuje, že lot je štandardizovaná objemová jednotka, ktorého veľkosť je 100 000 jednotiek danej meny. Väčšina brokerov umožňuje svojim zákazníkom obchodovať aj v menších objemoch tzv. miniloty, alebo dokonca mikroloty.

1.5.4 Finančná páka

Stibor (2013, s. 13) pripomína, že na forexe možno aj s relatívne malým kapitálom obchodovať oveľa väčšie množstvo meny. Jediné čo broker požaduje ako zálohu je margin, ktorý mu zaručuje pokrytie prípadných strát. Po tom, čo obchodník zaplatí takúto zálohu, mu broker poskytne finančnú páku, vo väčšine prípadov 1:100. To znamená, že obchodník s počiatočným kapitálom 1 000 USD, môže nakupovať menu za 100 000 USD.

1.6 Výhody a riziká obchodovania na forexe

Bachratý (2012, s. 35-37) uvádza nasledujúce výhody obchodovania na forexe, ktoré však v „rukách“ neskúseného obchodníka môžu predstavovať skôr riziko:

- **Nízky vstupný kapitál** – obchodovať možno už od 500 eur,
- **Vysoká likvidita** – denne na forexe obchoduje cca 5 miliónov účastníkov,
- **Veľký výber obchodovateľných mien, relatívne ľahko dostupné informácie,**
- **Profit aj z klesajúcich kurzov** - pomocou sell príkazov,
- **Nízke poplatky** – jediný poplatok brokera je častokrát iba spread,
- **Flexibilita, nepretržité obchodovanie,**
- **Pákový efekt** – jedna z najväčších výhod forexu môže pre začiatočníkov predstavovať obrovské riziko straty vstupného kapitálu,
- **Veľká volatilita** – vďaka vysokej likvidite môžu nastať nepredvídateľné zmeny trendu, ktoré po zasiahnutí SL pokračujú v pôvodnom trende,
- **Problematika výberu brokera** – zorientovať sa v širokej ponuke brokerov môže byť pre začiatočníka problém, naopak skúsený obchodník má z čoho vyberať.

1.7 Analýzy trhu na forexe

Podľa Stibora (2013, s. 38) nám analýza trhu pomáha pochopiť dianie na trhu, a neskôr, na základe získaných informácií vytvoriť stratégiu vstupu či výstupu z pozície. Hartman (2009, s. 37) uvádza viacero spôsobov, akými možno analyzovať trh, ale za najznámejšie a najpoužívanejšie označuje technickú a fundamentálnu analýzu. Tie rozdeľujú forexových obchodníkov na dva „tábory“. Napriek tomu, že obchodník používa výhradne technickú analýzu, mal by si byť vedomý určitých ekonomických vyhlásení či ukazovateľov týkajúcich sa fundamentálnej analýzy. Naopak fundamentálnemu obchodníkovi môže technická analýza zlepšiť načasovanie vstupu a výstupu z obchodnej pozície.

2 FUNDAMENTÁLNA ANALÝZA

V prípade fundamentálnej analýzy označuje Hartman (2009, s. 39), ako hlavné faktory ovplyvňujúce ponuku a dopyt po určitej mene, ekonomické, sociálne a politické správy. Tie odrážajú stav danej meny, resp. ekonomiky a majú za následok zvýšenú či zníženú dôveru zo strany fundamentálnych obchodníkov. Pri použití fundamentálnej analýzy na forexe, sa vychádza z nasledujúcich krokov (Finančník, 2005):

- **Globálna analýza** – prognózujúca vývoj menových trhov ako celku,
- **Analýza konkrétneho subjektu** – sleduje vývoj konkrétneho menového páru.

2.1 Hlavné ukazovatele fundamentálnej analýzy

Urban (2010) uvádza, že fundamentálne zameraný obchodníci sledujú niekoľko dôležitých ukazovateľov. Napriek tomu, že ich výsledky majú väčšinou makroekonomicky striktno definovaný dopad na jednotlivé meny, trhy niekedy reagujú úplne inak. Obchodník by sa preto mal pozerat' na trh zo širšej perspektívy. Autor ďalej uvádza niekoľko najdôležitejších ukazovateľov fundamentálnej analýzy a síce:

- **Úrokové sadzby**

Jedná sa o jeden z najvýznamnejších ukazovateľov. S rastúcimi úrokovými sadzbami, stúpa aj potencionalny výnos vloženého kapitálu. Ak chce teda investor presunúť svoj kapitál do krajiny s vysokými úrokovými sadzbami, musí nakúpiť domácu menu, čo vedie k jej posilneniu. Pochopenie princípu úrokových sadzieb je základným faktorom fundamentálnej analýzy, pretože výsledky väčšiny ostatných ukazovateľov sa odrazia práve na zmenách úrokových sadzieb.

- **Inflácia**

Inflácia predstavuje zmenu cenovej hladiny. Z pohľadu centrálnych bánk sa za najdôležitejšiu infláciu považuje tzv. jadrová inflácia, ktorá nezahŕňa zmeny cien energií a potravín. Ak je inflácia príliš nízka, môže centrálna banka podporiť ekonomiku znížením úrokových sadzieb a oslabiť tak kurz svojej meny. Naopak ak je inflácia vysoká, zvýši úrokové sadzby a mena posilní.

- **Hrubý domáci produkt**

HDP umožňuje investorom pomerne jednoduché porovnanie hospodárskej situácie rôznych krajín. Vysoký rast HDP má za následok hospodársky rast a zvyšovanie miezd spojené

s rizikom inflácie, čo spravidla vedie k rastu úrokových sadzieb a posilneniu meny. Nízky rast, prípadne stagnácia HDP prispieva k oslabeniu meny.

- **Situácia na trhu práce**

Nízka nezamestnanosť a vysoký počet novo vytvorených pracovných miest je jedným z predpokladov vysokého rastu HDP. Mena štátu, ktorý dokáže pre svojich občanov zabezpečiť dostatočné množstvo práce má do budúcnosti priaznivú perspektívu na posilnenie. Naopak nedostatok práce pôsobí na menu negatívne.

- **Stav platobnej a obchodnej bilancie**

Platobná bilancia zachycuje objem všetkých vyšlých a došlých zahraničných platieb daného štátu za skúmané obdobie, ktorým je spravidla 1 rok. Pokiaľ je platobná bilancia aktívna (objem došlých platieb je vyšší ako objem vyšlých), kurz danej meny má tendenciu posilňovať. V prípade výrazne pasívnej platobnej bilancie (objem došlých platieb je výrazne menší ako objem vyšlých platieb), kurz meny oslabne. Obchodná bilancia predstavuje len časť celkovej platobnej bilancie a zachytáva objem vývozu a dovozu jednotlivých tovarov. Platia pre ňu rovnaké pravidlá ako pre platobnú bilanciu. (Kráľ, 2008, s. 49)

- **Maloobchodné predaje**

Ekonomické zdravie konzumentov možno vyjadriť prostredníctvom miery maloobchodných predajov. Ich vysoká úroveň značí, že konzumenti majú dostatok peňazí, ako aj dôvery v ich finančnú situáciu. Tým pádom sú ochotní viac utrácať, čo sa prejaví v raste HDP a zvýšení úrokových sadzieb. So zvyšujúcimi sa maloobchodnými predajmi teda kurz meny posilňuje. Pre krajiny závislé na domácom dopyte (napr. USA), je tento ukazovateľ kvôli jeho vplyvu na HDP veľmi dôležitý.

- **Trh služieb a priemyslová výroba**

Tento typ ukazovateľa prezentuje situáciu na trhu služieb a v sektore priemyselnej výroby. Hodnota ukazovateľa nad 50 indikuje expanziu sektoru, zatiaľ čo hodnota menšia ako 50 indukuje kontrakciu. Vo všeobecnosti platí, že čím vyššia hodnota ukazovateľa, tým vyšší rast HDP a tým silnejšia mena.

- **„Šoky“ – Markantné politické a ekonomické výkyvy**

Táto kategória zahŕňa predovšetkým výkyvy, majúce silne negatívny vplyv na ekonomiku a jej menu ako napr. vojny, teroristické útoky či zvrhnutia režimu (Finančník, 2005).

3 TECHNICKÁ ANALÝZA

Polách (2008, s. 172) označuje technickú analýzu ako systematickú metódu analyzovania a vyhodnocovania finančných inštrumentov, využívajúcu údaje vyprodukované výlučne trhom ako napr. cena, objem, volatilita či množstvo otvorených kontraktov. Cieľom technickej analýzy je podľa Rejnuša (2014, s. 300) jednak analyzovať vývoj ceny spolu s predikciou jej budúcich zmien a jednak určiť najvhodnejší okamžik pre vstup, prípadne výstup z obchodu (tzv. časovanie). Autor ďalej pripomína, že na rozdiel od fundamentálnej analýzy, ktorá obchodníkom dáva odpoveď na otázku „čo obchodovať“, technická analýza určuje „kedy obchodovať“. Preto ju možno označiť za „krátkodobú analýzu“.

V odbornej literatúre možno nájsť aj iné pomenovania pre túto metódu. Král (2007, s. 10) uvádza názov chartová analýza (odvodený od slova „chart“, slovensky graf), a to hlavne z dôvodu, že kľúčovým analytickým nástrojom tejto metódy je skúmanie a analyzovanie grafov. Polách (2008, s. 172) dopĺňa, že skutočnosti ako politická situácia, daňová politika štátu alebo ekonomické prostredie sú pre technickú analýzu nepodstatné.

Tím portálu Forex-zone (2011, s. 40) podotýka, že technická analýza je vo všeobecnosti veľmi populárna. Za jej úspechom stojí fakt, že ju v dnešnej dobe používa veľký počet obchodníkov, ktorých obchodná stratégia vyžaduje dodržiavanie niekoľkých, relatívne jednoduchých pravidiel. Vďaka tejto skutočnosti sa ich stratégia stáva časom stabilná. Naopak príliš komplikovaná stratégia v neustále sa meniacich podmienkach na trhu, časom stráca svoju funkčnosť.

3.1 Základné predpoklady technickej analýzy

Polách (2008, s. 173) uvádza niekoľko základných predpokladov, na ktorých je technická analýza založená:

- Tržnú cenu určuje výlučne vzťah ponuky a dopytu,
- Ponuku a dopyt ovplyvňujú ako fundamentálne, tak aj psychologické faktory,
- Kurzy sa pohybujú v trendoch, keďže trvá určitú dobu než sa tržná cena prispôbi novej rovnovážnej úrovni,
- Zmenu trendu spôsobuje posun ponuky a dopytu,
- Zmenu trendu možno včas identifikovať pomocou štúdia historických cien a objemu obchodov,

- Budúci vývoj ceny možno prognózovať prostredníctvom pravidelne sa opakujúcich grafických formácií.

3.2 Dowova teória

Prvý priekopníci technickej analýzy sa podľa Eldera (2006, s. 10) objavili v USA už začiatkom 20. storočia. Okrem iných bol medzi nimi aj Charles Dow, vydavateľ denníku The Wall Street Journal. Napriek tomu, že Dow v tomto denníku publikoval množstvo svojich redakčných článkov, nikdy nenapísal ucelenú knihu. Polách (2008, s. 174) uvádza, že až po Dowovej smrti v roku 1902, bola séria jeho článkov spracovaná a postupne sa vytvorila ucelená Dow Theory. K tej autor dodáva, že vychádza z predpokladu, že väčšina akcií sa na trhu chová podobným spôsobom, pričom len minimum z nich vykazuje známky odlišného správania. Dow teda predpokladal, že celkový vývoj na trhu možno znázorniť pomocou indexov, na základe čoho vytvoril dva indexy – Dow Jones Industrial Average a Dow Jones Rail Average. Král (2007, s. 38) dodáva, že skúmaním týchto indexov Dow zaviedol pojmy býčí a medvedí trh.

Král (2007, s. 38) ďalej uvádza základné princípy, na ktorých je Dowova teória postavená:

- **Indexy všetko diskontujú** – Znamená, že objem a tendencia vývoja burzových transakcií predstavujú všetky znalosti burzy z jej minulosti, a to ihneď,
- **Trh má tri trendy - Primárny trend** – je zásadný a silný, s trvaním od cca 1 až po kľudne aj desiatky rokov. **Sekundárny trend** – strednodobý trend, s dĺžkou od 1 týždňa do 1 roku. **Nevýznamný trend** – vyskytuje sa v období po ukončení predchádzajúcich trendov, s dĺžkou od cca 1 dňa až do niekoľkých mesiacov,
- **Primárne trendy majú tri fáze vývoja** – Prvou fázou **rastúceho** trendu je **akumulácia**, kedy market makeri začínajú nakupovať dočasne podhodnotené aktívum. Po nej nasleduje **fáza vstupu investorskej verejnosti**, charakteristická prudkým rastom ceny, keďže sa o aktíve dozvedelo množstvo špekulantov a investorov. Poslednou je **fáza distribúcie**, typická masovým odporúčaním k nákupu zo strany market makerov, ktorí dané aktívum so ziskom predávajú menej znalým účastníkom trhu. Podobne tieto fázy fungujú aj pri **klesajúcom** trende, samozrejme v opačnom smere. Ide o fázu **distribúcie, paniky a postranného pohybu**,
- **Trend musí byť potvrdený objemom** – Trend môže dlhodobo rásť iba pri dostatočnom objeme obchodov. V prípade, že rastie aj pri nízkom objeme obchodov, jedná sa pravdepodobne len o krátkodobý špekulačný rast,

- **Indexy sa musia navzájom potvrdzovať** - Pri reálnom rastúcom či klesajúcom trende sa musia ako klasický 11-členný akciový, tak aj neskorší dopravný index navzájom potvrdzovať. Táto myšlienka vychádza z predpokladu, že expanzia ekonomiky prirodzene zvyšuje dopyt firiem a domácností po investičných zariadeniach a spotrebných produktoch. Zároveň rastie aj dopyt po prepravných službách,
- **Trend musí existovať tak dlho, až sa objaví definitívny signál pre jeho zásadnú kvalitatívnu zmenu** – Najbežnejším signálom pre začiatok rastu ceny z pohľadu technického analytika, je objavenie dna predchádzajúceho trendu a pri jeho ukončení zas objavenie jeho vrcholu. V prípade poklesu ceny je to presne naopak.

3.3 Grafy

Technicky založený obchodník si svoje obchodovanie nevie predstaviť bez grafov. Využíva ich na zakreslenie cenových pohybov, na základe ktorých realizuje svoje obchodné rozhodnutia. (Forex-zone, 2011, s. 27)

3.3.1 Podstata grafov

Kráľ (2007, s. 23) označuje graf ako statické zachytenie predchádzajúceho dynamického procesu vývoja zvoleného podkladového aktíva. Autor ďalej uvádza, že podstatou analýzy grafov je nájsť zákonitosti dynamiky skúmaného aktíva čím možno:

- odhaliť trendy vývoja ceny,
- odhaliť dna a vrcholy týchto trendov,
- stanoviť optimálnu výstupnú cenu pri rastúcom trende,
- pri klesajúcom trende, stanoviť najvýhodnejší moment pre nákup daného aktíva.

Za nespochybniteľnú výhodu grafov Stibor (2013, s. 41) označuje ich vysokú názornú a predpovedaciu hodnotu, vďaka čomu im porozumie v podstate každý. Autor ďalej pripomína, že jeden graf má oveľa vyššiu vypovedaciu hodnotu, ako tisíce neustále sa meniacich čísiel.

3.3.2 Druhy grafov

Rejnuš (2014, s. 311) uvádza niekoľko najčastejšie používaných grafov, z ktorých má obchodník pri grafickej analýze na výber. Vyznačujú sa tým, že na vertikálnej ose zobrazujú cenu a na horizontálnej ose čas.

Patria sem hlavne:

- Čiarový graf
- Čiarkový graf
- Sviečkový graf

Z menej používaných grafov autor ďalej spomína Point and Figure, Kagi, Renko. Ich ukážky možno vidieť v prílohe č. 1 (P I).

3.3.2.1 Čiarový graf

Tento graf je jedným z najjednoduchších vôbec. Bachratý (2012, s. 69) ho síce označuje za veľmi prehľadný, no zároveň dodáva, že nám neposkytuje žiadne informácie o maximálnej a minimálnej cene. Preto ho Kráľ (2007, s. 25) odporúča predovšetkým na vyhodnocovanie dlhodobějších časových období, zhruba od 6 mesiacov až po 10 a viac rokov. Jeho konštrukcia spočíva v pospájaní jednotlivých uzatváracích cien za danú časovú periódu. Ukážku tohto typu grafu možno vidieť na obrázku nižšie (Obr. 2).

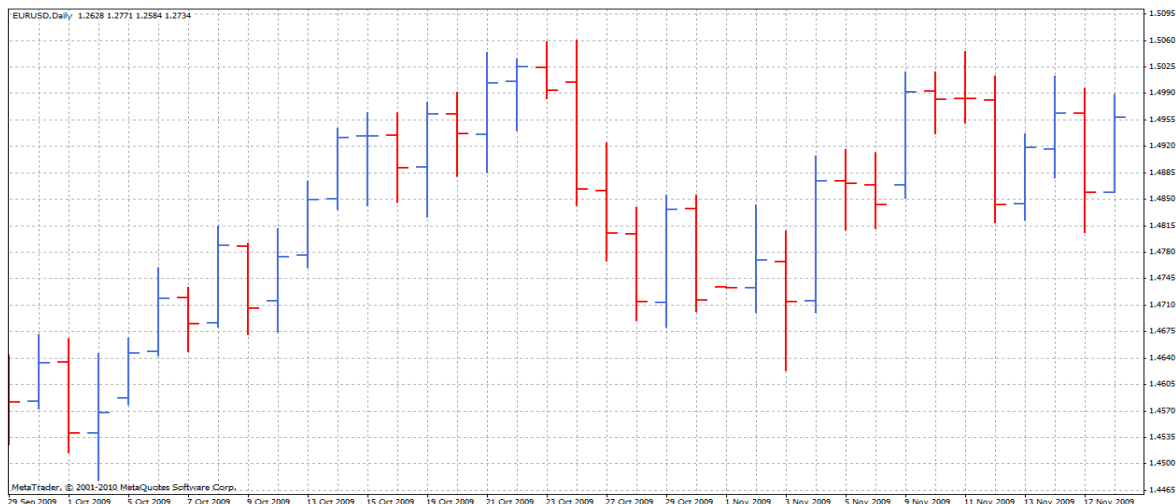

Obr. 2 Čiarový graf (Forex-zone, 2011, s. 27).

3.3.2.2 Čiarkový graf

Rejnuš (2014, s. 312) označuje tento graf za o niečo zložitejší v porovnaní s čiarovým, a to hlavne kvôli vertikálnej ose zobrazujúcej pomocou malých „čiarok“ štyri rôzne ceny za danú časovú periódu. Týmito cenami sú otváracia cena (open price), maximálna cena (high price), minimálna cena (low price) a uzatváracia cena (close price).

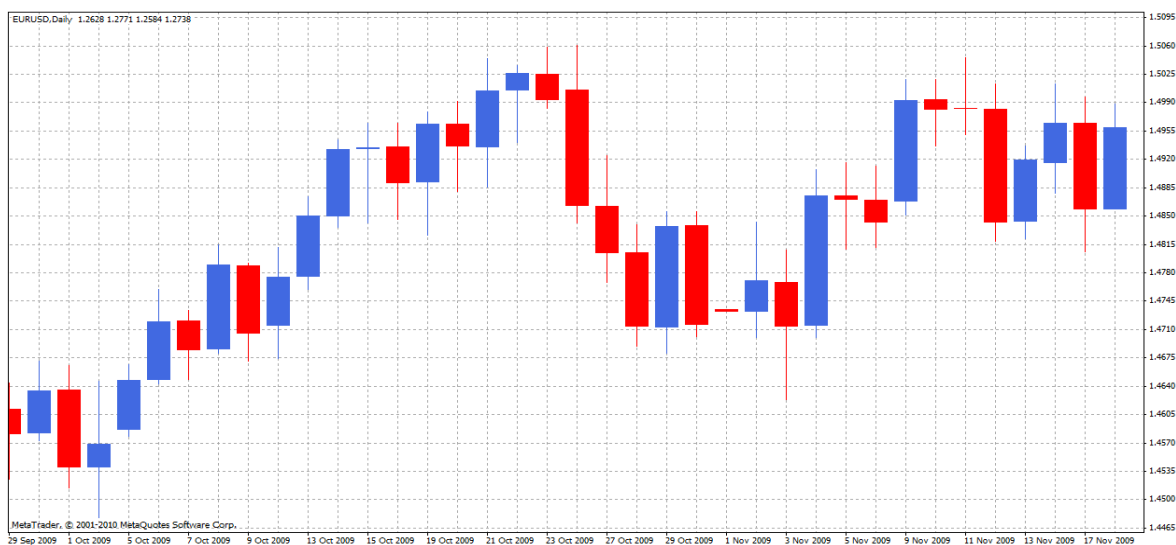
Pre bližšie pochopenie tohto princípu je v prílohe č. 2 (P II) priložená grafická ilustrácia. Ukážku tohto grafu možno vidieť na obrázku nižšie (Obr. 3).

Obr. 3 Čiarkový graf (Forex-zone, 2011, s. 28).

3.3.2.3 Sviečkový graf

Elder (2006, s. 96) uvádza, že tento graf je postavený na podobnom princípe ako čiarkový (princíp OHLC – open, high, low, close cien), s tým rozdielom, že namiesto čiarok má rad sviečok s knôtmí na oboch koncoch. Práve túto vlastnosť označuje Polách (2008, s. 190) za rozhodujúci dôvod, prečo možno používaním sviečkového grafu získať väčšie množstvo informácií, či dokonca presnejšie predikovať budúci vývoj trhu. Autor ďalej dodáva, že mnohé obchodné stratégie profitujú len na základe formácií ktoré tieto sviečky často vytvárajú. Pre bližšie pochopenie princípu sviečkového grafu, je v prílohe č. 2 (P II) priložená grafická ilustrácia. Ukážku tohto grafu možno vidieť na obrázku nižšie (Obr. 4).

Obr. 4 Sviečkový graf (Forex-zone, 2011, s. 29).

3.4 Grafické metódy technickej analýzy

V ďalších kapitolách sa podrobnejšie zameriam na metódy technickej analýzy, ktorými možno jednak analyzovať minulé, tak aj predikovať budúci vývoj ceny na trhu. Stibor (2013, s. 68) uvádza, že tieto metódy sú založené výlučne na pohybe ceny, a sú často označované ako tzv. *price action*. Nasledujúce kapitoly sa teda budú venovať:

- Trendom,
- Supportom a rezistenciám,
- Sviečkovým formáciám,
- Grafickým obrazcom.

3.4.1 Trend

Kráľ (2007, s. 59) označuje trend ako vývoj ceny predmetného aktíva v danom čase, ktorý je za presne určenú časovú jednotku, podľa smeru vývoja ceny, buď rastúci alebo klesajúci. Pokiaľ sa v tomto období cena nepohybuje v jasnom trende, ide o beztrendové obdobie, prípadne tzv. trend do strany. Autor ďalej člení trendy z hľadiska dĺžky ich trvania na:

- **Dlhodobý trend** - trvajúci od 3 mesiacov až po rok, prípadne až desiatky rokov,
- **Strednodobý trend** - trvajúci od 3 týždňov až po 3 mesiace,
- **Krátkodobý trend** – trvajúci od 4 dní až po 3 týždne.

Elder (2006, s. 103) uvádza, že **rastúci trend** (Uptrend) je charakteristický tým, že každý cenový nárast dosahuje vyšších hodnôt (higher highs – vyššie high), ako ten prechádzajúci a každý pokles sa zastaví na vyššej hladine než ten prechádzajúci (higher lows – vyššie low). Naopak pri **klesajúcom trende** (Downtrend) je každý pokles väčší než ten predchádzajúci (lower lows – nižšie low) a každý nárast dosiahne nižšiu úroveň než predchádzajúci (lower highs – nižšie high). Pri **trende do strany** (Sideways trend) sa väčšina cenových nárastov alebo poklesov zastaví na približne rovnakej úrovni ako tie predchádzajúce. Tento princíp možno jednoduchšie pochopiť z obrázku nižšie (Obr. 5).

Elder (2006, s. 106) ďalej dodáva, že pre obchodníka je veľmi dôležité identifikovať trendové a netrendové trhy. To sa môže na prvý pohľad zdať ako jednoduchá záležitosť, opak je však pravdou. Identifikácia trendu z minulosti by pre väčšinu obchodníkov nemal byť problém, ale akonáhle ide o identifikáciu v reálnom čase, musí obchodník analyzovať tzv. pravú stranu grafu. Práve v tejto časti môžu nastať rôzne nepredvídateľné udalosti, a v momente keď obchodník identifikuje trend, už môže byť jeho podstatná časť preč, prí-

padne začne meniť smer. Včasná identifikácia trendu je preto veľmi náročná ale zároveň dôležitá.

Obr. 5 Rastúci, postranný a klesajúci trend (Hansen, 2014).

3.4.1.1 Trendové línie a kanály

Rejnuš (2014, s. 317) označuje **trendovú líniu** ako priamku spájajúcu niekoľko lokálnych miním či lokálnych maxím cenového vývoja predmetného aktíva. V prípade rastúceho trendu (Uptrendu) sa trendová línia zakreslí spojením minimálne dvoch lokálnych miním, naopak v prípade klesajúceho trendu (Downtrendu) spojením minimálne dvoch lokálnych maxím. Autor ďalej uvádza niekoľko faktorov ovplyvňujúcich významnosť trendovej línie:

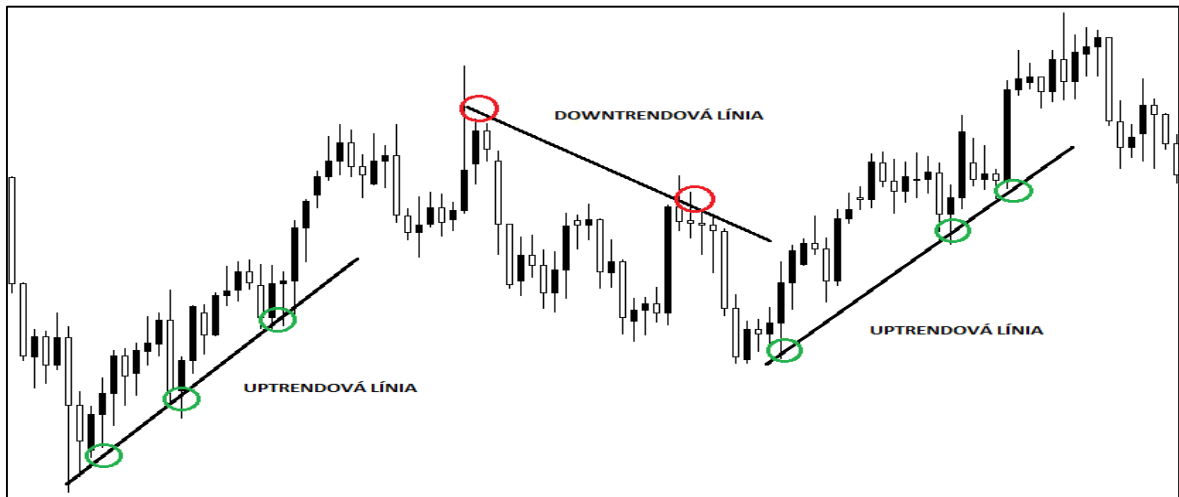
- **Dĺžka trendovej línie** – čím dlhšia, tým významnejšia trendová línia,
- **Počet lokálnych maxím alebo miním, ktorými trendová línia prechádza** – čím viac lokálnych maxím či miním, tým významnejšia trendová línia,
- **Veľkosť sklonu trendovej línie** – čím menší uhol zvierá trendová línia s horizontálnou osou, tým je významnejšia.

Stibor (2013, s. 77) vysvetľuje, že pri obchodovaní trendových línií má obchodník na výber z viacerých variant a síce:

- Obchodovanie v smere súčasného trendu, až dokým nedôjde k prerazeniu trendovej línie,
- Počkať si na prerazenie a obchodovať v smere nového trendu.

Dôležité je však vnímať trh v širšom kontexte a trendové línie doplniť o ďalšie obchodné nástroje. Elder (2006, s. 112) navyše odporúča kresliť trendové línie cez okraje cenovo

zahustených oblastí a vyvarovať sa ich kresleniu cez extrémne vrcholy a dná. Tie sú totiž výsledkom aktivity len niekoľkých extrémistov a nepredstavujú chovanie väčšiny obchodníkov. Ukážku trendových čiar, ako aj spôsobu ich zakresľovania možno vidieť na obrázku nižšie (Obr. 6).

Obr. 6 Trendové línie identifikujúce trend (Binárník, 2014).

Trendový kanál je podľa Kráľa (2007, s. 75) priestor, v ktorom sa pohybuje cena aktíva. Trendové kanály sa môžu vyskytovať pri všetkých druhoch trendov a sú tvorené spravidla dvoma rovnobežnými priamkami, spájajúcimi jednotlivé vrcholy a dná cenového vývoja. Tie predstavujú tzv. úrovne supportu a rezistencie (s tým rozdielom, že pri trendovom kanále sú tieto úrovne s výnimkou postranného trendu, rastúce alebo klesajúce), od ktorých má cena tendenciu odrážať sa. Obchodníci teda majú možnosť obchodovať:

- Odrazenie ceny od hraníc trendového kanálu,
- Prerazenie hraníc trendového kanálu.

3.4.1.2 Úrovne supportu a rezistencie

Ako už bolo spomenuté vyššie úrovne supportu a rezistencie sú úrovne, na ktorých má cena tendenciu zastaviť sa, či už pri pohybe nahor alebo pri pohybe nadol. Rejnuš (2014, s. 315) definuje tieto úrovne nasledovne:

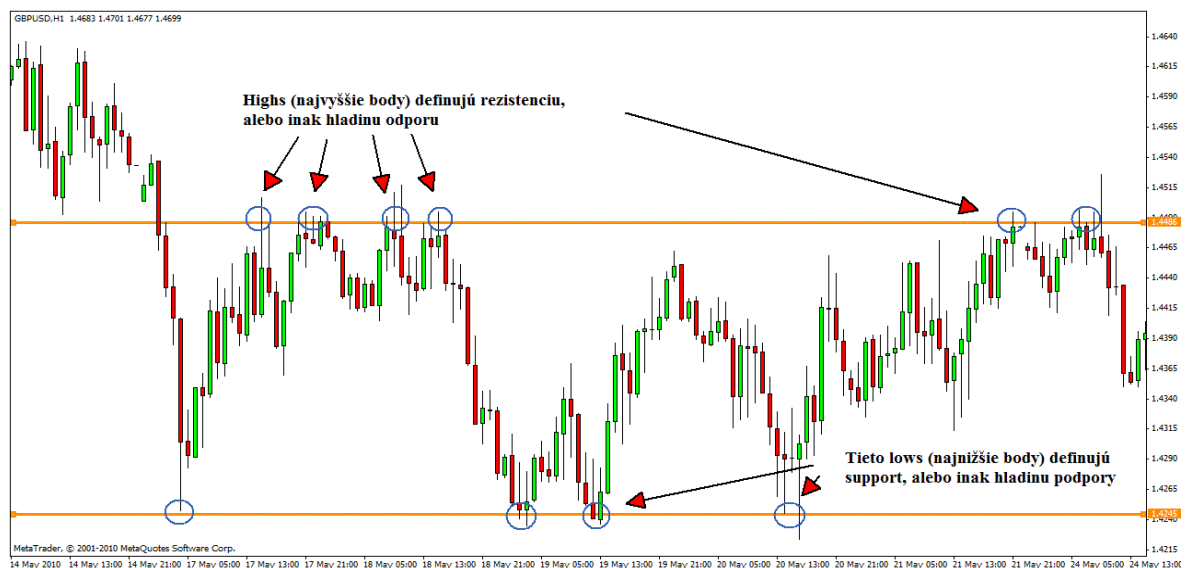
- **Úroveň supportu** predstavuje takú cenu, pri ktorej sa predpokladá, že dopyt po predmetnom aktíve je dostatočne veľký na to, aby zastavil ďalší pokles ceny, prípadne obrátil jej vývoj smerom nahor,

- **Úroveň rezistencie** predstavuje takú cenu, pri ktorej sa predpokladá, že ponuka predmetného aktíva je schopná zastaviť doterajší rast ceny, prípadne obrátiť jej vývoj smerom nadol.

Elder (2006, s. 100) vysvetľuje, že to, či sa trend len zastaví alebo aj obráti, závisí od sily supportu alebo rezistencie. Autor ďalej uvádza hlavné faktory, ovplyvňujúce silu týchto úrovní a síce:

- **Dĺžka úrovne** - čím je oblasť supportu alebo rezistencie dlhšia (merané v čase), tým je táto úroveň silnejšia,
- **Výška úrovne** – čím vyššia je oblasť supportu a rezistencie, tým je táto úroveň silnejšia,
- **Objem obchodov, ktorý sa v nej odohral** – čím väčší objem obchodov v oblasti supportu alebo rezistencie, tým sú tieto úrovne silnejšie.

Na obrázku nižšie (Obr. 7) možno vidieť príklad supportu a rezistencie v grafe, ktoré vznikli pospájaním viacerých inflexných bodov.

Obr. 7 Support a rezistencia na grafe (Forex-zone, 2011, s. 57).

Král (2007, s. 76) pripomína, že tieto úrovne sa často vyskytujú pri tzv. okrúhlych číslach. Ak je napríklad trh v klesajúcom trende a cena podkladového aktíva je 200,66 USD, existuje veľká pravdepodobnosť, že cena klesne bez akéhokoľvek fundamentálneho podnetu na úroveň 200 USD. Tím forex-zone (2011, str. 58) dodáva, že v prípade prerazenia rezistencie, sa rezistencia často stáva supportom a naopak ak cena prerazí support, support sa zvykne zmeniť na rezistenciu.

3.4.2 Sviečkové formácie

V predchádzajúcich kapitolách bolo spomenuté, že na sviečkových grafoch sa často vytvárajú tzv. sviečkové formácie, pomocou ktorých dokáže na trhu profitovať množstvo obchodníkov. Súhrn základných sviečkových formácií je uvedený v prílohe č. 3 (P III).

3.4.3 Základné grafické formácie

Elder (2006, s. 126) symbolicky označuje grafické obrazce (formácie) ako stopy, ktoré boli na trhu vytvorené medvedmi a býkmi. Král (2007, s. 81) dodáva, že čím dlhšie trvá vytvorenie takéhoto obrazcu, tým silnejší obchodný signál trader dostáva. Formácie obchodníkov pomáhajú určiť, či bude trend pokračovať, alebo sa zvráti, na základe čoho ich možno rozdeliť do dvoch skupín (Elder, 2006, s. 126):

- **Pokračujúce formácie** – signalizujú pokračovanie súčasného trendu do budúca. Patria sem hlavne hlavne vlajky a zástavky, trojuholník, pullback pred breakom, pullback po breaku,
- **Reverzné formácie** – signalizujú potencionálny obrat trendu. Patria sem napr. hlava a ramená (head and shoulders), inverzná hlava a ramená, dvojité dná (double bottoms), dvojité vrcholy (double tops), formácia 1-2-3.

Rejnuš (2014, s. 322) vysvetľuje, že tieto formácie možno nájsť v podstate pri všetkých spomínaných druhoch grafov. Stibor (2013, s. 80) dodáva, že v závislosti od použitého časového rámcu, môže byť formácia vytvorená kľudne aj za niekoľko minút, ale aj dní či týždňov.

3.4.3.1 Trojuholník

Elder (2006, s. 134) uvádza, že trojuholník predstavuje cenovo zahustenú oblasť, ktorej horná a dolná hranica sa smerom k pravej strane grafu približujú. Táto formácia môže signalizovať obrat trendu, častejšie však jeho pokračovanie. Autor ďalej rozdeľuje trojuholníky podľa uhlu zvieraného ich stranami na:

- **Symetrické** – horná aj dolná strana sa približujú pod rovnakým uhlom,
- **Rastúce** – horná strana je relatívne plochá, zatiaľ čo spodná rastie,
- **Klesajúce** – dolná strana je relatívne plochá, zatiaľ čo horná klesá.

3.4.3.2 Pullback pred breakom

Murín (2014) uvádza, že túto formáciu tvorí korekcia o dĺžke 4 až 12 sviečok buď:

- v tvare písmena „A“ pri vstupe do krátkej pozície,
- v tvare písmena „V“ pri vstupe do dlhej pozície.

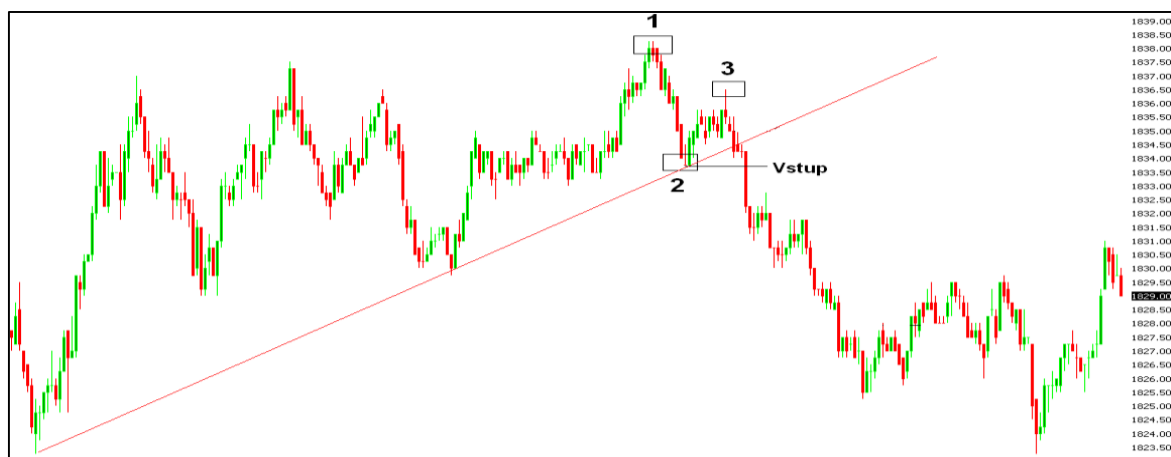
Ide o krátky spätný pohyb po odraze od hlavnej cenovej úrovne (supportu alebo rezistencie), ktorý sa zastaví na niektorej z blízkych lokálnych cenových úrovni a po ďalšom odraze pokračuje v pôvodnom smere. Do pozície sa vstupuje po prerazení inflexného bodu (IB - 1), ako je zobrazené v prílohe č. 4 (P IV).

3.4.3.3 Pullback po breaku

Tento pullback funguje na rovnakom princípe ako ten vyššie spomínaný avšak s tým rozdielom, že pullback (korekcia) nastáva až po prerazení významnej cenovej úrovne (supportu alebo rezistencie). Cena sa následne odrazí a pokračuje v pôvodnom smere. Vstup sa nachádza tesne pod inflexným bodom (IB - 1), pozri prílohu č. 4 (P IV). (Murín, 2014)

3.4.3.4 Formácia 1-2-3

Bielčík (2012) označuje túto formáciu všeobecne za veľmi silný reverzný signál. 1-2-3 vychádza zo skutočnosti, že potom, čo trh v upotrede dosiahne svoje maximum (bod č. 1), vytvorí korekciu (bod č. 2), a následne neúspešne otestuje predchádzajúce maximum. Tým vznikne nižšie high (bod č. 3) signalizujúce neochotu trhu pokračovať v doterajšom trende, resp. jeho obrat. V momente, keď cena pretne bod č. 2 sa pre obchodníka vytvára príležitosť vstúpiť do krátkej pozície. Táto formácia funguje aj opačne pri downtrende. Jej ukážku možno vidieť na obrázku nižšie (Obr. 8).

Obr. 8 Formácia 1-2-3 (Bielčík, 2012).

3.5 Analýza založená na technických indikátoroch

Technické indikátory možno podľa Rejnuša (2014, s. 345) označiť ako matematické funkcie, ktorých úlohou je jednak analýza budúceho vývoja ceny predmetného aktíva, tak aj stanovenie nákupných a predajných signálov. Bachratý (2012, s. 83) dodáva, že oproti grafických metódam technickej analýzy má stratégia založená na technických indikátoroch obrovskú výhodu v tom, že poskytuje jasné a jednoznačné signály, bez možnosti subjektívnej interpretácie grafu. Stibor (2013, s. 45) delí indikátory na:

- **Indikátory trendu** – merajú a vyhľadávajú trendy (klzavé priemery, MACD, ADX),
- **Indikátory volatility** – merajú rozkolísanosť kurzov (Bollingerove pásma, ATR),
- **Oscilátory a momentové indikátory** – signalizujú koniec trendu, prípadne jeho obrat (RSI, Stochastic),
- **Indikátory supportov a rezistencií** – určujú miesto, kde sa očakáva reakcia na určitú cenovú úroveň (Fibonacciho návraty, Pivot pointy).

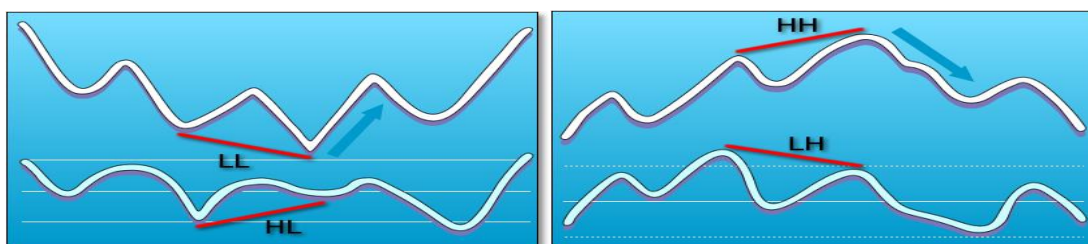
3.5.1 MACD

Elder (2006, s. 151) vysvetľuje, že MACD (Moving Average Convergence Divergence), skonštruovaný americkým manažérom Geraldom Appelom, je pokročilejší indikátor skladajúci sa z troch klzavých priemerov. Král (2007, s. 126) ďalej dodáva, že princípom MACD je meranie rozdielu medzi dvoma exponenciálnymi klzavými priermi predmetného aktíva (spravidla 12-dňovým a 26-dňovým) a následné porovnanie tohto rozdielu s exponenciálnym 9-dňovým priemerom. Ako nákupný signál sa pri tomto indikátora všeobecne považuje moment keď krivka MACD pretne smerom zdola 9-dňový EMA. Naopak za predajný signál sa považuje pretnutie 9-dňového EMA MACD krivkou smerom zhora. Pre väčšiu prehľadnosť je MACD často doplnený o histogram.

3.5.1.1 Divergencia ceny a MACD indikátoru

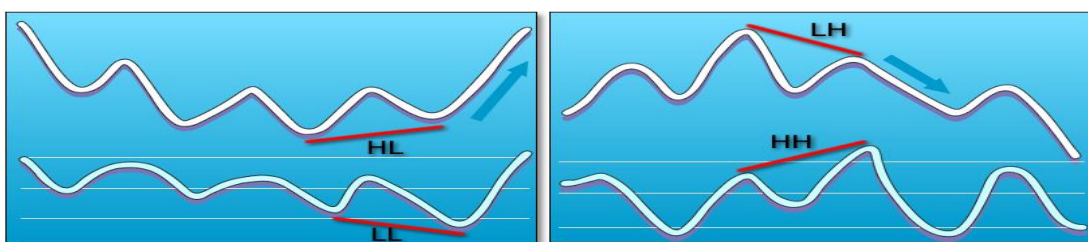
Divergencie sú veľmi obľúbený spôsob obchodovania na forexe. Stibor (2013, s. 52) ich označuje ako moment, kedy sa smer ceny a vybraného oscilátoru (v tomto prípade MACD, ale možno použiť aj iný, ako napr. RSI, Stochastic, CCI) líši. Tím forex-zone (2011, s. 100) dodáva, že na trhu možno naraziť na dva druhy divergencií:

- **Normálna divergencia** – pomáha identifikovať možný bod otočenia trendu. Ak cena vytvorí nižšie low (LL) ale MACD vytvorí vyššie low (HL), ide o normálnu býčiu divergenciu. Ak cena vytvorí vyššie high (HH) a MACD vytvorí nižšie high (LH), jedná sa o normálnu medvediu divergenciu. Obe možno vidieť na obrázku nižšie (Obr. 9).

Obr. 9 Normálna býčia a medvedia divergencia (Forex-zone, 2011, s. 101).

- **Skrytá divergencia** – signalizuje pokračovanie súčasného trendu. Ak cena vytvára vyššie low (HL) a MACD nižšie low (LL), ide o skrytú býčiu divergenciu. Naopak ak cena vytvára nižšie high (LH) a MACD vyššie high (HH), ide o skrytú medvediu divergenciu. Ich ukážku vidno na obrázku nižšie (Obr. 10).

Obr. 10 Skrytá býčia a medvedia divergencia (Forex-zone, 2011, s. 102).

Hartman (2009, s. 114) uvádza, že koncept divergencií vo všeobecnosti funguje veľmi dobre pri všetkých časových rámcoch. Napriek tomu autor odporúča doplniť potvrdenie vstupu o ďalšie obchodné nástroje, ako napr. supporty a rezistencie, trendové čiary a sviečkové formácie. Prehľadný spôsob obchodovania divergencií vidno v tabuľke nižšie (Tab. 2).

Tab. 2 Ako obchodovať divergencie (Forex-zone, 2011, s. 102).

Typ divergencie	Cena	Oscilátor (MACD)	Obchodný príkaz
Normálna	Vyššie High	Nižšie High	PREDAJ
Normálna	Nižšie Low	Vyššie Low	NÁKUP
Skrytá	Vyššie Low	Nižšie Low	NÁKUP
Skrytá	Nižšie High	Vyššie High	PREDAJ

3.5.2 ATR

ATR (Average True Range) zvykne využívať veľké množstvo obchodníkov, od začiatočníkov až po profesionálov. S jeho pomocou možno merať volatilitu na trhu bez ohľadu na to, či trh klesá alebo rastie. Indikátor vychádza z troch výpočtov rozpätia, z ktorých vyberie vždy najvyššiu hodnotu a tie potom spriemeruje v závislosti od počtu nastavených períód. Ak je napr. denná hodnota ATR 0,02, tak najväčší pohyb na danom menovom páre zodpovedá približne 200 pipom. Využitie tohto indikátoru spočíva predovšetkým v umiestňovaní SL a TP, kedy možno pomocou ATR zvoliť tieto úrovne s ohľadom na aktuálnu situáciu na trhu. Ďalej platí, že čím väčšie je ATR, tým vyššia pravdepodobnosť zmeny trendu. (Forex-zone, 2011, s. 63)

3.6 Silné a slabé stránky technickej analýzy

Podľa tímu Forex-zone (2011, s. 40) možno definovať nasledujúce silné a slabé stránky technickej analýzy:

Silné stránky

- Vychádza z ceny – hovorí sa, že „technický obchodník pozná cenu všetkého, ale nepozná hodnotu ničoho.“,
- Sila ponuky a dopytu – súčasné využitie open, high, low a close ceny odráža silu ponuky a dopytu,
- Identifikácia supportov a rezistencií – obchodník pomocou analýzy grafov odhalí tieto významné hranice, pri ktorých je vysoká pravdepodobnosť zmeny trendu,
- Načasovanie vstupov do obchodu – predstavuje významnú rolu v tom, či bude obchod ziskový alebo stratový.

Slabé stránky

- Subjektívne posúdenie – je možné, že dvaja rôzni obchodníci vyhodnotia situáciu v grafe úplne inak,
- Oneskorené reakcie – trend je často krát identifikovaný až potom, čo už prebehla významná časť jeho pohybu.

4 PSYCHOLOGICKÉ ASPEKTY OBCHODOVANIA

Podľa Hartmana (2009, s. 169) má psychológia pre obchodníka obrovský význam. Skúmaním a pochopením jej jednotlivých oblastí sa obchodník postupne zdokonaľuje a zároveň posúva o krok bližšie k úspechu na forexe. Na základe predpokladu, že psychológia má až 80 % podiel na ziskovom obchodovaní, autor odporúča niekoľko základných myšlienok: „*Nauč sa poznať seba samého, svoju psychiku, svoje myslenie, svoje reakcie. Pozoruj svoje prežitky, citové a rozumové. Skúmaj svoju vôľu. Uvedomuj si svoje chovanie*“.

Elder (2006, s. 279) uvádza, že pre väčšinu začínajúcich obchodníkov je obchodovanie veľmi vzrušujúce a prináša so sebou množstvo emócií. Práve emócie ako napr. strach, chamtivosť či hnev, často vedú k zruinovaniu počiatočného kapitálu. Obchodník by ich preto mal eliminovať a nahradiť svojim intelektom. McDowell (2008, s. 12) naopak spomína aj zopár emócií, ktoré môžu byť pre obchodníka prospešné, napr. šťastie, prijatie, očakávanie, hrdosť, ocenenie a sebavedomie. Graham (2007, s. 197) taktiež dodáva, že finančná strata spôsobuje ľuďom až dvojnásobne intenzívnejšiu bolesť, ako pocit šťastia, ktorý ich zaplaví po dosiahnutí zisku. V prípade dlhej série takýchto strát sú tak schopnosti obchodníka pod neustálym tlakom a pravdepodobnosť, že dosiahne zisk kvôli obavám z narastajúcej straty výrazne klesá. Bachratý (2012, s. 169) ďalej upozorňuje na potrebu doslova vojenskej disciplíny, vďaka ktorej obchodník aj skutočne zrealizuje to, čo si dopredu naplánoval. Práve disciplína je totiž základným predpokladom úspešného dodržiavania obchodných vstupov a výstupov.

4.1 Najväčšie chyby obchodníka

Z psychologického hľadiska možno definovať niekoľko základných chýb, ktorých sa obchodníci dopúšťajú:

- **Nereálne očakávania** – Elder (2006, s. 282) uvádza, že uspieť na trhu sa dá len s pozitívnym a rozumným obchodným systémom. Tím forex-zone (2011, s. 128) však dodáva, že očakávané zhodnotenie kapitálu by nemalo byť prehnane vysoké. Začiatočník by sa mal v prvom roku uspokojiť s tým, že pri aktívnom obchodovaní neznehodnotí svoj kapitál, a postupne bude zvyšovať cieľový stupeň zhodnotenia.
- **Príliš časté obchodovanie** – Túto chybu považuje Stibor (2013, s. 147) za jednu z najväčších vôbec. Množstvo obchodníkov nerozumie kvalite a má potrebu nedisciplinovane obchodovať vtedy keď nemá, navyše bez akéhokoľvek filtrovania svo-

jich obchodov. Obchodovanie nie je o kvantite, ale o kvalite. Autor ďalej radí držať sa porekadla: „Trpezlivosť ruže prináša“.

- **Snaha o dokonalosť** – Stibor (2013, s. 148) uvádza, že na trhu netreba hľadať dokonalosť. Trading je aktivita prinášajúca ako zisky tak aj straty a cesta k úspechu určite nevedie cez nekonečnú sériu ziskov. Hartman (2009, s. 172) navyše dodáva, že niektorí obchodníci nie sú vôbec schopní zniesť pocit straty, respektíve že niečo nefunguje na 100 %. Skúsený obchodník však dobre vie že straty nutne prídu a musí byť na ne pripravený.
- **Hľadanie svätého grálu** – Táto chyba je úzko spojená so snahou o dokonalosť. Turek (2009, s. 164) uvádza, že svätý grál symbolizuje technický indikátor (prípadne kombináciu viacerých indikátorov) alebo obchodnú metódu, ktorej používaním dokáže obchodník produkovať zisk v akejkoľvek situácii na trhu. Nič také však neexistuje.

Podľa McDowella (2008, s. 31) by obchodník mal neustále rozvíjať svoju psychologickú stránku, až pokým sa nedostane na úroveň, ktorú autor označuje ako „The Trader’s Mindset“. Tá pozostáva z osvojenia si nasledujúcich vlastností a predpokladov:

- Obchodovať len s peniazmi, o ktoré si môžete dovoliť prísť a tým pádom sa nestarať o peniaze,
- Prijímať riziko spojené s obchodovaním,
- Z emocionálneho hľadiska nerozlišovať zisky a straty,
- Užívať si postup a neľutovať sa,
- Neustále sa snažiť zlepšovať svoje schopnosti využívajúc k tomu každý jeden obchod,
- Otvorene rozmýšľať a vyvarovať sa hnevu,
- Zvoliť si svoj obchodný systém a nenechať sa ovplyvniť trhom či ostatnými obchodníkmi,
- Nemať potrebu dobyť či kontrolovať trh, naopak mať veci pod kontrolou a disponovať zdravým sebavedomím,
- „Nehypnotizovať“ trhy, obchodovať s kludom,
- Prijímať zodpovednosť za obchodné výsledky,
- Schopnosť sústrediť sa na súčasnú situáciu na trhu,
- Nestarať sa akým smerom sa trh pohne.

5 MONEY MANAGEMENT

Hartman (2013, s. 177) považuje money management za jeden z najdôležitejších prvkov obchodovania, ktorý možno jednoducho definovať ako správu financií. Dôležitosť money managementu spočíva v tom, že obchodníkovi umožňuje spoznať, spravovať, efektívne využívať a v neposlednom rade aj rozmnožovať svoje peniaze. Elder (2006, s. 283) definuje 3 základné ciele money managementu:

- Zaistiť „prežitie“ obchodníka na trhu.
- Získať stabilnú mieru výnosov.
- Získať vysoké výnosy.

K dosiahnutiu týchto cieľov obchodníkovi pomáha súbor hlavných nástrojov, zásad či metód money managementu, ktoré je nutné si osvojiť a neustále mať na pamäti.

5.1 Maximálna veľkosť pozície

Elder (2006, s. 283) odporúča pri obchodovaní „neriskovať celý balík“. S riskovaním celého, prípadne veľkej časti svojho účtu na každý jeden obchod, sa totiž zvyšuje šanca bankrotu už po sérii niekoľkých za sebou idúcich strát. Nastavením vhodnej maximálnej veľkosti pozície si obchodník zaručí minimálne to, že o svoj kapitál v krátkej dobe nepríde. Turek (2009, s. 156) ďalej dodáva, že sériu nepretržitých strát možno prekonať riskovaním iba malej časti kapitálu. Vo všeobecnosti sa za optimum považujú maximálne 2% z obchodného kapitálu, s výnimkou pokročilejších obchodníkov, u ktorých sa výška rizika môže pohybovať aj okolo 5%. V tabuľke nižšie (Tab. 3) možno vidieť, že pri riskovaní 2% svojho účtu je stav počiatočného kapitálu po sérii piatich strát oveľa priaznivejší, než pri riskovaní 10%. S postupne pribúdajúcimi stratami by sa tento rozdiel ďalej len rozširoval.

Tab. 3 Úbytok kapitálu pri rôznych úrovniach rizika (Turek, 2009, s. 156) – upravené autorom.

Obchod č.	Účet celkom – počiatočný stav 10 000 USD	
	2% riziko na každý obchod	10% riziko na každý obchod
1	9 800	9 000
2	9 604	8 100
3	9 412	7 290
4	9 224	6 561
5	9 039	5 905

Investovanie určitého % z kapitálu je len jednou z mnohých metód určovania veľkosti obchodnej pozície. Hartman (2009, s. 164) uvádza niekoľko ďalších možných spôsobov:

- metóda pevne stanoveného počtu kontraktov,
- metóda fixnej investovanej čiastky,
- metóda Optimal f – optimálny fixný podiel,
- metóda Secure f ,
- metóda Kelly f .

5.2 Stop loss

McDowell (2008, s. 55) charakterizuje SL ako praktický nástroj, pomocou ktorého obchodník kontroluje a riadi riziko. Práve riadenie rizika považuje autor za kľúčovú súčasť vývoja stratégie. V praxi je SL určitá cenová hladina, na ktorej sa obchodník rozhodol ukončiť svoj obchod v prípade, že sa trh nevyvíja požadovaným smerom. Umiestnenie SL však nie je vždy jednoduché. Na jednej strane SL nesmie byť príliš tesný, aby obchodníka neustále nevyhadzoval z trhu. Na druhej strane nesmie byť ani príliš tolerantný, pretože sa môže stať, že sa obchodník nikdy nedostane do zisku. Riešením je nastavenie SL na základe dynamiky trhu, ktorá predstavuje rovnováhu medzi dvoma vyššie spomínanými spôsobmi. Zároveň musí obchodník pri umiestňovaní SL dbať na stanovenú maximálnu veľkosť pozície. Popri klasickom SL, ktorý sa zadáva väčšinou pri vstupe do obchodu, sa často používajú aj iné formy SL (McDowell, 2008, s. 57-58):

- **Trailing stop** – V tomto prípade sa SL vyvíja spolu s trhom. Umožňuje tak obchodníkovi zaistiť si časť zisku ak sa trh pohybuje v jeho prospech. Ak sa trh otočí cena zasiahne trailing stop a obchod je ukončený so ziskom,
- **Break-even** - Táto metóda spočíva v posunutí SL na úroveň vstupu, kde obchod nedosahuje ani zisk, ale ani stratu. Obchodník sa tak zaistí a odbúra väčšinu negatívnych emócií. Posun SL na B/E by sa však nemal vykonávať ihneď ako sa obchod dostane do zisku, ale až po uplynutí určitej vzdialenosti v pipoch, alebo času. (Elder, 2006, s. 293)

5.3 Pomer Riziko/Zisk (Risk/Reward ratio RRR)

Hartman (2013, s. 183) uvádza, že RRR je jedným z ďalších metód money managementu, ktoré môžu výrazne prispieť k ziskovosti. Tento pomer berie v úvahu risk, ktorý si stano-

víme na základe maximálnej veľkosti pozície a zisk, ktorý od obchodu očakávame. Pomer RRR by sa vo všeobecnosti mal pohybovať zhruba okolo 1 : 3, alebo minimálne 1 : 2. To znamená, že očakávaný zisk je tri, alebo minimálne dva krát väčší než strata, ktorú sme ochotní prijať. Logicky by nám obchodovanie s takýmto pomerom RRR malo prinášať zisk. Dôležitým predpokladom je však úspešnosť, ktorá môže aj stratégiu s relatívne vysokým RRR dostať do straty. V praxi vyhľadáva množstvo obchodníkov naopak vysokú úspešnosť okolo 70%, čo im zaručí profit aj pri menšom RRR. Elder (2006, s. 289) zdôrazňuje, že realizácia zisku a tým pádom aj dodržiavanie RRR je často krát oveľa náročnejšia než schopnosť prijať stratu. Strata sa určí v podstate automaticky na základe SL, ale strach a chamtivosť obchodníka výrazne komplikujú rozhodnutie vystúpiť, ostať alebo prikúpiť do pozície.

5.4 Drawdown

McDowell (2008, s. 81-185) označuje drawdown ako celkový pokles hodnoty obchodného účtu. Ten môže nastať buď pri sérii viacerých za sebou idúcich strát, ale kľudne aj po jednej strate v prípade, že obchodník riskuje veľkú časť svojho kapitálu. Bachratý (2012, s. 155) dodáva, že určenie si celkového rizika (drawdown) vzhľadom k počiatočnému kapitálu, je minimálne rovnako dôležité ako stanovenie rizika pri jednotlivých pozíciách (stop loss). Maximálny drawdown totiž funguje ako „záchranná brzda“, ktorá obchodníka pri určitej strate zastaví a upozorní na prehodnotenie svojej stratégie. Podľa autora je odporúčaná hodnota pre túto hranicu 10% z celkového kapitálu.

5.5 Obchodný denník

Hartman (2013, s. 193) odporúča viesť si pravidelný obchodný denník, za účelom spätnej analýzy a vyhodnotenia zrealizovaných obchodov. Informácie získané poctivým vedením denníku môžu totiž obchodníkovi pomôcť odhaliť silné a slabé stránky jeho obchodnej stratégie. Okrem toho takýto denník neustále pomáha kontrolovať predpokladaný zisk, očakávania a napĺňanie stanovených cieľov.

II. PRAKTICKÁ ČASŤ

6 VÝBER MENOVÉHO PÁRU

Po tom, čo sa trader pre nespochybniteľné výhody forexu rozhodne obchodovať na tomto trhu, prichádza na rad výber konkrétneho menového páru. Ako bolo spomenuté v predchádzajúcich kapitolách, forex ponúka široké spektrum obchodovateľných mien, ktoré možno rozdeliť na hlavné, vedľajšie a exotické. Každá z nich sa odlišuje v niekoľkých základných charakteristikách ako sú napr. volatilita, likvidita alebo priemerné denné cenové rozpätie, čím vytvárajú optimálne podmienky na obchodovanie pre rôzne typy traderov.

Z fundamentálneho hľadiska sa väčšina traderov snaží jednoducho nájsť taký menový pár, v ktorom jedna mena výrazne posilňuje, zatiaľ čo tá druhá naopak oslabuje. To má za následok relatívne jasný trend, ktorý sa dá využiť na realizáciu nemalých ziskov. Ja som si navyše stanovil súbor niekoľkých požiadaviek, ktoré by mal daný menový pár spĺňať a síce:

- pokiaľ čo možno najviac technicky predvídateľný pár,
- vysoký objem obchodov,
- vysoká likvidita a volatilita,
- široké priemerné denné cenové rozpätie z dôvodu intradenného obchodovania,
- nízke poplatky (spread).

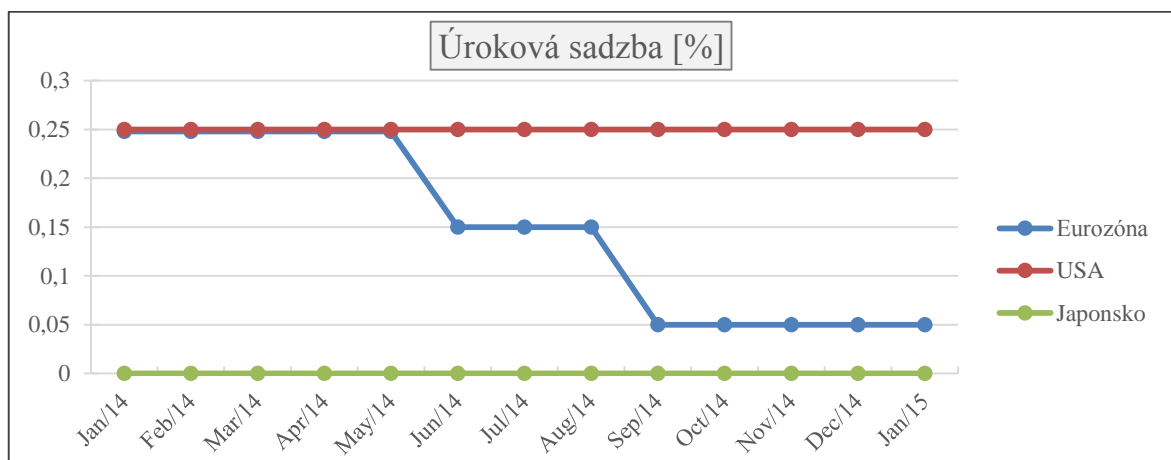
Stanovené požiadavky splňoval menový pár EUR/USD, ako aj pár USD/JPY, ktorý som si zvolil ako tzv. „rezervný“. Tieto páry patria medzi najviac obchodované menové páry na svete s vysokou likviditou, volatilitou a vysokým objemom obchodov. Priemerné denné rozpätie týchto párov je 100 pipov, čo je pre intradenné obchodovanie ideálne. Oba páry veľmi dobre reagujú na technické signály a je k nim množstvo dostupných informácií, na ktoré by si mal trader určite dávať pozor. Spread, ako jediný poplatok, ktorý budem pri obchodovaní uhrádzať, sa na EUR/USD pohybuje v priemere okolo 1,4 pipu, zatiaľ čo pri USD/JPY je táto hodnota 2 pipy. Okrem toho sú momentálne obidva tieto páry z dlhodobého hľadiska v silnom trende, čo bližšie popíšem v nasledujúcej kapitole. (Russell, 2015)

7 FUNDAMENTÁLNA ANALÝZA MENOVÝCH PÁROV EUR/USD A USD/JPY

Vzhľadom na vybrané menové páry, budem v tejto kapitole analyzovať hlavné ekonomické ukazovatele Eurozóny (Euro), Spojených štátov amerických (Americký dolár) a Japonska (Japonský jen), ako aj najvýznamnejšie faktory majúce vplyv na globálnu ekonomiku ako celok.

7.1 Úroková sadzba

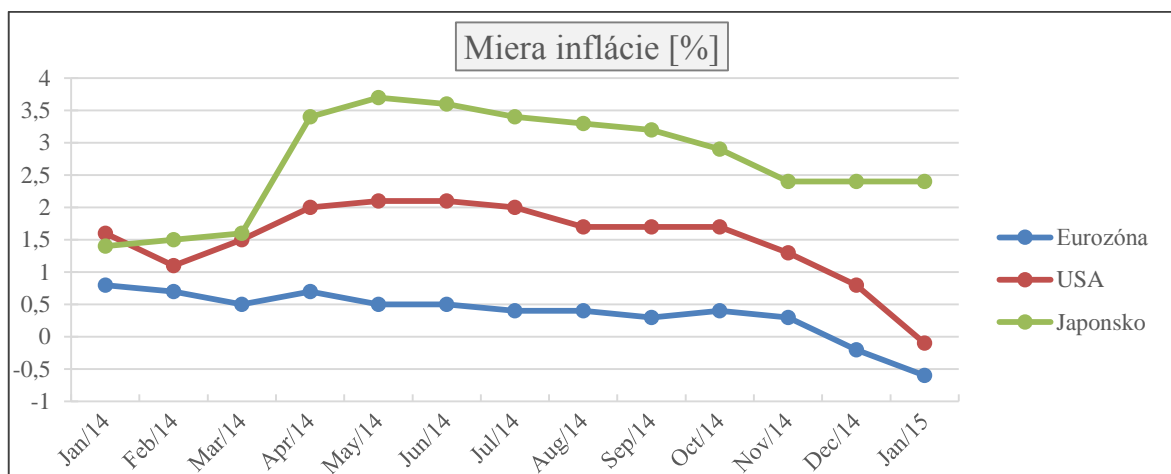
Úroková sadzba patrí medzi vôbec najvýznamnejšie fundamentálne ukazovatele. Z grafu nižšie (Graf 1) možno vidieť, že aj keď so značnými rozdielmi, sa úrokové sadzby všetkých porovnávaných krajín (považujeme Eurozónu za krajinu) pohybujú na veľmi nízkych úrovniach. Naposledy bola úroková sadzba v Eurozóne znížená v septembri 2014 na rekordne nízku úroveň 0,05%, na ktorej pretrváva aj dodnes. V USA sa úroková sadzba už dlhodobo (od decembra 2008) nemení, a zostáva na úrovni 0,25%. V súčasnosti sú špekulácie o zvýšení tejto sadzby ešte v roku 2015 zrejme najviac očakávaným fundamentom tohto roku. Všetko sa však bude odvíjať od ostatných ukazovateľov, ako napr. inflácia, nezamestnanosť a pod. Japonsko má spomedzi porovnávaných štátov najnižšiu úrokovú sadzbu 0%, ktorá zostáva nezmenená od októbra 2010 a je dôsledkom extrémne uvoľnenej menovej politiky tejto krajiny. Na základe súčasných úrokových sadziieb možno meny jednotlivých krajín zoradiť nasledovne od najsilnejšej po najslabšiu – Americký dolár, Euro, Japonský jen. Tento trend sa očakáva aj do budúcnosti. (Tradingeconomics, 2015)

Graf 1 Vývoj úrokovej sadzby v Eurozóne, USA a Japonsku (Tradingeconomics, 2015).

7.2 Inflácia

Mieru inflácie v posledných mesiacoch najviac ovplyvňovala cena ropy, ktorá z dôvodu neustále sa zvyšujúcej ťažby a previsu ponuky nad dopytom klesla od júla 2014 o viac ako 50%. Eurozóna sa už dlhšiu dobu trápi s veľmi nízkou infláciou. V decembri roku 2014 sa dokonca dostala do deflácie, kedy spotrebiteľské ceny medziročne klesali o 0,2%. V januári roku 2015 sa inflácia Eurozóny dokonca prepadla až na -0,6%, čo je jedným z hlavných dôvodov, prečo ECB začína uvoľňovať svoju menovú politiku. V USA sa inflácia počas roku 2014 pohybovala na úrovni od 0,8 do 2,1%. V januári 2015 sa však ekonomika USA rovnako ako Eurozóny, dostala do miernej deflácie na úrovni -0,1%. V apríli roku 2014 sa v Japonsku zvyšovala spotrebná daň z pôvodných 5% na 8%. Tento krok sa okamžite prejavil na inflácii, ktorá dosiahla v máji 3,7%. Vplyv zvýšenia dane sa však postupom času pomaly vytráca a inflácia v roku 2014 klesla na hodnotu 2,4%. (Tradingeconomics, 2015)

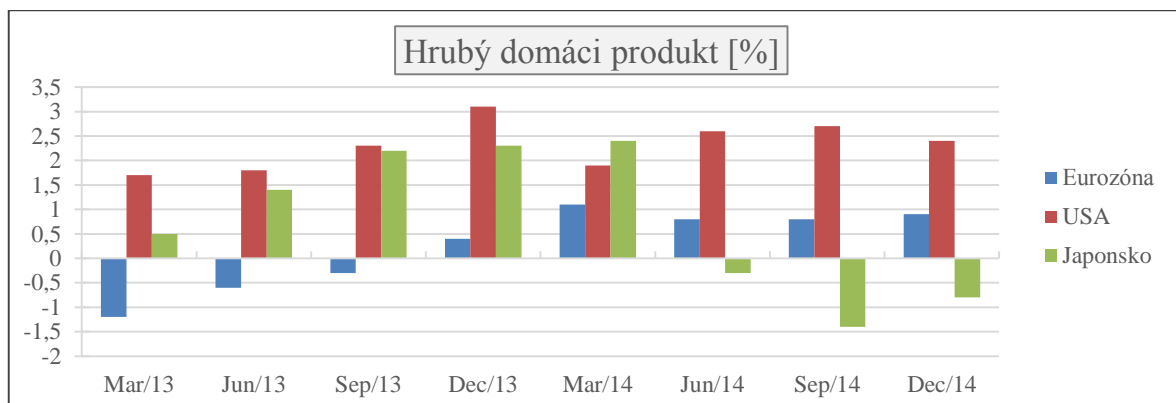

Graf 2 Vývoj inflácie v Eurozóne, USA a Japonsku (Tradingeconomics, 2015).

7.3 HDP

HDP Eurozóny v roku 2013 stagnoval. Počas prvých troch kvartálov klesal priemerne o 0,7% a až v poslednom kvartály dokázal rásť o 0,4%. V roku 2014 HDP rástol v priemere o 0,9%, pričom najvýraznejšie v prvom kvartály o 1,1%. Za rast HDP sa podpísala zvýšená spotreba domácností. Jedným z významných faktorov, ktoré v roku 2014 negatívne ovplyvňovali HDP Eurozóny boli sankcie, ktoré Eurozóna, USA a ostatné štáty uvalili na Rusko a znížili tak svoj exportný potenciál. USA sa v sledovanom období darilo udržiavať rast svojho HDP v priemere o 2,3% za kvartál. Rast HDP pravidelne oslaboval

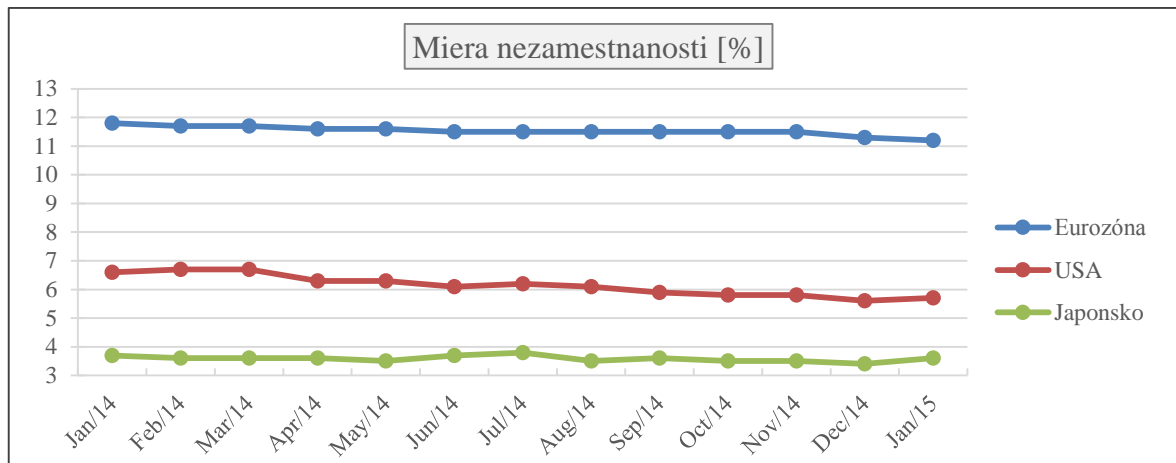
v prvom kvartály rokov 2013 až 2014, naopak v poslednom kvartály roku 2013 dosiahol HDP najvyšší rast od roku 2010 na úrovni 3,1%. Rok 2014 USA zakončilo s rastom HDP v poslednom kvartály na úrovni 2,4%. HDP Japonska v roku 2013 rástol v porovnaní s minulým rokom v priemere o 1,6%. Zlom nastal po druhom kvartály roku 2014 kedy HDP klesol o 0,3% v porovnaní s rokom 2013. V ďalších dvoch kvartáloch nasledovala recesia s poklesom o 1,4% a 0,8%, spôsobená znížením domáceho dopytu v dôsledku zvýšenia spotrebnej dane. (Tradingeconomics, 2015)

Graf 3 Medziročný vývoj HDP Eurozóny, USA a Japonska (Tradingeconomics, 2015).

7.4 Nezamestnanosť

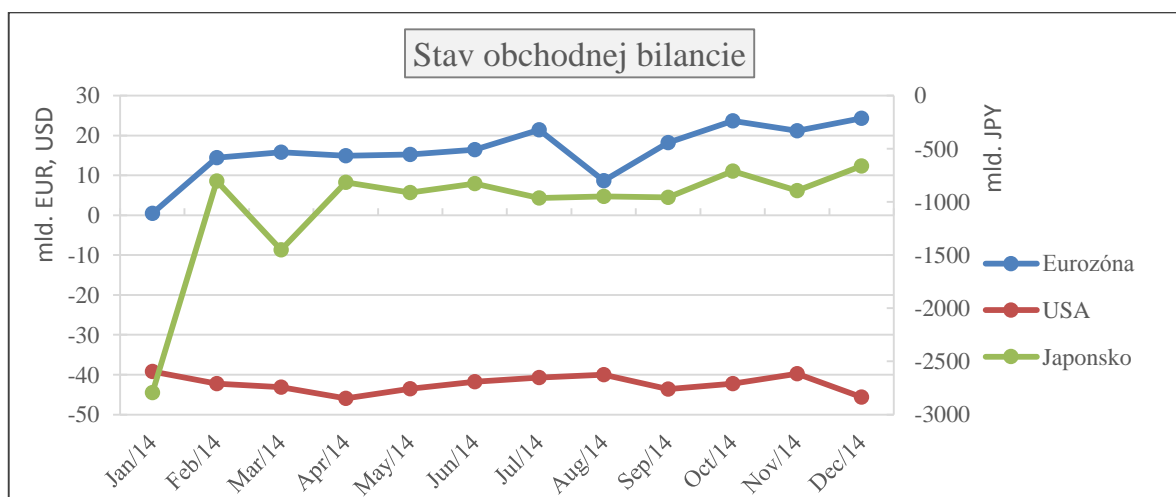
Eurozóna má v porovnaní s USA a Japonskom niekoľko násobne vyššiu nezamestnanosť. V januári roku 2015 bola miera nezamestnanosti v Eurozóne 11,2% a dosiahla tak najnižšiu hodnotu od februára 2013, kedy zaznamenala svoje rekordné maximum 12%. Napriek tomu, že nezamestnanosť v súčasnosti klesá, stále je na veľmi vysokých úrovniach a návrat na hodnotu pred vypuknutia svetovej finančnej krízy, ktorá bola v marci roku 2008 7,2% je v nedohľadne. Nezamestnanosť v USA klesla od začiatku roku 2014 o rovné percento až na hodnotu 5,6% a vyrovnala sa tak 7-ročným minimám z júna roku 2008. Okrem toho sa nezamestnanosť v USA pohybuje pod dlhodobým priemerom 5,83%, čo len potvrdzuje súčasný trend, že trh práce USA je v relatívne dobrej kondícii. Japonsko má vďaka svojej kultúre dlhodobo veľmi nízku nezamestnanosť. Napriek tomu, že sa v súčasnosti nachádza nad dlhodobým priemerom 2,71%, zaznamenala v januári 2015 medziročný pokles o 0,1% na úroveň 3,6%, čo predstavuje najnižšiu hodnotu od augusta roku 1997. (Tradingeconomics, 2015)

Graf 4 Vývoj nezamestnanosti v Eurozóne, USA a Japonsku (Tradingeconomics, 2015).

7.5 Obchodná bilancia

Eurozóna zaznamenala v decembri 2014 rekordný prebytok obchodnej bilancie v hodnote 24 300 mil. EUR aj vďaka klesajúcim cenám ropy. Vzhľadom na to, že sa na tomto výsledku masívne podieľalo Nemecko, nemožno podľa neho súdiť situáciu v celej Eurozóne. V novembri 2014 bol deficit obchodnej bilancie USA na úrovni 39 750 mil. USD, čo predstavovalo 11-mesačné minimum z októbra 2013. Ku koncu roku 2014 tento deficit narástol na úroveň 41 752 mil. USD. Do budúca sa s postupným nárastom ekonomiky a importu USA zároveň predpokladá prehĺbovanie deficitu obchodnej bilancie. Japonsko, ktoré dovažuje v podstate 100% všetkých využívaných fosílnych palív, zaznamenalo v decembri roku 2014 najmenší deficit od júna 2013 v hodnote 661 mld. JPY. Najväčšiu zásluhu na tom mal nárast exportu o 12,9%, čo je vôbec najväčší nárast od októbra 2008, pričom import rástol len o 1,9% v porovnaní s predchádzajúcim rokom. (Tradingeconomics, 2015)

Graf 5 Vývoj obchodnej bilancie v Eurozóne, USA a Japonsku (Tradingeconomics, 2015).

7.6 Ostatné fundamentálne faktory

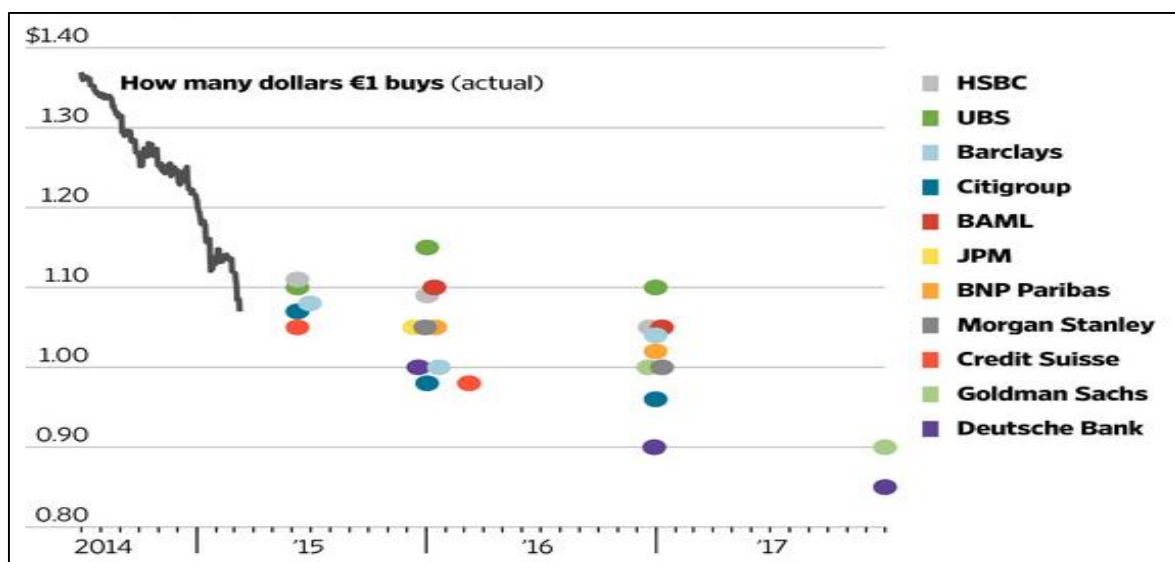
Medzi ďalšie významné fundamenty, v súčasnosti ovplyvňujúce menové páry EUR/USD a USD/JPY možno zaradiť (Xpuls, 2015):

- **Začiatok QE v Eurozóne** – ECB odštartovala 9. marca 2015 nákup štátnych dlhopisov v rámci programu kvantitatívneho uvoľňovania. Mesačne by tak mala až do septembra 2016 nakupovať štátne a neskôr aj firemné dlhopisy v objeme 60 miliárd eur.
- **Koniec QE v USA** – 29. októbra 2014 bol na zasadaní FEDu podľa očakávaní oznámený definitívny koniec nákupov dlhopisov v rámci tretieho kola kvantitatívneho uvoľňovania, z 15 miliárd USD mesačne na nulu.
- **Extrémne uvoľnená menová politika Japonska** – Japonská centrálna banka spustila QE v roku 2012. V súčasnosti „tlačí“ najviac peňazí na obyvateľa zo všetkých centrálnych bánk sveta a v najbližšej dobe s tým nehodlá prestať. Mesačný objem nakúpených dlhopisov pritom činí 60 miliárd USD.
- **Špekulácie ohľadom zvýšenia úrokových sadzieb v USA** – Pôvodne sa očakávalo zvýšenie sadzieb už v prvej polovici roku 2015. Ak by však inflácia aj v nasledujúcich mesiacoch klesala a dáta z trhu práce by sa nevyvíjali podľa očakávaní, FED môže zvýšenie úrokových sadzieb prehodnotiť a odložiť na neskôr.
- **Viac ako 50% prepad cien ropy** – USA v súčasnosti ťaží najviac ropy za posledné 3 dekády a OPEC neplánuje znížiť svoju produkciu kvôli zachovaniu tržného podielu. Cena ropy tak kvôli prebytku suroviny na trhu a nízkemu dopytu klesá. To spravidla znižuje infláciu krajín po celom svete. Jej nízka cena je zároveň stimulum pre Japonský import, na ktorom má ropa masívny podiel.
- **Pretrvávajúci konflikt na Ukrajine** – Ozbrojený konflikt na Ukrajine trvá od anexie Krymu Ruskom v marci roku 2014. Napriek viacerým mierovým dohodám medzi ukrajinskou vládou a proruskými separatistami, je prímerie len na papieri a na juhovýchode Ukrajiny stále prebiehajú boje. Situácia tak ostáva napätá a obojstranné sankcie medzi Ruskom a Západom sú stále v platnosti.
- **Nejasný osud Grécka v Eurozóne** – Predčasné parlamentné voľby, ktoré sa v Grécku konali 25. januára 2015 vyhrala ľavicová strana Syriza. Tá neplánuje pokračovať v doterajších reformách a tak sú opatrenia ako znižovanie výdavkov či zvyšovanie daní skôr v nedohľadne. Grécku teda naďalej hrozí bankrot.

7.7 Závěr fundamentální analýzy

Na základe vyššie spomínaných skutočností majú oba menové páry v súčasnosti jasne stanovený trend. Zrejme najväčšiu zásluhu má na tom fakt, že ECB prebrala štafetu od FEDu a začala s kvantitatívnym uvoľňovaním, pričom BoJ v ňom pokračuje už dlhšiu dobu. Medzi menovou politikou FEDu a zvyšných dvoch centrálnych bánk tak výrazný nesúlad. V prípade, že by sa zvýšenie úrokových sadziieb v USA odložilo, môže byť tento trend spomalený, prípadne priniesť na trhy korekciu. Neustále silnejúci dolár môže taktiež spomaliť samotný fakt, že od marca 2014 voči euru spevnel o takmer 25%, čo nemusí byť pre americkú ekonomiku najvhodnejšie. Vo všeobecnosti sa však očakáva jeho ďalšia apreciácia.

Toto tvrdenie potvrdzuje aj nasledujúca predikcia, ktorú každoročne vykonávajú najväčšie svetové investičné banky. Na obrázku nižšie (Obr. 11) vidno, že všetky z nich predpovedajú menovému páru EUR/USD v najbližších rokoch medvedí trend. Takmer polovica z nich dokonca počíta s tým, že sa dolár dostane do konca roku 2015 na paritu s eurom. Čo sa týka menového páru USD/JPY, tu je predpoveď naopak býčia. Americká investičná banka Goldman Sachs predpovedá, že hodnota doláru sa do konca roka 2015 zvýši na 130 japonských jenov, do konca roku 2016 na 135 jenov a do konca roku 2017 až na 140 jenov (Reuters, 2014).

Obr. 11 Prognóza vývoja menového páru EUR/USD najväčšími svetovými investičnými bankami (Albanese, 2015).

8 VÝBER BROKERA

Broker je sprostredkovateľom medzi obchodníkom a zvoleným trhom (akcie, dlhopisy, opcie, forex). V praxi to znamená, že realizuje všetky príkazy, ktoré obchodník zadáva či už telefonicky, e-mailom, faxom alebo v súčasnosti najrozšírenejším spôsobom, elektronicky prostredníctvom obchodnej platformy brokera. Služby jednotlivých brokerov sa často krát výrazne líšia, čo môže mať razantný dopad na výsledok obchodovania. Jeho výber je teda bezpochyby veľmi dôležitým krokom.

Pri rozhodovaní sa, u ktorého brokera si založím svoj obchodný účet som narazil na desiatky domácich ako aj zahraničných brokerov. Väčšina z nich ponúkala množstvo rozličných služieb spojených s obchodovaním na forexe, od založenia obchodného účtu, nepretržitej zákazníckej podpory, širokého výberu obchodných platforiem až po ponuku rôznych foriem vzdelávania pre svojich klientov. Vybrať si z nich „dokonalého“ kandidáta by však podľa môjho názoru nebolo jednoduché ani po veľmi dôkladnej analýze. Každý broker má totiž svoje pozitíva aj negatíva. Obzvlášť začínajúci obchodníci, ktorí nedisponujú dostatočne veľkým kapitálom a skúsenosťami, sú často krát nútení zvoliť cestu rôznych ústupkov a kompromisov. Zvolia si tak brokera u ktorého napriek mnohým nedostatkom prevládajú pozitívne faktory, ako napr. nižší spread, podpora v domácom jazyku či nízky vstupný kapitál. Dôležité však je, stanoviť si aspoň základný súbor požiadaviek, ktoré budú pri výbere brokera rozhodujúce. Ja som zameral na tieto:

- Poskytovanie minimálne základných služieb, prostredníctvom ktorých možno elektronicky realizovať nákupné a predajné príkazy,
- Skúsenosti s ponúkanou obchodnou platformou, mobilná platforma výhodou,
- Nízke poplatky, spready,
- Regulácia a sídlo brokera v SR,
- Možnosť obchodovať miniloty,
- Možnosť vedenia účtu v USD,
- Požadovaný vstupný kapitál maximálne 2 000 USD,
- Zákaznícka podpora počas obchodných hodín,
- Vysoká rýchlosť plnenia príkazov, dostupný DEMO účet.

Na základe týchto požiadaviek som sa rozhodol pre spoločnosť X-Trade Brokers Dom Maklerski S.A. (ďalej len XTB). Pravdu povediac jednalo sa o najpohodlnejšiu, no zároveň pre potreby tejto práce plne postačujúcu voľbu. So spoločnosťou XTB už mám niekoľko

skúseností jednak zo štúdia na vysokej škole ako aj z rôznych investičných súťaží usporádaných touto spoločnosťou, na ktorých som sa zúčastnil. Za jedinú nevýhodu tohto brokera považujem skutočnosť, že pri zvolenom type účtu (Standard) vystupuje XTB ako dealing desk broker (market maker) a možno tak len polemizovať o tom, či je profitujúci klient v jeho záujme. Pri obchodovaní s väčším kapitálom by som osobne zvolil minimálne iný typ účtu (Professional).

8.1 Základná charakteristika X-Trade Brokers Dom Maklerski S.A.

XTB začalo prevádzkovať svoju činnosť na území Slovenskej republiky prostredníctvom svojej pobočky od roku 2008. Ako obchodník s cennými papiermi pracuje pod zákonným dohľadom Komisie pre cenné papiere Poľsko. Svojim zákazníkom umožňuje uzatváranie obchodných transakcií pomocou viacerých technologicky vyspelých obchodných platforiem na mimoburzovom derivátovom (OTC) trhu.

Sídlo spoločnosti

X-Trade Brokers DM S.A., organizačná zložka

Poštová 1

811 06 Bratislava

Slovenská republika

IČO: 36859699

DIČ: SK4020230324

Spoločnosť XTB je regulovaná smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2004/39/ES o trhoch s finančnými nástrojmi MIFID. Hlavným cieľom tejto smernice je poskytnúť investorom ochranu zabezpečením vyššej miery transparentnosti a plnú informovanosť klientov. V Slovenskej republike je XTB licencovaná a kontrolovaná Národnou bankou Slovenska.

Napriek tomu, že sa tento broker primárne nezaoberá investičným poradenstvom, poskytuje svojim klientom široké možnosti vzdelávania ako napríklad rôzne webináre a konferencie, ktoré prispievajú k rastu povedomia jeho zákazníkov o finančnom trhu. Sám som sa na niektorých z nich zúčastnil a získal tu veľmi užitočné informácie. (XTB, 2015)

Skupina XTB získala počas svojho takmer 15 ročného pôsobenia na európskom trhu viaceré ocenení, pričom medzi najvýznamnejšie z nich možno zaradiť nasledujúce (XTB, 2015):

- 2014 - Najlepší Forex broker 2013, Poľsko

- 2013 - Forex broker roka (1. miesto), Money Expo, Praha
- 2012 - Broker roku (1. miesto) a Forex broker roku (1. miesto), investičný a trading summit MoneyExpo Prague 2012 (ČR)
- 2010 - Najlepší Forex Broker vo východnej Európe, World Finance (UK)

8.2 Obchodný účet Standard

XTB ponúka štyri základné druhy obchodných účtov a sítě Basic, Standard, Professional a Professional Fleet. Ich jednotlivé špecifikácie a charakteristiky sú uvedené v prílohe č. 5 (P V). Na základe mojich požiadaviek, ako aj s prihliadnutím na moju obchodnú stratégiu som si zvolil účet Standard. Jedná sa o klasický obchodný účet umožňujúci obchodovať s množstvom finančných inštrumentov, ktorý je určený prevažne pre **krátkodobých** (intradenných) obchodníkov, preferujúcich väčšiu frekvenciu obchodov v priebehu dňa. Pre otvorenie účtu broker nevyžaduje **žiadny minimálny vklad** a jediným poplatkom, ktorý obchodník uhrádza je spread, a to buď fixný alebo variabilný. Ja som si zvolil spread **variabilný** (pohybujúci sa na EUR/USD okolo 1,4 pipu, na USD/JPY okolo 2 pipov), predovšetkým kvôli tomu, že je počas mojich obchodných hodín nižší ako fixný a plánujem s ním obchodovať aj v budúcnosti. Navyše je v obchodných podmienkach XTB uvedené, že aj fixný spread sa za určitých okolností môže rozšíriť. (XTB, 2015)

Založenie účtu a vklad peňažných prostriedkov prebehli bez akýchkoľvek problémov a poplatkov. Účet bol otvorený týždeň po vyplnení základných registračných údajov na stránkach XTB. Vklad, ktorý som realizoval v hotovosti na zberný účet brokera bol pripísaný cca do jednej hodiny, po ktorej bol účet definitívne pripravený na obchodovanie. Menu účtu som si za predpokladu, že dolár bude pokračovať v posilňovaní, zvolil USD.

8.3 Obchodná platforma xStation

Pri výbere obchodnej platformy som sa rozhodoval medzi užívateľsky obľúbenou MetaTrader 4 a menej známou platformou xStation z dielne XTB. Nakoniec som si vybral xStation s ktorou som mal celkovo viac skúseností. Za jej najväčšiu prednosť pritom považujem funkciu Click&Trade, umožňujúcu zadávanie a úpravu pokynov priamo z grafu, a zároveň ich rýchlu exekúciu. Platforma taktiež disponuje širokou ponukou indikátorov a analytických nástrojov, priamo zabudovaným makroekonomickým kalendárom a online live-chatom, prostredníctvom ktorého možno v prípade potreby kedykoľvek kontaktovať zákaznícku podporu. (XTB, 2015)

9 CHARAKTERISTIKA OBCHODNEJ STRATÉGIE

Pri tvorbe mojej stratégie som vychádzal z obchodného štýlu Petra Murína, profesionálneho tradera a lektora, ktorý je založený na štruktúre trhu, price action, agresívnej ochrane kapitálu a vysokom potenciály zisku.

Jedná sa o **intradenné**, niekedy doslova **scalpingové** obchodovanie, kedy sú pozície uzatvárané od niekoľkých sekúnd, maximálne však do konca dňa. Všetky pokyny sú zadávané **ručne** a napriek tomu, že má stratégia jasne definované pravidlá, disponuje určitou **diskrečnou zložkou**. To znamená, že obchody resp. vstupy nie sú mechanické, ale každý jeden je zvlášť posudzovaný a vyhodnotený na základe štruktúry trhu. Existujú síce názory, že diskrečné obchodovanie (systém), nie je nijak preukázateľné, keďže sa obchodník opiera o „cit“ pre trhy, napriek tomu ho považujem za správnu voľbu. Umožňuje totiž flexibilne reagovať a prispôbiť sa rôznym tržným zmenám. Na druhej strane je takýto systém oveľa náročnejší na skúsenosti a psychickú odolnosť obchodníka, a v prípade ich nedostatku, môže veľmi rýchlo priniesť negatívne výsledky.

Podstata stratégie by sa dala charakterizovať slovom „momentum“, predstavujúce výrazný pohyb ceny. Pri vstupe do každého jedného obchodu budem očakávať **silné momentum**, ktoré mi umožní **zaistiť sa** (posunúť SL na B/E), odbúrať tak väčšinu psychických vplyvov spojených so stratou a ďalej už len **riadiť pozíciu** buď do úspešného zisku, prípadne vystúpiť s nulou (B/E). Na to, aby takéto momentum skutočne nastalo, je potrebné odfiltrovať väčšinu falošných signálov a vstupovať len do tých, ktoré budú splňovať podmienky vstupu. Na rozdiel od iných stratégií očakávam v podstate ihneď po vstupe výrazný pohyb a nepredpokladám, že by sa cena mala vydať proti mne. Preto je zbytočné vstupovať s veľkým SL (v pipoch). Trh buď urobí mnou očakávaný pohyb, alebo priznám že som sa zmýlil a akceptujem stratu. Na základe tejto skutočnosti budem vstupovať len s **minimálnym SL**, čo za predpokladu, že sa cena po zaistení nevráti späť na B/E, poskytuje obrovský potenciál zisku. Posun SL na B/E však kvôli agresívnej ochrane kapitálu nastáva už po relatívne krátkej dobe a počet obchodov ukončených na B/E má preto v tejto stratégii výrazné zastúpenie. Na to aby som bol aj po sérii takýchto B/E prípadne strát ziskový, musím realizovať zisky s **RRR minimálne 1:2** a viac, na čo je malý SL ideálny. V rámci stratégie budem obchodovať ako **trendové**, tak aj **reverzné** signály. Vyhľadávať ich budem na základe price action s využitím úrovni supportov, rezistencií, trendových čiar

a kanálov, ktoré doplním o divergencie. Okrem toho budem obchodovať aj grafické formácie ako trojuholníky, či pullbacky (známe aj ako Ross Hooks).

Samotná stratégia je vo svojej podstate veľmi jednoduchá a jej základy si dokáže osvojiť každý začínajúci obchodník. Jej úspech však spočíva, koniec koncov ako pri každej inej stratégii, v dodržiavaní stanovených pravidiel, disciplíny a v neposlednom rade aj skúsenostiach. (Murín, 2014)

9.1 Použité technické indikátory

Keďže budem obchodovať na základe price action, je používanie technických indikátorov do značnej miery obmedzené. Jedinými indikátormi, ktoré budem využívať sú MACD a ATR.

9.1.1 MACD

MACD (Moving Average Convergence Divergence) je jedným z mnohých oscilátorov, ktoré možno použiť na obchodovanie divergencií. Tie vznikajú, ak sa cena v grafe pohybuje odlišne (divergentne) ako oscilátor a budú pre mňa znamenať vstupný signál. Vďaka histogramu, ktorý tento indikátor obsahuje možno včas a veľmi presne určiť tvoriacu sa divergenciu - vstup do pozície. Nastavenie indikátora ponechám základné 12, 26, 9.

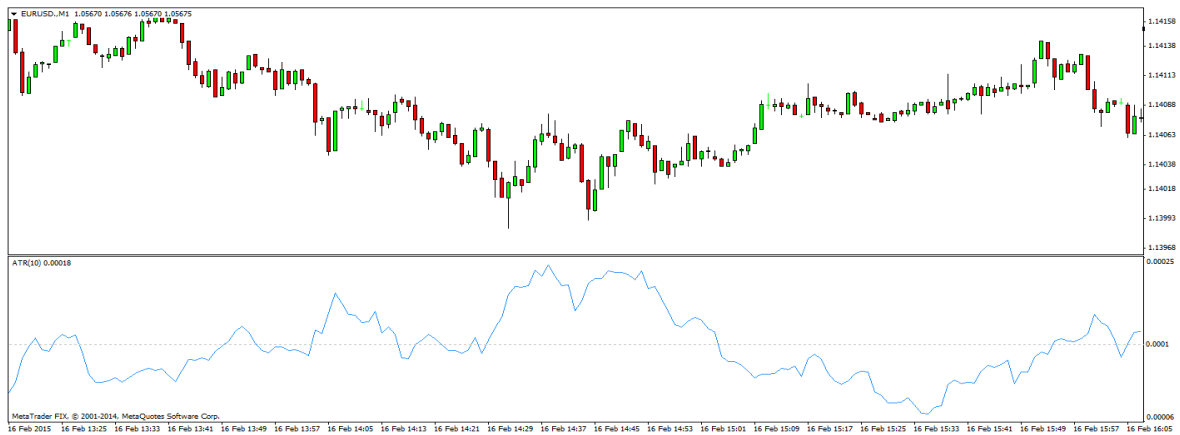

Obr. 12 Ukážka technického indikátora MACD (Vlastné spracovanie).

9.1.2 ATR

ATR (Average True Range) je indikátor pomocou ktorého budem merať volatilitu resp. rozpätie sviečok za zvolené obdobie. Umožní mi tak na jednej strane nastaviť SL, ktorý zohľadní súčasnú situáciu na trhu, na druhej strane určiť, či je vhodná doba na zotrvanie v pozícii alebo naopak na jej ukončenie. Čím vyšších hodnôt ATR dosahuje, tým väčšia je

volatilita na trhu, čo zároveň zvyšuje pravdepodobnosť zmeny trendu. Použijem nastavenie indikátora 10, predstavujúce priemerné cenové rozpätie za posledných 10 sviečok.

Obr. 13 Ukážka technického indikátora ATR (Vlastné spracovanie).

9.2 Štruktúra trhu

Netreba zabúdať, že forex je bezpochyby dynamický a neustále sa meniaci trh. Preto ani jeho analýza nemôže vychádzať len z jedného pohľadu. Väčšina začínajúcich obchodníkov prehliada fakt, že každý jeden obchod je určitým spôsobom špecifický, a pre jeho správne posúdenie treba zohľadniť celkovú štruktúru trhu. Podľa môjho názoru je práve schopnosť obchodníka úspešne „čítať“ štruktúru trhu jedným z kľúčových predpokladov pre dlhodobé ziskové obchodovanie. Ešte pred samotným vstupom do pozície teda hodnotím nasledujúce faktory (Murín, 2014):

- **Makroekonomické správy** – počas vyhlasovania najdôležitejších správ nesmie byť otvorená žiadna pozícia. Vstup je možný maximálne do 15 minút pred vyhlásením daného fundamentu s tým, že pozíciu uzavriem v rámci pravidiel výstupu, najneskôr však pred samotným vyhlásením bez ohľadu na aktuálny stav (zisk/strata). Extrémne pohyby počas vyhlasovania síce môžu priniesť zaujímavý zisk, zároveň však, pri preskočení SL aj ukrojiť značnú časť kapitálu. Ak to situácia na trhu dovoľuje, obchodovať možno už niekoľko sekúnd po vyhlásení.
- **Jasná štruktúra trhu z viacerých TF** – štruktúra trhu musí byť jasne čitateľná ako na minútovom, tak aj na 5, prípadne 15 minútovom TF. Potvrdenie štruktúry z viacerých TF výrazne zvyšuje šancu na dostatočné momentum a tým pádom aj úspešnosť jednotlivých obchodov.

- **Fáza trhu v spojení s dynamikou/volatilitou** – pred vstupom do pozície je vždy výhodné overiť si v akej fáze trendu sa cena momentálne nachádza. Ak má trh s priemerným denným rozpätím 100 pipov za sebou už 90 pipový pohyb, momentum je už pravdepodobne vyčerpané. Každopádne treba sledovať aktuálnu dynamiku/volatilitu trhu, na čo budem využívať indikátor ATR (Average True Range).
- **Primeraná veľkosť SL v pipoch** – je potrebné vyhľadávať vstup umožňujúci stanovenie SL o veľkosti maximálne 5 až 7 pipov pri EUR/USD a 7 až 9 pipov pri USD/JPY. Na základe takto stanoveného SL následne určím veľkosť pozície tak, aby predstavovala 1% kapitálu. Výhodou malého SL je, že s ním možno pri jednotlivých obchodoch dosahovať výrazne vyššie RRR. Pri určovaní SL však treba brať v úvahu aj momentálnu volatilitu na trhu a v prípade jej vysokej hodnoty možno SL o niekoľko pipov rozšíriť.
- **Priestor pre dostatočne veľký zisk** – každý vstup by mal mať potenciál zisku predstavujúci minimálne dvojnásobok SL. Je potrebné sledovať jednak dynamiku trhu a jednak aj úrovne supportu a rezistencie, na ktorých sa cena môže zastaviť, a to aj z vyšších TF (5M, 15M, atď). Najlepšou alternatívou je doslova prázdna ľavá časť grafu pri zachovaní požadovanej dynamiky. V takom prípade je len veľmi malá šanca že cenu niečo zabrzdí.
- **Kvalita vstupnej formácie** – jednotlivé formácie sa na trhu nie vždy vyskytujú v práve ukážkovej kvalite. Podstatné je, aby boli splnené základné parametre danej formácie (trojuholník, pullback a pod.) ako napr. jej tvar, počet sviečok alebo dotykov po stranách. Zároveň sa treba vyhýbať situáciám, kedy by som si takúto formáciu s cieľom nájsť vhodný vstup, v grafe doslova domýšľal. V takom prípade by sa jednalo o výrazné porušovanie obchodných pravidiel.

9.3 Vstup do pozície

Jednotlivé vstupy sa budú opierať o analýzu klasického sviečkového grafu, ktorý dokáže často krát aj v rámci jednej sviečky poskytnúť množstvo užitočných informácií. Zvolený časový rámec (TF) predstavuje obdobie, potrebné na vykreslenie novej sviečky. Používať budem viacero časových rámcov. Primárne **však 1 a 5 minútový**, na ktorých budem vyhľadávať úrovne supportov, rezistencií, trendových čiar a kanálov, divergencie a grafické formácie. S cieľom čo najnižšieho SL budem potom vstup časovať vždy z **minútového** TF.

Vyššie TF budú predovšetkým slúžiť na zaznačovanie cenových úrovní, kde budem očakávať výraznejšiu reakciu trhu.

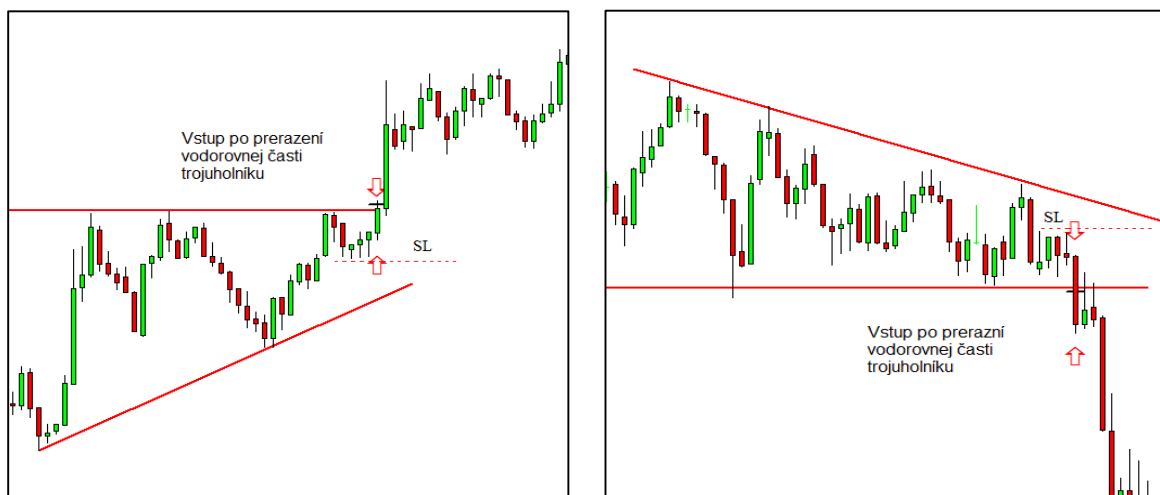
9.3.1 Formácia trojuholník

Spomedzi jeho viacerých možných variant som si pre svoje obchodovanie zvolil klesajúce a rastúce trojuholníky, pričom jedna strana trojuholníku **musí byť** vždy bezpodmienečne **horizontálna**. Takáto strana predstavuje zároveň rezistenciu alebo support, jasne viditeľný pre všetkých obchodníkov, čo zvyšuje pravdepodobnosť silného momenta v prípade jej prerazenia. Zároveň mi umožňuje vopred stanoviť vstup, ktorý by sa pri inak rastúcej alebo klesajúcej strane neustále menil. Pri trojuholníkoch platí niekoľko zásad (Murín, 2014):

- Počet sviečok tvoriacich trojuholník musí byť minimálne 6,
- Na každej zo strán trojuholníku musia byť minimálne 2 dotyky,
- Horizontálna línia musí ležať buď blízko supportu či rezistencie (max. 3 pipy), alebo priamo tvoriť takýto support či rezistenciu,
- Prerazenie šikmej strany trojuholníku pre mňa nepredstavuje vstupný signál,
- Podmienkou vstupu je primeraný SL.

Vstup do **long** pozície nastáva pomocou čakajúcej objednávky (Buy Stop) cca 2 ticky po prerazení horizontálnej línie zdola. SL umiestňujem buď pod posledný swing, low poslednej sviečky, alebo pod rastúcu stranu trojuholníku, pozri obrázok nižšie (Obr. 14).

Vstup do **short** pozície nastáva pomocou čakajúcej objednávky (Sell Stop) cca 2 ticky po prerazení horizontálnej línie zhora. SL umiestňujem buď nad posledný swing, high poslednej sviečky alebo nad klesajúcu stranu trojuholníku, pozri obrázok nižšie (Obr. 14).

Obr. 14 Ukážkový vstup pri prerazení trojuholníku (Vlastné spracovanie).

9.3.2 Formácia Pullback

Pullback nie je nič iné ako mini korekcia vyskytujúca sa na určitých cenových úrovniach, po ktorej cena pokračuje v pôvodnom trende. Jedná sa o silný breakový signál, pomocou ktorého možno často krát zachytiť veľkú časť trendu. Rozdiel medzi pullbackom pred a po breaku je v čase, kedy dochádza k samotnej korekcii. Zásady, ktorými sa pri tejto formácii budem riadiť sú nasledujúce (Murín, 2014):

- Na to, aby sa skutočne jednalo o korekciu musí byť jej dĺžka minimálne 3, maximálne však 12 sviečok,
- Korekcia musí byť v tvare písmena „A“ pri vstupe do short pozície, naopak v tvare písmena „V“ pri vstupe do long pozície. Tento tvar musí byť jasne viditeľný, inak sa môže jednať o konsolidáciu, ktorá nepredstavuje vstupný signál,
- Podmienkou vstupu je primeraný SL.

Pullback pred breakom

Vstup do **long** pozície nastáva pomocou čakajúcej objednávky (Buy Stop) cca 2 ticky po prerazení rezistencie zdola. SL umiestňujem buď pod samotnú korekciu, alebo pod low poslednej sviečky tejto korekcie, pozri obrázok nižšie (Obr. 15).

Vstup do **short** pozície nastáva pomocou čakajúcej objednávky (Sell Stop) cca 2 ticky po prerazení supportu zhora. SL umiestňujem buď nad samotnú korekciu, alebo nad high poslednej sviečky tejto korekcie, pozri obrázok nižšie (Obr. 15).

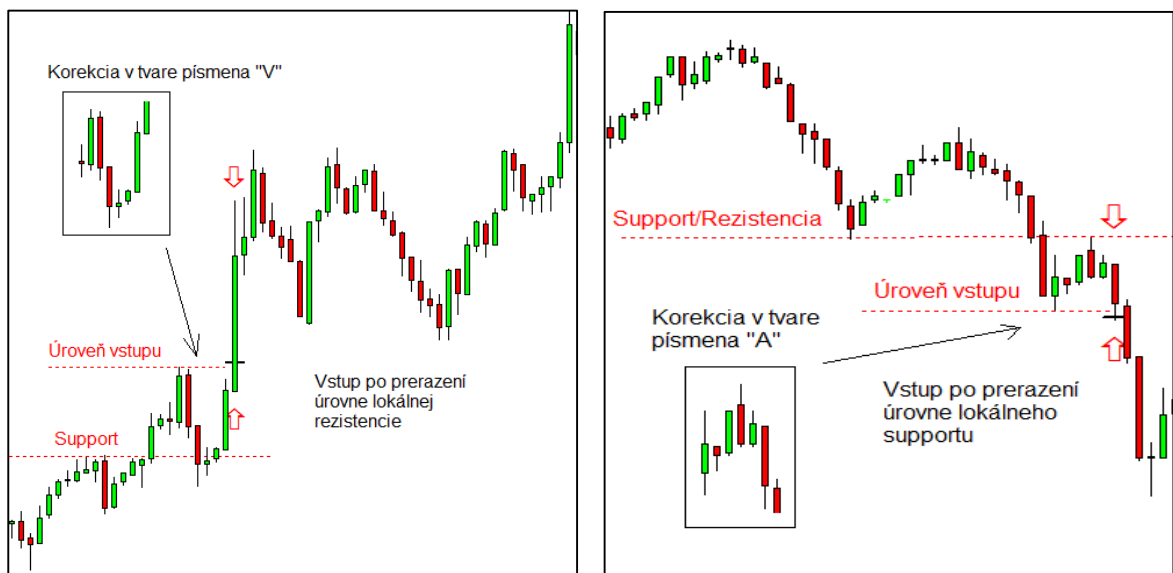

Obr. 15 Ukážkový vstup do long a short pozície pri pullbacku pred breakom (Vlastné spracovanie).

Pullback po breaku

Vstup do **long** pozície nastáva pomocou čakajúcej objednávky (Buy Stop) cca 2 ticky po prerazení rezistencie zdola. SL pritom môže byť umiestnený buď pod samotnú korekciu, pod úroveň na ktorej došlo k predchádzajúcemu breaku, alebo pod low poslednej sviečky, pozri obrázok nižšie (Obr. 16).

Vstup do **short** pozície nastáva pomocou čakajúcej objednávky (Sell Stop) cca 2 ticky po prerazení supportu zhora. SL pritom môže byť umiestnený buď nad samotnú korekciu, nad úroveň na ktorej došlo k predchádzajúcemu breaku, alebo nad low poslednej sviečky, pozri obrázok nižšie (Obr. 16).

Obr. 16 Ukážkový vstup do long a short pozície pri pullbacku po breaku (Vlastné spracovanie).

9.3.3 Divergencie

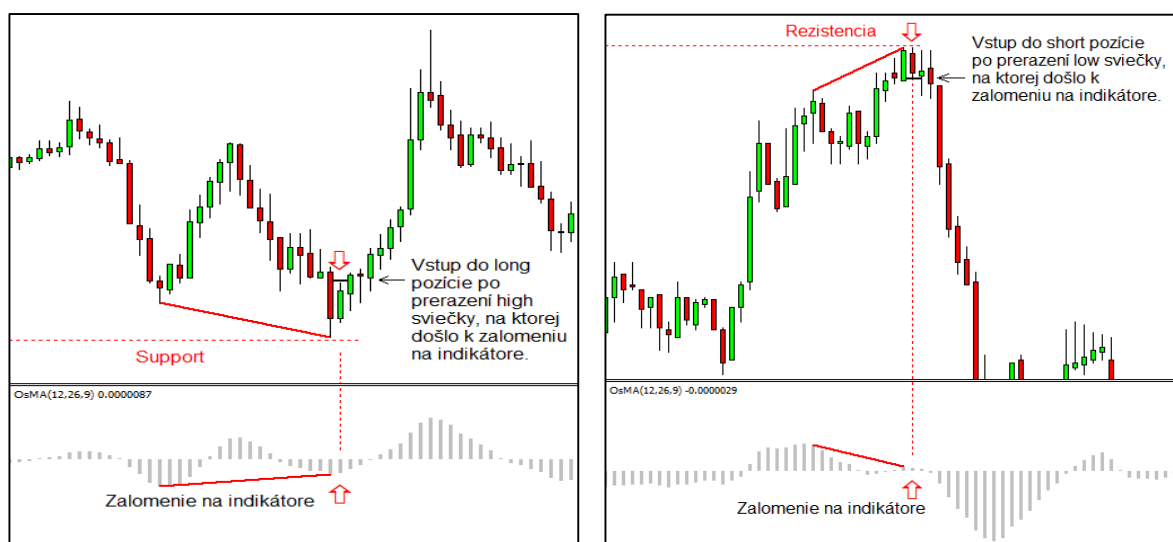
Na divergenciách ma najviac zaujal fakt, že ich používaním možno vstúpiť do long pozície takmer na samotnom dne, a naopak vstúpiť do short pozície takmer na samotnom vrchole. Takéto vstupy ponúkajú vysoký pomer rizika a zisku. Na čo však netreba pri ich obchodovaní zabúdať je fakt, že divergencia sama o sebe nie je spúšťačom obratu trendu. Ten je vyvolaný určitou cenovou úrovňou – supportom, rezistenciou alebo trendovou čiarou, na ktorej má cena tendenciu otočiť sa, a až následne tak vytvorí divergenciu. Preto považujem prítomnosť týchto úrovní za nevyhnutnosť a v prípade ich absencie, je divergencia ktorá sa na minútovom grafe vytvára skutočne často, len ďalším falošným signálom.

Pri divergenciách budem používať nasledujúci súbor zásad a pravidiel (Murín, 2014):

- Divergencia je len pomôcka vstupu, základom je vždy štruktúra trhu. Preto možno divergenciu obchodovať len v blízkosti úrovni S/R alebo trendovej línie. Divergencie zároveň možno obchodovať vždy len v smere trendu, pri zohľadnení viacerých časových rámcov,
- Divergencia je potvrdená až po uzatvorení sviečky na ktorej došlo k zalomeniu na indikátore,
- Spojnice vrcholov na indikátore a cene musia mať viditeľný sklon (nesmú byť horizontálne). Vyhýbať sa ale extrémnym sklonom, ako napr. pri vyhlasovaní správ,
- Podmienkou vstupu je primeraný SL. Pri divergenciách možno vstúpiť aj na tzv. korekčných sviečkach alebo swingoch, ktoré často krát ponúkajú vstup s lepším SL,
- Vzdialenosť divergencie od úrovni S/R a trendových čiar max. 3 pipy.

Vstup do **long** pozície pri normálnej divergencii nastáva pomocou čakajúcej objednávky (Buy Stop) po prerazení high sviečky, na ktorej došlo k zalomeniu na indikátore. SL umiestňujem buď pod posledný swing alebo pod low poslednej sviečky, pozri obrázok nižšie (Obr. 17).

Vstup do **short** pozície pri normálnej divergencii nastáva pomocou čakajúcej objednávky (Sell Stop) po prerazení low sviečky, na ktorej došlo k zalomeniu na indikátore. SL umiestňujem buď nad posledný swing alebo nad high poslednej sviečky, pozri obrázok nižšie (Obr. 17).

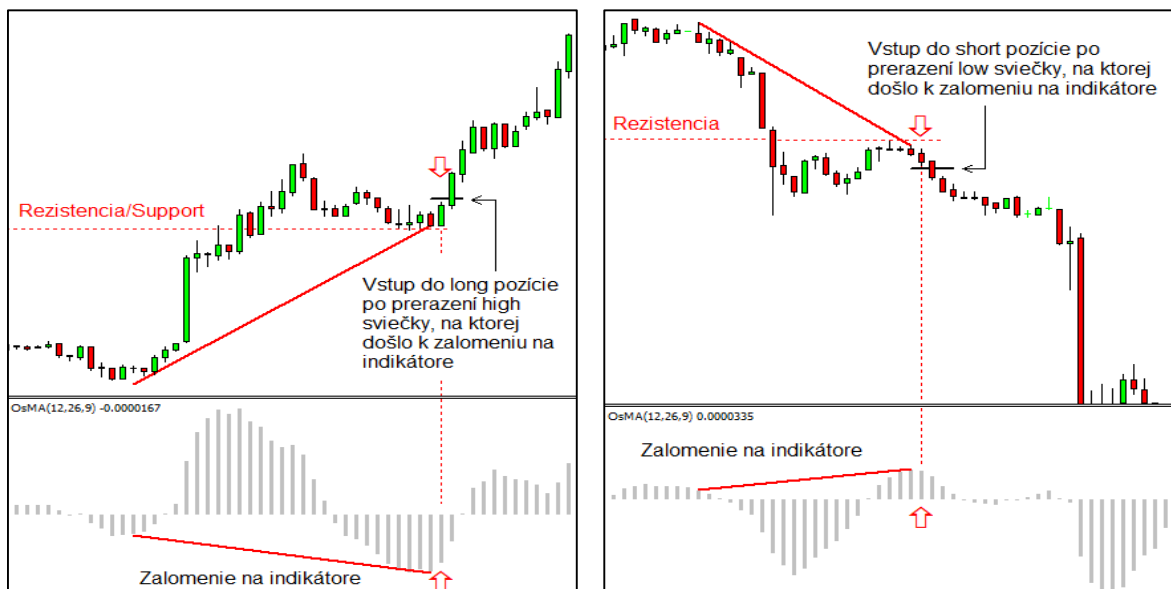

Obr. 17 Ukážkový vstup pri normálnej býčej a medvedej divergencii (Vlastné spracovanie).

Vstup do **long** pozície pri skrytej divergencii nastáva pomocou čakajúcej objednávky (Buy Stop) po prerazení high sviečky, na ktorej došlo k zalomeniu na indikátore. SL umiestňujem buď pod posledný swing, pod low poslednej sviečky, prípadne pod trendovú líniu, pozri obrázok nižšie (Obr. 18).

Vstup do **short** pozície pri skrytej divergencii nastáva pomocou čakajúcej objednávky (Sell Stop) po prerazení low sviečky, na ktorej došlo k zalomeniu na indikátore. SL umiestňujem buď nad posledný swing, nad high poslednej sviečky, prípadne nad trendovú líniu, pozri obrázok nižšie (Obr. 18).

Pri skrytej divergencii budem kvôli zvýšeniu úspešnosti považovať za vstupný signál len prvú a maximálne druhú divergenciu od začiatku trendu. Pri ďalších je už vysoká pravdepodobnosť, že sa trend skutočne otočil a ďalej už nebude pokračovať v pôvodnom smere.

Obr. 18 Ukážkový vstup pri skrytej býčej a medvedej divergencii (Vlastné spracovanie).

9.4 Výstup z pozície

Metóda výstupu z pozície je veľmi dôležitá, často krát dokonca dôležitejšia než samotný vstup. Najhoršou možnou variantou je, ak obchodník nedokáže vystúpiť zo stratového obchodu a na druhej strane predčasne vystupuje z toho ziskového. Z pozície budem vystupovať na základe štruktúry trhu týmito tromi spôsobmi, ktoré platia pre všetky typy vstupných signálov:

- **So stratou po zasiahnutí stanoveného SL** – SL je nastavený automaticky pri zadávaní čakajúcej objednávky. S výnimkou jeho posunu na B/E zostáva nemenný počas celej doby trvania obchodu,
- **S nulou v prípade zasiahnutia SL, ktorý bol posunutý na B/E** – posun SL na B/E nastáva v závislosti od volatility po 4 až 6 pipoch,
- **So ziskom v prípade, že cena zasiahne môj trailing SL alebo TP** – SL začínam trailovať po tom, ako sa začnú v grafe vytvárať jednotlivé swingy, minimálne však po vzdialenosti predstavujúcej dvojnásobok SL (RRR min. 1:2). Ak bol TP nastavený pri zadávaní objednávky, musí byť taktiež postupne trailovaný, prípadne úplne zrušený s cieľom vytvoriť tak priestor pre čo najvyšší zisk.

Logicky je pre mňa najlepšie vystupovať z obchodov so ziskom. Vďaka agresívnej ochrane kapitálu, kedy posúvam SL na B/E relatívne skoro, budem ale veľké množstvo obchodov uzatvárať s nulou. Break-even však hodnotím pozitívne. Predstavuje totiž šancu pri ktorej nemám čo stratiť, ale naopak môžem veľa získať. Aj po sérii viacerých B/E alebo strát, je len otázkou času, kedy sa cena po momente nevráti naspäť a bude pokračovať v pôvodnom smere. Práve na také obchody treba trpezlivo čakať.

Okrem toho môžem vystúpiť aj v prípade, že sa na určitej cenovej úrovni vytvorí reverzný signál, ako napr. normálna divergencia a preto neustále sledujem štruktúru trhu.

9.5 Zásady money managementu

Money management je neoddeliteľnou súčasťou každej obchodnej stratégie. Už len jeho správne nastavenie a dodržiavanie, môže aj bez akýchkoľvek znalostí trhu viesť minimálne k tomu, že obchodník svoj kapitál nestratí po niekoľkých neúspešných obchodoch.

9.5.1 Veľkosť kapitálu

Veľkosť kapitálu sa odvíja predovšetkým od finančných možností a očakávaní obchodníka. Študent určite nebude obchodovať s kapitálom o veľkosti milión dolárov, rovnako ako profesionálny trader neobchoduje s kapitálom o veľkosti tisíc dolárov, pretože by ho to jednoducho neživilo. Pravdou je, že v súčasnosti ponúka množstvo brokerov založenie obchodného účtu so sumou, ktorú ani nemožno nazvať kapitálom. Tadiaľ cesta podľa mňa nevedie. S rastúcim kapitálom sa totiž zlepšujú aj obchodné podmienky, ktoré sú jednotliví brokeri ochotní ponúknuť svojim klientom. Môj obchodný kapitál bude **2 000 USD**,

s ktorým budem môcť realizovať bez problémov všetky plánované obchody ako aj nastaviť dostatočné SL, a riskovať pritom len malú časť kapitálu.

9.5.2 Drawdown

Drawdown možno rozdeliť na maximálny a aktuálny. Maximálny predstavuje najväčší pokles kapitálu na účte, zatiaľ čo aktuálny meria rozdiel medzi aktuálnou a maximálnou hodnotou účtu. V rámci ochrany môjho kapitálu, som si stanovil 3 základné opatrenia týkajúce sa poklesu kapitálu na účte:

- **Maximálny drawdown**, ktorý sa bude počítat' vždy od maximálnej hodnoty kapitálu je 10%. Na začiatku obchodovania teda bude predstavovať pokles o 200 USD, po ktorých obchodovanie ukončím. V prípade, že by som navýšil svoj kapitál na 2 200 USD, maximálny drawdown by bol 220, a obchodovanie by bolo ukončené pri dosiahnutí hranice 1980 USD,
- **Priebežný drawdown** bude po sérii piatich po sebe nasledujúcich strát. V takom prípade obchodovanie na určitú dobu preruším, prehodnotím stratégiu a pokúsím sa zistiť a odstrániť príčiny týchto strát,
- Posledným opatrením bude z dôvodu eliminácie psychických vplyvov ukončenie obchodovania počas dňa, v ktorom dosiahnem **2 straty**.

9.5.3 Veľkosť pozície

Veľkosť pozície, čiže straty, ktorú obchodník riskuje pri každom jednom obchode, by mala byť v intervale od 1% po 5% z obchodného kapitálu. Záleží už len na obchodníkovi, akú stratu dokáže prijať bez toho, aby ho psychicky ovplyvnila. Ja som sa rozhodol na každý jeden obchod riskovať 1% z aktuálnej hodnoty môjho kapitálu, čiže zo začiatku 20 USD. To je fixná hranica, ktorá bude spolu s veľkosťou SL (v pipoch), určovať samotný objem pozície v lotoch. Pri takomto nastavení dosiahnem maximálny drawdown 10%, zhruba po 11 po sebe nasledujúcich stratách.

9.5.4 Obchodné hodiny

Niektorí obchodníci svoje stratégie špecializujú na konkrétne obchodné hodiny a majú preukázané že v nich dosahujú lepšie výsledky. Ostatní zas obchodujú v presne vymedzený čas, aby nedochádzalo k overtradingu, kedy obchodujú v podstate celý deň. Ja som si stanovil obchodné hodiny medzi 8 - 12 a 13 - 18 hodinou, predovšetkým z dôvodu vysokej

volatility a objemu obchodov. Nevylučujem však ojedinelé prípady, kedy sa vstup vyskytne aj mimo týchto hodín, avšak len v rámci európskej či americkej seansy.

9.6 Backtest

Backtest je bezpochyby užitočná vec. Obchodník si tak môže otestovať, či má jeho stratégia vôbec zmysel. Aj táto metóda má však svoje obmedzenia. Ak chce totiž obchodník stratégiu otestovať prostredníctvom nejakého programu, musí mať v podstate všetky pravidlá svojej stratégie matematicky vyjadrené. Ja budem obchodovať na základe price action, pri ktorej sa obchodné vstupy a výstupy len veľmi ťažko dajú vyjadriť prostredníctvom matematických rovníc. Neostávalo by mi tak nič iné, ako otestovať stratégiu ručne, kedy by som prechádzal graf po grafe a zaznačoval si výsledky jednotlivých obchodov. Ďalším nedostatkom takéhoto testovania je skutočnosť, že pri pohľade do minulosti sa jednotlivé vstupné signály zdajú byť až príliš jednoznačné. Často krát by sa mohlo stať, že by som si označil za ziskový vstup, pri ktorom by som v skutočnosti už pri predchádzajúcom falošnom prerazení skončil so stratou, alebo vyberal zisky niekoľkonásobne vyššie než som schopný udržať. Takéto testovanie by vôbec nezohľadňovalo moju psychiku, ktorá má na obchodovanie aspoň zo začiatku najväčší vplyv, a preto ho nepovažujem za presné.

Aj napriek vyššie spomenutým skutočnostiam, by som si nedovolil obchodovať „naostro“ bez akejkoľvek prípravy. Podľa môjho názoru je najlepším spôsobom ako si stratégiu odskúšať v prvom rade demo účet, kde možno získať všetky zručnosti potrebné na zadávanie jednotlivých pokynov, ako aj celkový prehľad o obchodnej platforme. Ďalším krokom je obchodovanie na reálnom účte prostredníctvom mikrolotov, pri ktorých stačí skutočne minimálny počiatočný kapitál. Takéto obchodovanie poskytne možnosť obchodovať v oveľa menšom merítku, pričom v relatívnom vyjadrení sa stále jedná o vernú kópiu obchodnej stratégie. Spoločnosť XTB však v dobe testovania mojej stratégie na demo účte, neposkytovala obchodovanie mikrolotov a tak som ostal len pri deme.

Keďže demo účet pre platformu xStation možno otvoriť len v eurách, bol kapitál nastavený na 1600 eur – cca ekvivalent môjho plánovaného kapitálu v dolároch. Okrem toho bola na deme oproti reálnemu obchodovaniu ešte niekoľko významnejších zmien. Všetky obchody boli realizované s fixným objemom pozície 0,1 lotu. Za predpokladu čo najnižšieho SL, predstavovala veľkosť pozície pri takomto objeme veľmi malé a konzervatívne percento kapitálu, zhruba 0,3% – 0,7%. Ak som chcel riskovať viac, musel som nastaviť širší SL, čím výrazne klesala úspešnosť stratégie. Od veľkosti SL (v pipoch) sa totiž odvíjala jednak

vzdialenosť na ktorej posúvam SL na B/E, ako aj vzdialenosť na ktorej som vyberal zisky. Preto sa často krát stávalo, že momentum sa ešte pred dosiahnutím týchto úrovní vyčerpalo a obchod aj keď po dlhšej dobe skončil nakoniec v strate. Riešením, ktoré som aplikoval až pri reálnom obchodovaní, bolo prispôsobovanie objemu pozície tak, aby riziko na každý jeden obchod predstavovalo presne 1% kapitálu. Stratégia tak razom získala požadovanú dynamiku.

Tab. 4 Vybrané štatistiky obchodov realizovaných na demo účte (Vlastné spracovanie).

[EUR]	EUR/USD	USD/JPY	Celkom
Počet obchodov:	33	17	50
- Zisk	10	5	15
- B/E	14	2	16
- Strata	9	10	19
% podiel Zisk / B/E / Strata	30% / 42% / 28%	30% / 12% / 58%	30% / 32% / 38%
Najdlhšia séria Ziskov / B/E / Strát	5 / 3 / 2	2 / 1 / 3	5 / 4 / 3
Aktuálny drawdown	0	0	0
Max. drawdown	-52,81	-30,05	-82,86
Max. zisk	22,26	25,14	25,14
Max. strata	-11,31	-7,65	-11,31
Priemerný zisk	11,59	17,61	13,60
Priemerná strata	-6,69	-4,94	5,77
Risk Reward Ratio (RRR)	1,73	3,56	2,35
Hrubý zisk	117,54	88,03	205,62
Hrubá strata	63,09	49,54	112,63
Profit faktor	1,86	1,78	1,83
Čistý zisk	54,45	38,49	92,99

Obchodovanie na demo účte splnilo svoj účel. Okrem toho, že viedlo ku zmene v stratégii, som si na pri ňom vyskúšal prevažnú väčšinu rôznych situácií. Podrobnejšie štatistiky z tohto obchodovania, ktoré prebiehalo v období od 19. decembra 2014 do 16. januára 2015 obsahuje tabuľka vyššie (Tab. 4). Celkovo som zobchodoval 50 obchodov. Vysoký počet strát bol na úkor malého počtu B/E, zapríčinený obchodovaním s fixným objemom pozície. Pozitívom je že som dokázal dosiahnuť celkový **RRR 2,35** čo je viac ako minimálne požadované 2. Profit faktor, ktorý určuje silu ziskovosti zvolenej stratégie, dosiahol celkovej hodnoty 1,83. Priemerne som tak pri jednej jednotke rizika (1 USD), dokázal vygenerovať 1,83 USD zisku. Celkovo som za mesiac obchodovania dosiahol čistý zisk **92,99 EUR**, čo predstavuje **5,8%** zhodnotenie.

10 PRIEBEH OBCHODOVANIA

Obsahom tejto kapitoly je samostatný popis každého jedného obchodného týždňa. Ten zahŕňa predovšetkým technickú (grafickú) analýzu daného týždňa, stručným komentár, ako aj výpis jednotlivých makroekonomických správ.

10.1 Analýza jednotlivých obchodných týždňov

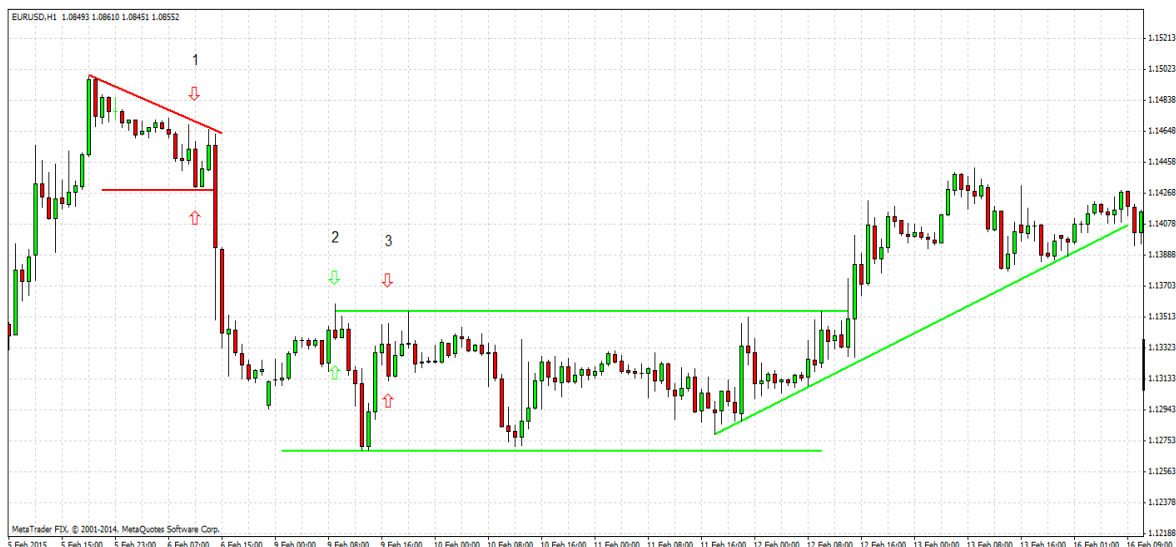
Týždenná technická analýza bola realizovaná na hodinovom grafe, v ktorom sú zároveň orientačne uvedené aj čísla a značky (zelená = long, červená = short) jednotlivých obchodov. V rámci každého týždňa ďalej uvádzam rozpis najdôležitejších makroekonomických správ s ktorými som musel byť oboznámený, keďže počas ich vyhlasovania nesmie byť otvorená žiadna pozícia. Výsledok týchto správ pre mňa vo všeobecnosti nebol ani tak dôležitý, ako skôr to, aká situácia zavládla na trhu po ich vyhlásení. Platí totiž, že takáto správa môže byť ako sa hovorí „vodou na mlyn“ v podobe výrazného trendu a momenta, v ktorom vyhľadávam technický vstup.

Z dôvodu, že server na ktorom je prevádzkovaná platforma xStation uchováva len obmedzené množstvo tržných dát (predovšetkým z nižších časových rámcov), budú všetky grafy v tejto práci vygenerované prostredníctvom platformy MetaTrader 4. Dáta v týchto platformách sú v rámci spoločnosti XTB identické.

10.1.1 Obchodný týždeň č. 1 (6. 2. – 13. 2. 2015)

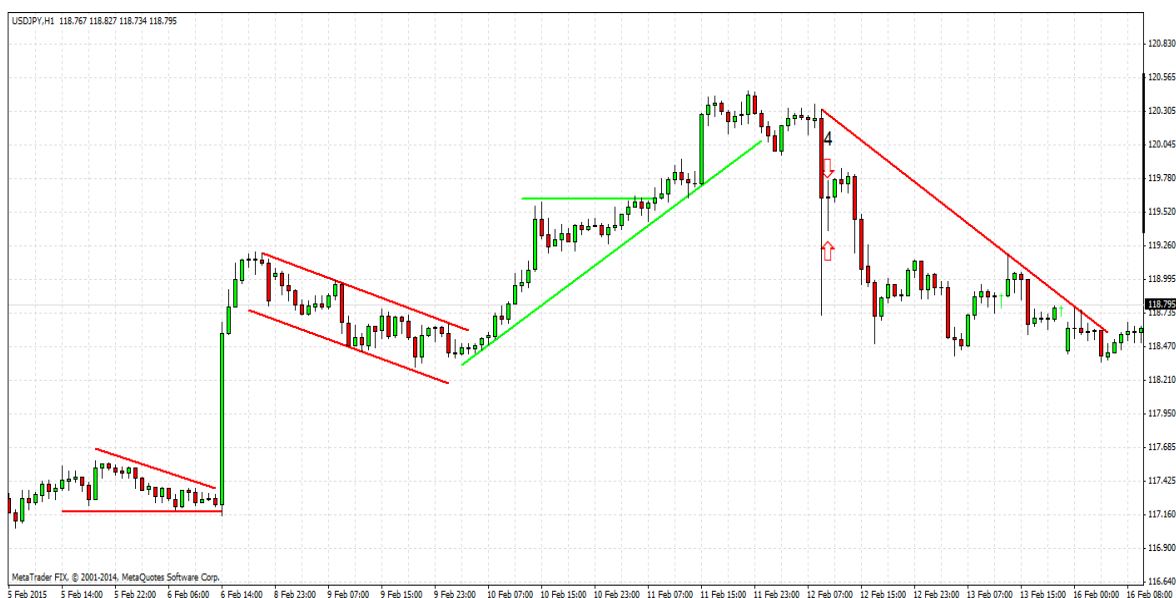
Do tohto obchodného týždňa počítam aj piatok 6. 2. 2015, keďže som v tento deň začal s obchodovaním a uskutočnil tak svoj vôbec prvý obchod. K počiatku tohto dňa bol kurz EUR/USD 1,1478. Pri pohľade do hodinového grafu, pozri obrázok nižšie (Obr. 19) možno vidieť že po výraznom poklese zapríčinenom vyhlásením amerických výsledkov z trhu práce, sa cena takmer počas celého týždňa pohybovala v bočnom trende tzv. range, ohraničenom úrovňami 1,1268 a 1,1355. Druhú spomínanú úroveň sa jej podarilo preraziť vo štvrtok (12. 2. 2015), po čom nasledoval zhruba 16-hodinový uptrend. Ten sa zastavil až na úrovni 1,145 kde sa vytvorila silná rezistencia, ktorá počas môjho obchodovania napriek viacerým pokusom nebola nikdy prerazená.

Celkové obchodné rozpätie tohto týždňa činilo zhruba 210 pipov, počas ktorých som na páre EUR/USD zobchodoval dve short a jednu long pozíciu. Obidve short pozície skončili na B/E a long pozícia bola ukončená so stratou.

Obr. 19 Grafická analýza EUR/USD počas 1. obchodného týždňa (Vlastné spracovanie).

Na obrázku nižšie (Obr. 20) možno vidieť, že pri USD/JPY ako pri negatívne korelovanom páre bola situácia opačná. Po prudkom vzostupe na začiatku týždňa dolár zmazal časť svojich ziskov v klesajúcom trendovom kanáli. Cena sa však na úrovni 118,311 otočila a v priebehu nasledujúcich dvoch dní vystúpila až na 120,47. Odtiaľ zamierila opäť nadol v postupne sa vytvárajúcej trojuholníckej formácii. Na menovom páre USD/JPY bola realizovaná jedna long pozícia ukončená na B/E. Prvý obchodný týždeň som po 4 obchodoch ukončil s celkovou stratou -23,08 USD.

Obr. 20 Grafická analýza USD/JPY počas 1. obchodného týždňa (Vlastné spracovanie).

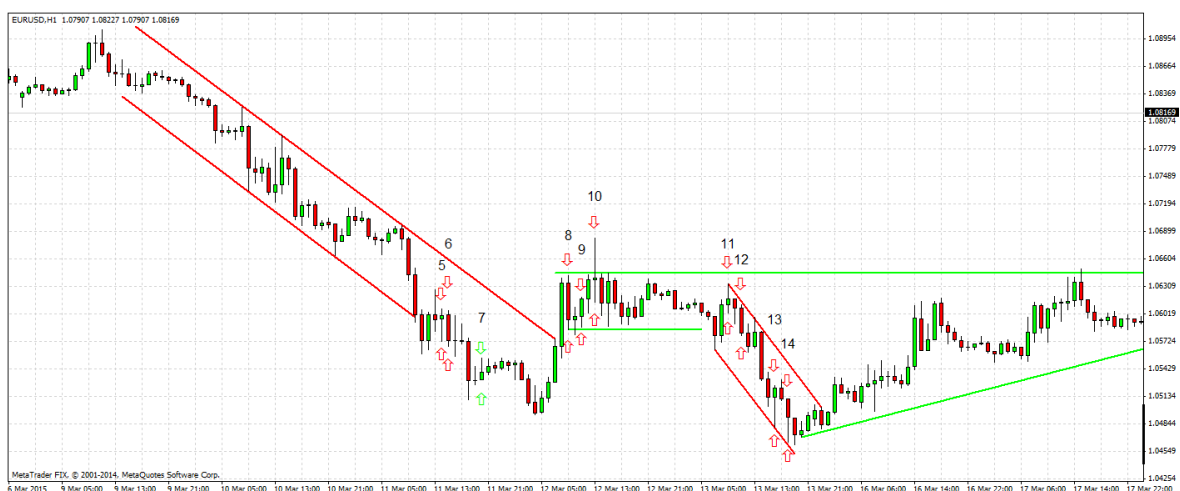
V tomto týždni bolo vyhlasovanie nasledujúcich makroekonomických správ, počas ktorých som sa obchodovaniu vyhýbal a sledoval, aký po nich nastane na trhu trend (XTB, 2015):

			Skutočnosť	Odhad
• 6. 2. 14:30	Miera nezamestnanosti		5,7%	5,6%
• 6. 2. 14:30	Zmena zamestnanosti mimo poľnohosp.		257 tis.	234 tis.
• 11. 2. 16:30	Zmena stavu zásob ropy		4,9 mil.	3,9 mil.
• 12. 2. 14:30	Žiadosti o podporu v nezamestnanosti		304 tis.	285 tis.
• 12. 2. 14:30	Maloobchodné tržby		-0,8%	-0,5%
• 12. 2. 14:30	Maloobchodný predaj okrem automobilov		-0,9%	-0,4%
• 13. 2. 11:00	HDP s. a. - predbežný		0,9%	0,8%

10.1.2 Obchodný týždeň č. 2 (9. 3. – 13. 3. 2015)

Kvôli študijným povinnostiam som v obchodovaní pokračoval až o 3 týždne. Z dôvodov, ktoré uvádzam v kapitole 11, som sa však rozhodol, že nebudem pokračovať v obchodovaní s menovým párom USD/JPY, a tak sa stal pár EUR/USD mojim jediným obchodným inštrumentom.

Cena EUR/USD sa po mesiaci mojej neprítomnosti prepada po množstve pozitívnych dát z USA o takmer 650 pipov až k úrovni okolo 1,0843. Ani to ju však nezastavilo a ako možno vidieť z obrázku nižšie (Obr. 21), hneď v úvode týždňa sa v rámci klesajúceho trendového kanálu dostala až na úroveň 1,0500. Po miernom náraste nasledovala 24-hodinová konsolidácia po ktorej sa menový pár prepadol ešte hlbšie. S cenou 1,046 tak atakoval 12-ročné minimá z roku 2003. Po odraze od tejto úrovne sa na trhu vytvoril uptrend, ktorý pokračoval až do budúceho týždňa.

Obr. 21 Grafická analýza EUR/USD počas 2. obchodného týždňa (Vlastné spracovanie).

Pri cenovom rozpätí 440 pipov bolo zobchodovaných 10 pozícií v pomere 9 short a 1 long, čo len reflektovalo súčasný medvedí trend. Z tohto počtu boli dve ukončené so ziskom, sedem na B/E a jedna so stratou. Týždeň sa niesol v znamení rekordných, prevažne pozitívnych sérií. Okrem ukončenia najdlhšej série siedmich B/E, siahajúcej až do predchádzajúceho týždňa, bola zároveň realizovaná séria dvoch po sebe idúcich ziskov v hodnote 60,80 a 111 USD. S hodnotou 2146,03 USD som tak dosiahol maximum môjho obchodného účtu, ktoré slúžilo na výpočet drawdownu. Výsledok obchodovania v druhom týždni bol zisk v hodnote 145,83 USD.

V tomto týždni bolo vyhlasovanie nasledujúcich makroekonomických správ, počas ktorých som sa obchodovaniu vyhýbal a sledoval, aký po nich nastane na trhu trend (XTB, 2015):

		Skutočnosť	Odhad
• 11. 3. 15:30	Zmena stavu zásob ropy	 4,5 mil.	4,5 mil.
• 12. 3. 13:30	Maloobchodné tržby	 -0,6%	0,3%
• 12. 3. 13:30	Maloobchodný predaj okrem automobilov	 -0,1%	0,5%
• 12. 3. 13:30	Žiadosti o podporu v nezamestnanosti	 289 tis.	317 tis.

10.1.3 Obchodný týždeň č. 3 (16. 3. – 20. 3. 2015)

Z obrázku nižšie (Obr. 22) vidno, že trh na úvod pokračoval v miernom uptrende z predchádzajúceho týždňa, ktorý postupne vytvoril rastúci trojuholník s horizontálnou líniou na úrovni 1,0645. Zužovanie obchodného rozpätia narušilo v stredu (18. 3. 2015) rozhodnutie FEDu o úrokových sadzbách spojené s tlačovou konferenciou. Trh reagoval 400 pipovým pohybom, ktorý bol však na ďalší deň už len minulosťou a dolár tak zmazal všetky svoje straty. Napriek tomu sa cena odrazila od úrovne 1,061, a v nasledujúcom uptrende sa vyšplhala až k psychologickéj úrovni 1,1.

Obr. 22 Grafická analýza EUR/USD počas 3. obchodného týždňa (Vlastné spracovanie).

V poradí tret'om obchodnom týždni boli z dôvodu nízkeho počtu obchodných príležitostí zrealizované len 3 short pozície, z ktorých navyše dve skončili v strate a jedna na B/E. Malý počet obchodných príležitostí bol zrejme zapríčinený neistotou, ktorá počas týždňa na trhu panovala pred rozhodnutím o úrokových sadzbách v USA. To zrejme malo vplyv aj na úspešnosť mojich obchodov. Spolu so stratou z predchádzajúceho týždňa mi tak vznikla rekordná séria troch po sebe idúcich strát s drawdownom o veľkosti 63,78 USD. Tento týždeň možno so stratou -42,66 USD označiť za najstratovejší. Do budúca si nesiem ponaučenie, že v takejto situácii je lepšie radšej neobchodovať, prípadne čakať len na vyložene príležitosti. Celkový kumulovaný zisk po tret'om týždni je 80,09 USD.

V tomto týždni bolo vyhlasovanie nasledujúcich makroekonomických správ, počas ktorých som sa obchodovaniu vyhýbal a sledoval, aký po nich nastane na trhu trend (XTB, 2015):

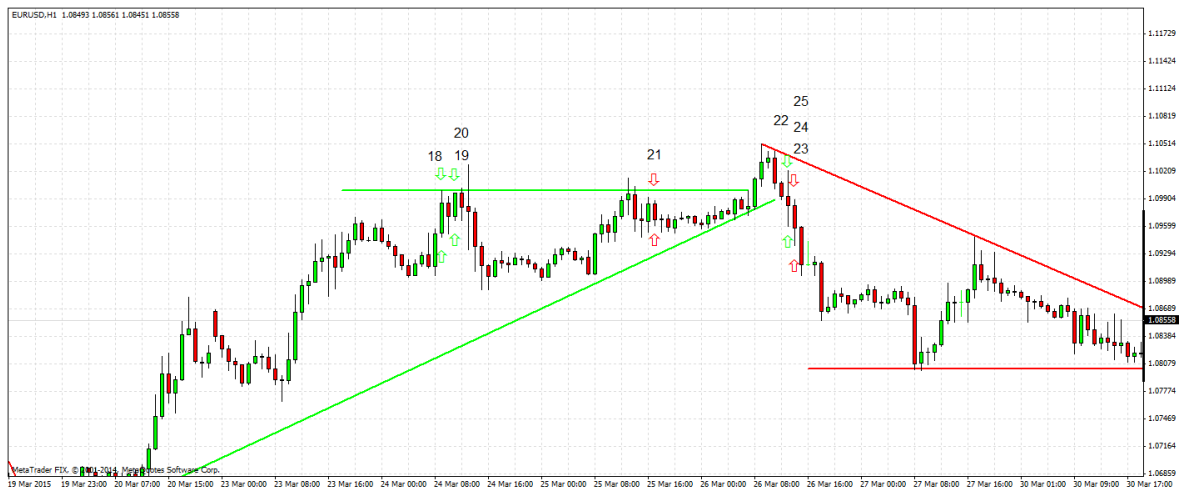
			Skutočnosť	Odhad
• 16. 3. 14:15	Priemyselná produkcia		0,1%	0,2%
• 17. 3. 11:00	Harmonizovaná inflácia (HICP)		-0,3%	-0,3%
• 17. 3. 11:00	Jadrová harmonizovaná inflácia (HICP)		0,7%	0,6%
• 17. 3. 13:30	Novo zahájené stavby domov		897 tis.	1049 tis.
• 17. 3. 13:30	Stavebné povolenia		1092 tis.	1065 tis.
• 18. 3. 15:30	Zmena stavu zásob ropy		9,6 mil.	4 mil.
• 18. 3. 19:00	Rozhodnutie o úrokových sadzbách		0-0,25%	0-0,25%
• 19. 3. 13:30	Žiadosti o podporu v nezamestnanosti		291 tis.	292 tis.

10.1.4 Obchodný týždeň č. 4 (23. 3. – 27. 3. 2015)

Pri pohľade na obrázok nižšie (Obr. 23) možno priebeh tohto týždňa rozdeliť na dve fázy, rastúcu a klesajúcu. Na úvod týždňa cena v trojuholníkovej formácii pokračovala v raste a niekoľko krát atakovala už spomínané okrúhle číslo (rezistenciu) na úrovni 1,1. Po dvoch pokusoch nakoniec došlo k prerazeniu, ktoré však netrvalo veľmi dlho. Počas nasledujúcich štyroch hodín cena spadla späť pod túto úroveň a klesala ďalej. Zastavila sa až pri silnom supporte 1,08 odkiaľ ďalej pokračovala opäť v trojuholníkovej, tentokrát klesajúcej formácii.

Predposledný obchodný týždeň sa aj napriek relatívne malému obchodnému rozpätiu 286 pipov vyznačoval veľkou volatilitou, čoho príčinou bola zrejme vysoká frekvencia fundamentálnych správ. Často krát sa vyskytovali prípady, kedy ma od jasného vstupu odradil príliš široký SL o veľkosti 10 a viac pipov. Napriek tomu, bolo zrealizovaných 8 obchodov, z ktorých až 50% boli long pozície, reflektujúc tak po väčšinu týždňa prevládajúci

uptrend. Výsledkom týchto obchodov bol jeden zisk, päť B/E a dve straty, vďaka čomu som navýšil svoj kumulovaný zisk o 6,01 USD na hodnotu 86,10 USD.

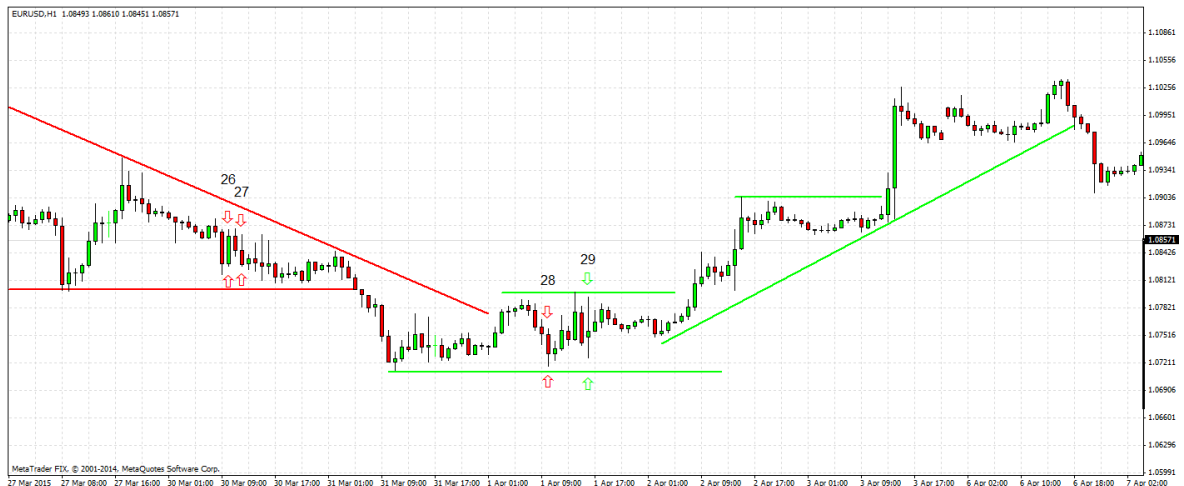
Obr. 23 Grafická analýza EUR/USD počas 4. obchodného týždňa (Vlastné spracovanie).

V tomto týždni bolo vyhlasovanie nasledujúcich makroekonomických správ, počas ktorých som sa obchodovaniu vyhýbal a sledoval, aký po nich nastane na trhu trend (XTB, 2015):

		Skutočnosť	Odhad
• 23. 3. 15:00	Predaje existujúcich domov	 4,88 mil.	4,9 mil.
• 24. 3. 10:00	PMI - výrobný sektor - predb.	 51,9	51,5
• 24. 3. 10:00	PMI - služby - predb.	 54,3	53,9
• 24. 3. 13:30	Index spotrebiteľských cien (CPI)	 0%	-0,1%
• 24. 3. 13:30	Jadrový index spotrebiteľských cien (CPI)	 1,7%	1,6%
• 24. 3. 14:45	PMI - výrobný sektor - predb.	 55,3	54,9
• 24. 3. 15:00	Predaje novopostavených domov	 539 tis.	465 tis.
• 25. 3. 13:30	Objednávky tovarov dl. spotreby - predb.	 -1,4%	0,4%
• 25. 3. 15:30	Zmena stavu zásob ropy	 8,2 mil.	5,1 mil.
• 26. 3. 13:30	Žiadosti o podporu v nezamestnanosti	 282 tis.	290 tis.
• 27. 3. 13:30	HDP - ročná dynamika (Annual) - kon.	 2,2%	2,4%

10.1.5 Obchodný týždeň č. 5 (30. 3. – 3. 4. 2015)

Ako vidno na obrázku nižšie (Obr. 24), cena na úvod týždňa prerazila support na úrovni 1,08 a prepadla sa až na úroveň 1,07. Práve tá tvorila spodnú líniu 90 pipového range, v ktorom sa cena pohybovala nasledujúce dva dni. Po jeho prerazení sa cena v uptrende dostala až k úrovni 1,09, kde nasledovala takmer 24-hodinová konsolidácia. Tá bola prerušená viacerými makroekonomickými správami z amerického trhu práce, negatívne ovplyvňujúcimi dolár, a tak sa cena na záver týždňa opäť vyšplhala až k úrovni 1,1.

Obr. 24 Grafická analýza EUR/USD počas 5. obchodného týždňa (Vlastné spracovanie).

V poslednom týždni, ktorý mal obchodné rozpätie o veľkosti 320 pipov, som realizoval tri short a jednu long pozíciu. Zaujímavosťou bolo, že som v pondelok (30. 3. 2015) dosiahol dve straty v rámci jedného dňa. Podľa stanovených pravidiel money managementu som v takomto prípade musel obchodovanie z dôvodu eliminácie psychických vplyvov pre daný deň ukončiť, a tak sa aj stalo. O dva dni neskôr som dosiahol zisk o veľkosti 49,14 USD a úplne posledný obchod bol ukončený na B/E. Po zarátaní zisku z tohto týždňa o veľkosti 7,98 USD predstavoval môj čistý zisk po piatich týždňoch obchodovania 94,08 USD.

V tomto týždni bolo vyhlasovanie nasledujúcich makroekonomických správ, počas ktorých som sa obchodovaniu vyhýbal a sledoval, aký po nich nastane na trhu trend (XTB, 2015):

		Skutočnosť	Odhad
• 31. 3. 11:00	Predbežný (flash) odhad HICP	 -0,1%	-0,1%
• 31. 3. 16:00	Spotrebiteľská dôvera	 101,3	96
• 1. 4. 10:00	PMI - výrobný sektor - kon.	 52,2	51,9
• 1. 4. 14:15	ADP Národný report o zamestnanosti	 189 tis.	225 tis.
• 1. 4. 15:45	PMI - výrobný sektor - kon.	 55,7	55,3
• 1. 4. 16:00	ISM - Výrobný sektor	 51,5	52,5
• 1. 4. 16:30	Zmena stavu zásob ropy	 4,77 mil.	4,5 mil.
• 2. 4. 14:30	Obchodná bilancia	 -35,44 mld.	-41,2 mld.
• 2. 4. 14:30	Žiadosti o podporu v nezamestnanosti	 268 tis.	285 tis.
• 2. 4. 16:00	Objednávky tovarov dlh.spotreby - kon.	 -1,4%	-1,4%
• 3. 4. 14:30	Miera nezamestnanosti	 5,5%	5,5%
• 3. 4. 14:30	Zmena zamestnanosti mimo poľnohos.	 126 tis.	244 tis.

10.2 Popis vybraných obchodov

V tejto kapitole popíšem najzaujímavejšie obchody, ktoré som počas piatich týždňov obchodovania zrealizoval. Budú tu mať zastúpenie ako ziskové, tak aj stratové a B/E obchody. Len by som dodal, že histogram z indikátoru MACD, ktorý som používal pri divergenciách v platforme xStation, možno na platforme MetaTrader 4 nájsť pod indikátorom OsMA - Moving Average of Oscillator (Kĺzavý priemer oscilátora).

Obchod č. 15019306

Na trhu zavládol od 9 hodiny ráno výrazný downtrend. Prvá korekcia sa o hodinu zastavila na úrovni 1,0607, ktorá sa zmenila zo supportu na rezistenciu. Cena sa od tejto úrovne odrazila a vytvorila tak skrytú divergenciu predstavujúcu perfektný vstupný signál. Do short pozície som vstúpil o 9:57 na úrovni 1,0603, ihneď po prerazení low sviečky, na ktorej došlo k zalomeniu na indikátore. SL o veľkosti 5 pipov bol umiestnený nad high tejto korekcie. Dve minúty po vstupe nastal na trhu 7 pipový pohyb smerom nadol, počas ktorého som sa presunutím SL na B/E zaistil. Po ďalších piatich minútach už bola súčasná cena vzdialená od tej vstupnej takmer 25 pipov, a obchod bol v zisku zhruba 97 USD. Následne sa cena otočila a vytvorila swing (korekciu), ktorého vrchol bol od vstupnej ceny vzdialený 7,5 pipu. Zisk ktorý by som posunutím SL nad high tohto swingu inkasoval v prípade jeho zasiahnutia by bol 30 USD, čo je menej než minimálne požadovaných 40 USD (RRR 1:2). Posunutie SL sa tak nekonalo a obchod, ktorý bol v relatívne peknom zisku s RRR takmer 1:5, skončil po pol hodine od vstupu na B/E.

Obr. 25 Priebeh obchodu č. 15019306 (Vlastné spracovanie).

Obchod č. 15107416

Situácia je veľmi podobná vyššie spomínanému obchodu, s tým rozdielom, že tento skončil so ziskom. Zhruba od 9 hodiny začala cena klesať v jasnom downtrende. Po prvej nevýraznej korekcii, sa vytvorila druhá korekcia, na ktorej vznikla skrytá medvedia divergencia, spĺňajúca pravidlá vstupu. Nieкто by však už mohol namietat', že veľkosť tejto korekcie bola v porovnaní s predchádzajúcim vrcholom až príliš veľká, a preto nemožno tento vstupný signál považovať za úplne dokonalý. Samotný vstup do short pozície nastal o 9:58 na úrovni 1,0619, hneď po prerazení low sviečky, na ktorej došlo k zalomeniu na indikátore. Vôbec najpriaznivejší SL zo všetkých realizovaných obchodov o veľkosti 4 pipy bol umiestnený nad high tejto korekcie. S takýmto SL mal obchod v prípade správneho odhadnutia smeru vysoký potenciál zisku. Počas prvej minúty po vstupe sa cena síce ešte vydala 1,5 pipu proti mne, následne však začala klesať. Vzniklo tak silné momentum a v priebehu 10 minút od vstupu som už bol v zisku 65 USD. TP som pri takto klesajúcej cene posunul do väčšej vzdialenosti na úroveň 1,0595 s tým, že ho pri ďalšom pohybe posuniem ďalej. Následne však nastal prudký pohyb o veľkosti 14 pipov, ktorého motívom bolo zrejme prerazenie úrovne 1,06. Na to som už nestihol zareagovať a môj TP bol zasiahnutý so ziskom 111 USD. Napriek tomu, že sa cena krátko po tomto prerazení vrátila naspäť, rozhodol som sa v budúcich obchodoch nastavovať TP oveľa ďalej od súčasnej ceny, prípadne ho ani nezadávať, a vytvoriť si tak priestor pre väčší zisk.

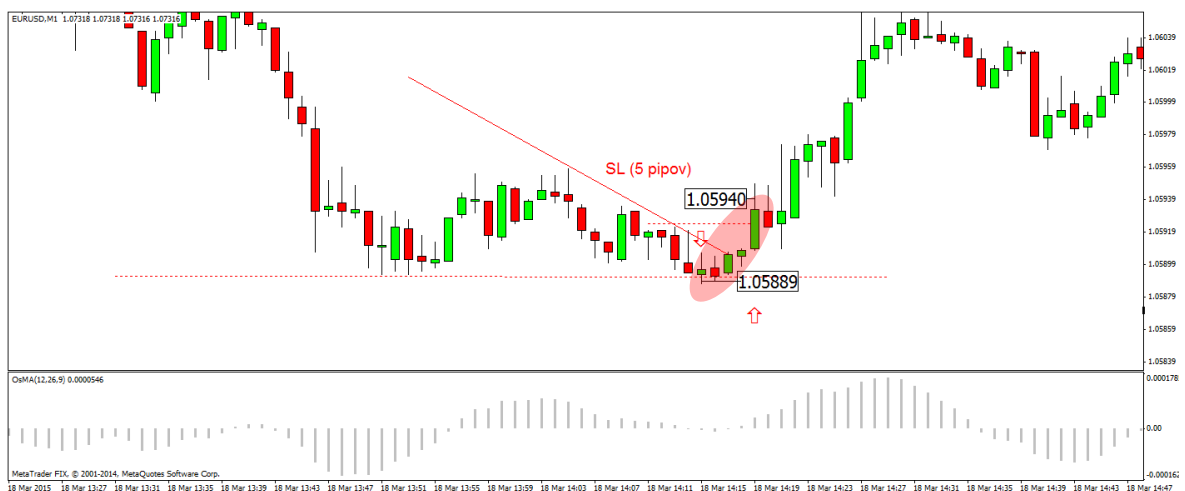

Obr. 26 Priebeh obchodu č. 15107416 (Vlastné spracovanie).

Obchod č. 15427216

Krátko pred 14 hodinou cena v rámci prebiehajúceho downtrendu prudko klesla a zastavila sa až pri silnom supporte na úrovni 1,05892. Po niekoľkých neúspešných pokusoch

o prerazenie tejto úrovne sa začali vytvárať menšie swingy v postupne klesajúcej trojuholníkovej formácii. Obchodné rozpätie sa postupne zužovalo a tlak na túto úroveň pokračoval aj naďalej. Všetko nasvedčovalo tomu, že sa jedná o výbornú trojuholníkovú formáciu. Vstup do short pozície nastal o 14:15 po prerazení horizontálnej úrovne na cene 1,05889 so SL o veľkosti 5 pipov nastaveným nad high posledného swingu. V podstate ihneď po vstupe sa cena vrátila nad tento support, neskôr spravila ešte jedno falošné prerazenie a začala stúpať. Po 4 minútach cena zasiahla môj SL na úrovni 1,0594 so stratou -21,20 USD. Príčinou tejto straty mohla byť skutočnosť, že po úvodnom prudkom poklese ceny bolo rozpätie jednotlivých swingov maximálne 7 pipov. Išlo tak zrejme skôr o konsolidáciu naznačujúcu otočenie trendu, než o pokračujúci downtrend. Táto strata bola v poradí už tretiu stratou za sebou, po ktorej som začal pociťovať strach o zisk, ktorý som doteraz dosiahol.

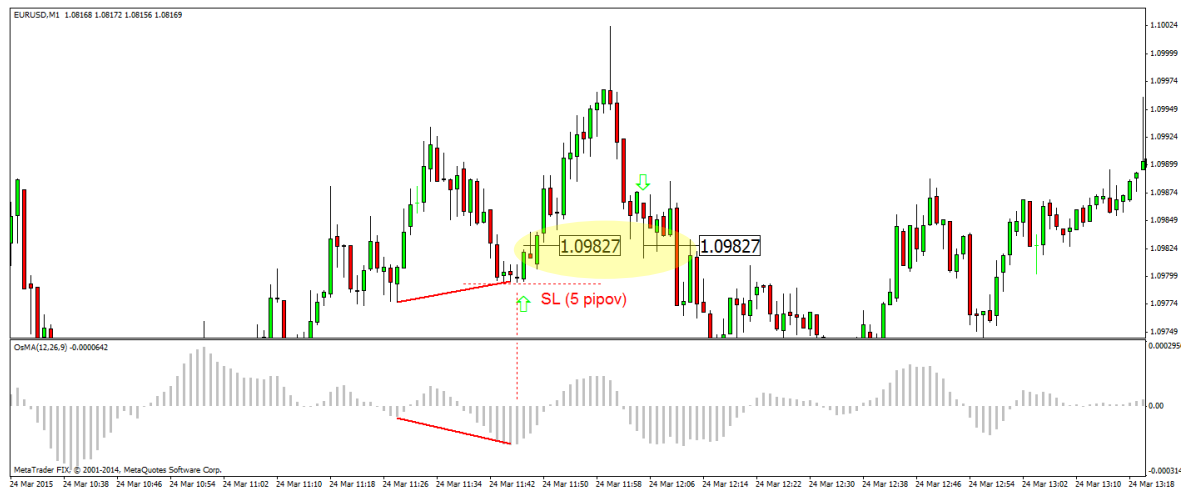

Obr. 27 Priebeh obchodu č. 15427216 (Vlastné spracovanie).

Obchod č. 15861726

Pred poludním sa trh nachádzal v miernom uptrende, počas ktorého cena vzrástla o 40 pipov až na úroveň 1,0993. Tu sa vytvorila v poradí už druhá korekcia o veľkosti 14 pipov. Spolu s ňou vznikla na dne tejto korekcie aj skrytá býčia divergencia. Vstup do long pozície nastal o 11:47 na úrovni 1,0983 po prerazení high sviečky, na ktorej došlo k zalomeniu na indikátore. SL o veľkosti 5 pipov bol umiestnení pod low tejto korekcie. Minútu po vstupe išla cena niekoľko pipov proti mne a vytvorila tak priebežnú stratu 12 USD. Na ďalšej sviečke sa však otočila, začala stúpať a v priebehu dvoch minút vzrástla o 7 pipov, čo mi umožnilo zaistiť sa. Po desiatich minútach bola súčasná cena vo vzdialenosti necelých 20 pipov od tej vstupnej, s priebežným ziskom zhruba 80 USD. Napriek

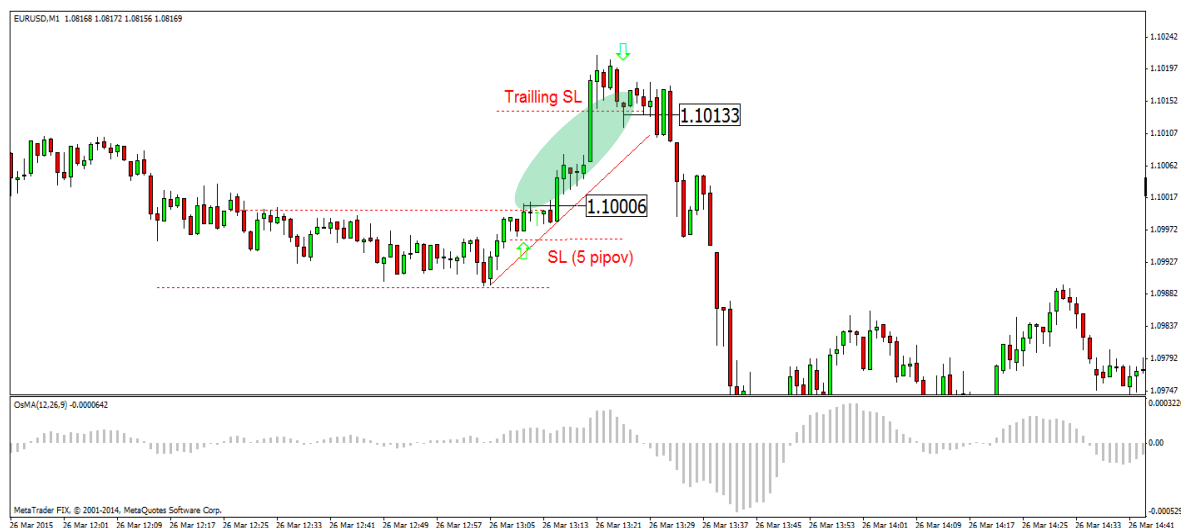
tomu, že bol počas tohto pohybu vytvorený swing, SL som naň z dôvodu veľmi nízkeho RRR neposunul. Zisk vybraný na tejto úrovni by bol totiž menší než hodnota pôvodného SL (RRR 0,6). Nanešťastie sa cena po 20 minútach vrátila späť na vstupnú úroveň a obchod bol ukončený na B/E.

Obr. 28 Priebeh obchodu č. 15861726 (Vlastné spracovanie).

Obchod č. 16063050

Cena sa hodinu pred vstupom do tohto obchodu pohybovala v 12 pipovom range, ktoré sa nachádzalo v blízkosti psychologickéj cenovej úrovne 1,1. Na konci tohto postranného pohybu, krátko po 13 hodine začala cena stúpať a formovať miniatúrnu trojuholníkovú formáciu. Tá bola zložená celkovo z 8 sviečok s horizontálnou líniou (rezistenciou) práve na spomínanej úrovni 1,1. Vstup do long pozície nastal v čase 13:10 po prerazení tejto línie na cene 1,1001. SL o veľkosti 5 pipov bol nastavený pod low posledného swingu resp. sviečky danej formácie. Po prerazení sa cena 4 minúty pohybovala do strany a požadované momentum nastalo až na piatej sviečke od vstupu. Pohyb smerom nahor o veľkosti 6 pipov mi umožnil zaistiť sa a vyhnúť sa tak prípadnej strate. Cena ďalej pokračovala v stúpaní a 11 minút po vstupe mala za sebou už 23 pipový pohyb, predstavujúci zisk 92 USD. Následne cena začala klesať a vytvorila úzky swing, pod ktorého low som mohol umiestniť trailing SL. Po niekoľkých nevýrazných pohyboch cena zasiahla tento SL a obchod bol ukončený so ziskom o veľkosti 50,80 USD. Aj keby k tomuto spätnému pohybu nedošlo, obchod by musel byť do najbližších 5 minút ukončený. O 13:30 sa totiž blížilo pravidelné týždenné vyhlasovanie žiadostí o podporu v nezamestnanosti v USA. Ako možno vidieť z obrázku nižšie (Obr. 29), po tomto vyhlásení cena prudko klesla a v prípade že by som mal túto pozíciu stále otvorenú prišiel by som o celý zisk.

Obr. 29 Priebeh obchodu č. 16063050 (Vlastné spracovanie).

Obchod č. 16073112

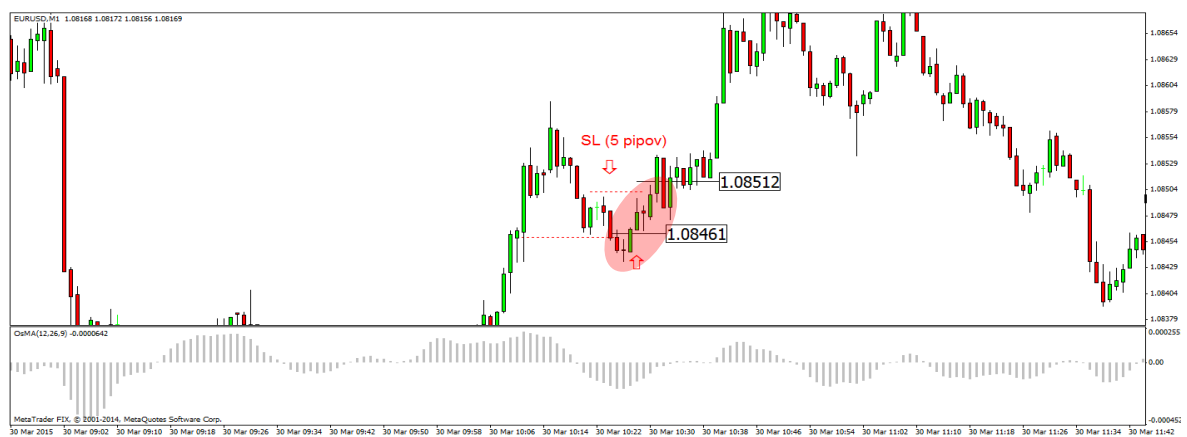
Na tento obchod som dlho nedokázal prestať myslieť. Mohol totiž skončiť s prívlastkom najziskovejší. Po popoludňajšom vyhlásení žiadostí o podporu v nezamestnanosti v USA, ktoré dopadli prekvapivo dobre, nastal na trhu jasný downtrend. Finálnym vstupným signálom do tohto obchodu, bol 32 minút po tomto vyhlásení vznik normálnej medvedej divergencie. Tá vznikla blízko cenovej úrovne 1,099 a predchádzalo jej aj vytvorenie skrytej medvedej divergencie na korekcii 15 minút dozadu. Obchod tak bol potvrdený viacerými signálmi. Samotný vstup do short pozície nastal v čase 14:33, na úrovni 1,0986 po prerazení low sviečky, na ktorej došlo k zalomeniu na indikátore. SL o veľkosti 5 pipov bol umiestnený nad high posledného swingu. Ďalej som už len čakal ako sa bude situácia vyvíjať. Počas celej doby obchodovania sa mi darilo dodržiavať pravidlo - zaistiť sa po minimálne 4 pipovom pohybe, a dúfal som, že to tak ostane aj naďalej. Až pri tomto obchode zlyhala moja psychika. Zrejme kvôli predchádzajúcej strate a B/E, kedy som sa neúspešne pokúšal zachytiť tento trend, som spanikáril a posunul SL na B/E už po 2 pipoch, kvôli čomu sa o niekoľko sekúnd uzatvoril s nulou. Na to, čo nasledovalo po tom sa nepozeralo ľahko. Od pôvodného SL sa cena odrazila v „bezpečnej“ vzdialenosti 2,5 pipu a za necelú pol hodinu spravil trh po prerazení viacerých supportov 70 pipový pohyb smerom nadol, ktorý by predstavoval zisk 280 USD. Tento obchod je tak perfektným príkladom toho, že disciplína je jednoducho základným kameňom úspechu. Práve na obchod, ktorý by po zaistení spravil takto výrazný pohyb som po celý čas obchodovania čakal, a keď konečne prišiel, tak som spravil zásadnú chybu. Pre tento deň som obchodovanie radšej ukončil.

Obr. 30 Priebeh obchodu č. 16073112 (Vlastné spracovanie).

Obchod č. 16216351

Krátko po desiatej hodine sa cena po 40 pipovom pohybe v rámci prudkého uptrendu otočila na úrovni 1,0858 a začala klesať. V nasledujúcom downtrende sa vytvorila malá korekcia, ktorá s počtom sviečok 4 a tvarom písmena „A“ spĺňovala požiadavky pre formáciu pullback pred breakom. Miesto očakávaného breaku bolo na úrovni 1,08465. Vstup do short pozície nastal v čase 10:24 na cene 1,08461 po prerazení lokálneho supportu. Ihneď po vstupe nastalo nevýrazné momentum o sile 2,5 pipu, ktoré však nestačilo na posun SL na B/E. Následne cena vytvorila doji sviečku, otočila sa a začala stúpať. O necelé 4 minúty zasiahla môj SL na úrovni 1,08512 a obchod bol ukončený so stratou. Po spätnej analýze som došiel k záveru, že sa jednalo o veľmi zle vyhodnotenú štruktúru trhu. Spomínaný downtrend bol totiž len rozsiahlejšou korekciou v rámci predchádzajúceho uptrendu, ktorá by bola perfektnou príležitosťou pre vstup do long pozície na základe neskôr vytvorenej skrytej býcej divergencie. Na prvý pohľad elementárne určenie trendu tak počas reálneho obchodovania nemusí byť vždy jednoduchou záležitosťou.

Obr. 31 Priebeh obchodu č. 16216351 (Vlastné spracovanie).

Obchod č. 16381083

Trh začal obchodnú seansu jasným downtrendom v rámci ktorého cena od 8 hodiny ráno klesla už o 45 pipov. Tento pokles zastavil až výrazný support na úrovni 1,0742. Po viacerých neúspešných pokusoch a jeho prerazenie, začala cena formovať trojuholníkovú formáciu. S postupným zužovaním obchodného rozpätia tlak na túto cenovú úroveň neprestával a ja som s nastavenou čakajúcou objednávkou (Sell Stop) predpokladal skoré prerazenie. Vstup do short pozície nastal v čase 10:26 na úrovni 1,07416 pri definitívnom prerazení tejto horizontálnej línie trojuholníku. SL o veľkosti 5 pipov bol nastavený nad high posledného swingu. Po troch minútach od vstupu nastal 6 pipový pohyb smerom nadol, ktorý mi umožnil zaistiť sa. Do desiatich minút už mala cena za sebou pokles o 22 pipov. Následne vytvorila korekciu, ktorej vrchol bol od vstupnej ceny vzdialený 12,5 pipu. Tu som umiestnil svoj trailing SL, ktorý bol v čase 10:40 zasiahnutý a obchod tak skončil so ziskom 49,14 USD. Vstup bol pri tomto obchode možný už skôr pri vytvorení normálnej medvedej divergencie na úrovni 1,0758. V takomto prípade by bol dosiahnutý zisk navyše o ďalších 50 USD.

Obr. 32 Priebek obchodu č. 16381083 (Vlastné spracovanie).

11 ZHODNOTENIE DOSIAHNUTÝCH VÝSLEDKOV

V tejto kapitole zhodnotím výsledky, ktoré som dosiahol počas 5 týždňov obchodovania na forexe z viacerých pohľadov. Taktiež navrhnem možné zmeny, o ktorých si myslím, že by mohli moju stratégiu do budúcnosti vylepšiť.

Ako som spomenul v kapitole 10.1.2 od druhého obchodného týždňa som ukončil obchodovanie na rezervnom menovom páre USD/JPY. Za týmto rozhodnutím stálo niekoľko faktorov. Jedným z nich bola neprehľadnosť, ktorú so sebou prinášalo obchodovanie len na jednom monitore (notebooku). Neustále preklikávanie medzi 4 rôznymi časovými rámcami na každom páre a pravidelné zakresľovanie rôznych cenových úrovní pôsobilo po čase veľmi rušivo. Obzvlášť keď som si niektorý z týchto časových rámcov omylom zatvoril a všetko bolo potrebné zaznačiť odznova. Druhým o stupeň odbornejším dôvodom bolo to, že tieto menové páry sú po väčšinu svojho času negatívne korelované. Pri reálnom obchodovaní ma tak od uskutočnenia obchodu na páre USD/JPY často odrádzal fakt, že daný pohyb môžem zachytiť aj na menovom páre EUR/USD. Naopak ak sa páry vyvíjali rovnakým smerom, mal som pocit, že to nemôže trvať dlho. Preto by som si do budúcnosti ako druhý obchodovateľný pár radšej zvolil napríklad GBP/JPY, ktorý s EUR/USD nie je v žiadnej priamej korelácii. Výsledky mojej obchodnej stratégie som tak nerozdeľoval na jednotlivé páry, ale bral ako celok.

Tabuľka nižšie (Tab. 5) obsahuje prehľad vybraných ukazovateľov vychádzajúcich z reálneho obchodovania. Celkovo bolo v období od 6. 2. 2015 do 3. 4. 2015 zrealizovaných **29** obchodov. Podiel ziskových obchodov mal **14%** zastúpenie, čo je v porovnaní s tými stratovými dvojnásobne menší počet. Suverénne najväčší podiel **58%**, mali kvôli agresívnej ochrane kapitálu obchody ukončené na B/E. Pri takejto štruktúre ziskovosti jednotlivých obchodov, možno obchodovať za nulu v prípade, že sú priemerné zisky aspoň dvojnásobne vyššie ako priemerné straty (RRR min. 1:2). Akýkoľvek vyšší RRR bude prinášať zisk. Tým, že som dodržiaval jedno percentné riziko na každý jeden obchod a striktne uzatváral obchody s RRR minimálne 1:2 aj za cenu ich ukončenia na B/E, sa mi podarilo dosiahnuť priemerné **RRR 3,24**. To viedlo pri 14% ziskovosti a 28% stratovosti obchodov k navýšeniu počiatočného kapitálu o **94,08 USD**, predstavujúce **4,7%** zhodnotenie. Za predpokladu že by som takéto zhodnotenie dosahoval pravidelne počas celého roka, by zhodnotenie kapitálu za rok 2015 predstavovalo **49,82%**. Počas obchodovania bol dosiahnutý maximálnych drawdown **100,73 USD**, čo predstavuje takmer 50% zo sumy,

pri ktorej by bolo ukončené obchodovanie. Aktuálny drawdown predstavuje oproti maximálnej hodnote účtu znehodnotenie o **2,4%**. Profit faktor, merajúci kvalitu stratégie dosiahol hodnoty **1,53** na základe čoho možno stratégiu považovať za dobrú. Zároveň tento ukazovateľ informuje o tom že na jednu jednotku straty (1 USD), je stratégia schopná v priemere vygenerovať 1,53 USD zisku. Jeden pip má na páre EUR/USD pri objeme 1 lotu hodnotu 10 USD. Vynásobením priemerného objemu pozície a SL, tak získavam priemernú veľkosť pozície predstavujúcu 1% z kapitálu a síce 19,95 USD. V porovnaní so skutočne dosiahnutou priemernou stratou, ktorá činí 20,95 USD tu nastáva kvôli variabilnému spreadu mierna odchýlka.

Tab. 5 Vybrané štatistiky obchodov realizovaných na reálnom účte (Vlastné spracovanie).

Počet obchodov:	29
- Zisk	4
- B/E	17
- Strata	8
% podiel Zisk / B/E / Strata	14% / 58% / 28%
Najdlhšia séria Ziskov / B/E / Strát	2 / 7 / 3
Aktuálny drawdown	51,95
Maximálny drawdown	-100,73
Maximálny zisk	111,00
Maximálna strata	-21,46
Priemerný zisk	67,94
Priemerná strata	-20,95
Risk Reward Ratio (RRR)	3,24 (1:3,24)
Min./Max. veľkosť pozície (loty)	0,2 / 0,5
Priemerná veľkosť pozície (loty)	0,35
Priemerný SL (pipy)	5,7
Priemerná dĺžka trvania obchodu (minúty)	7,1
Hrubý zisk	272,99
Hrubá strata	-178,78
Profit faktor (Hrubý zisk/Hrubá strata)	1,53
Čistý zisk	94,21

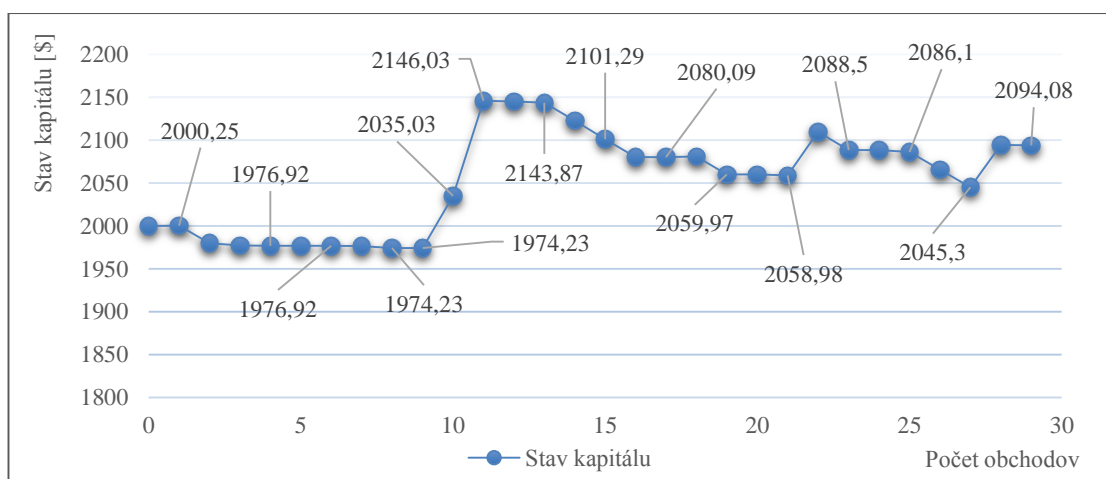
Opierajúc sa o viacero fundamentálnych faktorov, ktoré nasvedčovali budúcu apreciáciu amerického doláru, bol môj obchodný účet vedený v USD. Kapitál v CZK, predstavujúci sumu 45 224 CZK som zamenil na USD 11. decembra 2014 pri kurze „predaj“ Československej obchodnej banky, a.s. 22,612. Ako som predpokladal, kurz USD/CZK onedlho prekonal rozdiel medzi bankovým kurzom nákup-predaj, kedy som sa v podstate dostal na B/E. Ku koncu môjho obchodovania (3. 4. 2015) dosiahol kurz „nákup“ hodnoty 24,835

a priniesol by mi tak, v prípade prevodu späť do CZK zaujímavý **kurzový zisk**. Pri pohľade na tabuľku nižšie (Tab. 6) možno vidieť, že konečný stav kapitálu v CZK je aj bez ohľadu na výsledok obchodovania vyšší o 4 446 CZK, čo predstavuje 9,8% zhodnotenie iba z tohto kurzového rozdielu. Po započítaní výsledku z obchodovania tento rozdiel predstavuje **6 782 CZK** a celkové **15%** zhodnotenie. Tento výsledok síce priamo neodráža ziskovosť samotnej zvolenej stratégie, bol však dosiahnutý na základe dlhodobej analýzy medzinárodnej ekonomickej situácie, ktorá predchádzala tejto práci a výrazne tak ovplyvňovala mnohé z mojich rozhodnutí. V najbližšej dobe ale prevod peňažných prostriedkov určite neplánujem, keďže podľa viacerých predikcií môže americký dolár jednak voči českej korune, ako aj voči ostatným menám naďalej posilňovať (pozri kapitola 7.7 Obr. 11).

Tab. 6 Stav kapitálu v CZK po prepočítaní kurzových rozdielov (Vlastné spracovanie).

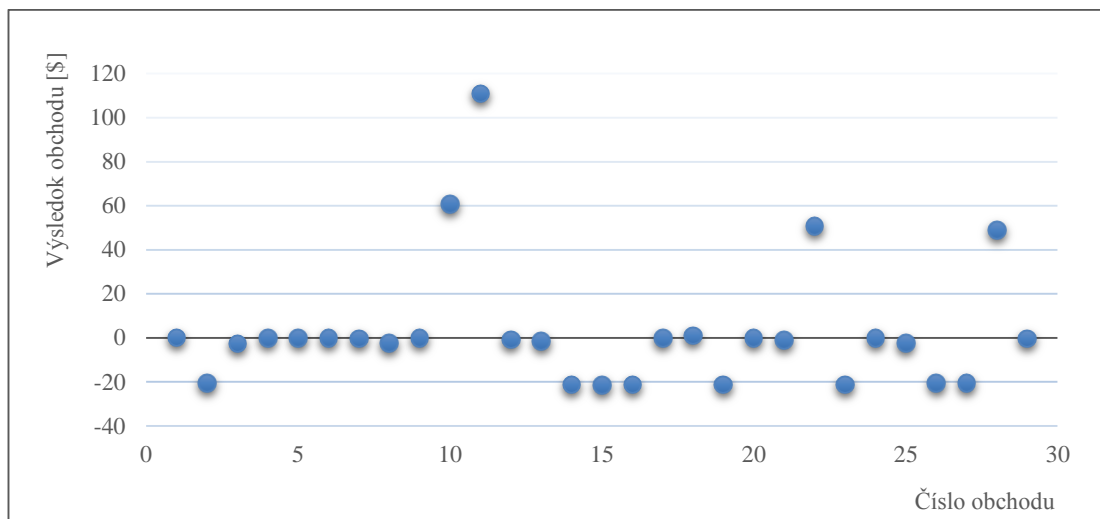
	[USD]	[CZK]	Výmenný kurz
PS kapitálu k 11. 12. 2014	2 000	45 224	22,612
KS kapitálu k 3. 4. 2015 (Bez výsledku z obchodovania)	2 000	49 670	24,835
KS kapitálu k 3. 4. 2015 (S výsledkom z obchodovania)	2 094,08	52 006	24,835

Graf nižšie (Graf 6) zobrazuje pomocou equity krivky vývoj kapitálu počas obchodného obdobia. Po prvých deviatich obchodoch bol stav kapitálu len mierne pod jeho počiatočnou úroveň. Hneď na to boli zrealizované dva výrazné zisky, ktoré určili celkové maximum účtu na hodnote 2146,03 USD. Nasledoval drawdown o veľkosti 100,73 USD, kedy hodnota účtu klesla až na úroveň 2045,3. Tesne pred koncom obchodného obdobia bol zrealizovaný zisk o veľkosti 49,14 USD a konečná hodnota kapitálu tak predstavovala 2094,08 USD.

Graf 6 Equity krivka (Vlastné spracovanie).

Prostřednictvím bodového grafu, který je uvedený níže (Graf 7), možno verne zobrazit výsledkovú štruktúru jednotlivých obchodov v ich chronologickom poradí. Je tak jasne vidieť masívny podiel B/E, ako aj to, že straty počas celej doby obchodovania neprekročili hranicu 20 USD. S výnimkou rekordného zisku v hodnote 111 USD, sa ostatné zisky pohybovali v rozmedzí od 50 USD do 60 USD.

Graf 7 Chronologický prehľad výsledkov jednotlivých obchodov (Vlastné spracovanie).

V nasledujúcej tabuľke (Tab. 6) ďalej uvádzam rozpis jednotlivých obchodov, roztriedených podľa typu pozície a zároveň aj vstupného signálu, na základe ktorého boli tieto obchody realizované. Najväčší podiel na celkovom počte obchodov až **48%**, mali vstupy na základe trojuholníkovej formácie. Pomer long a short trojuholníkov je 6:8, pričom väčšina z nich bola ukončená na B/E. Trojuholník ako jediná vstupná formácia dokázal vygenerovať zisk ako pri long tak aj pri short pozícii, čo z neho robí najúspešnejší vstupný signál. Na druhom mieste so **42%** zastúpením sa umiestnili divergencie, pri ktorých v pomere 9:3 výrazne prevládali skryté divergencie nad normálnymi. Všetky normálne divergencie boli realizované v short pozícii a všetky zároveň skončili na B/E. Skryté divergencie držia prvenstvo v najziskovejšom obchode o veľkosti 111 USD. Divergencie však mali celkovo veľmi vysokú až 50% stratovosť, pričom trojuholníky len 29%. Na poslednom mieste sa s **10%** zastúpením nachádzajú pullbacky. Z celkového počtu troch short vstupov realizovaných na základe pullbacku pred breakom skončili zhodne po jednom ako v zisku, tak aj na B/E a v strate. Počas obchodovania nebol realizovaný ani jeden vstup na základe pullbacku po breaku. Celkovo bolo zobchodovaných **8 long** pozícií a **21 short** pozícií.

Tab. 7 Klasifikácia obchodov na základe typu pozície a vstupného signálu (Vlastné spracovanie).

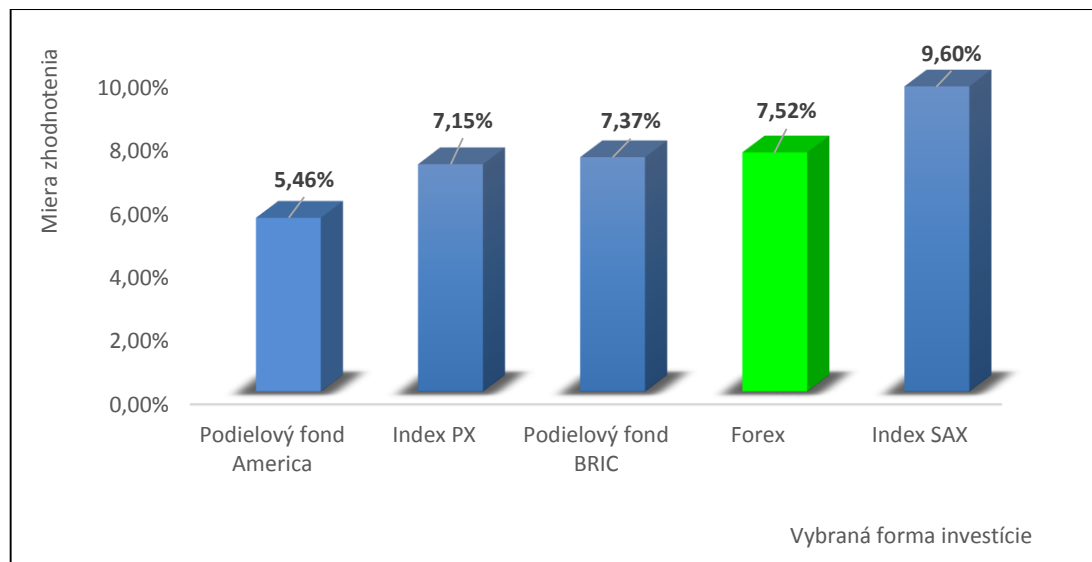
Typ vstupu	Long			Short			Celkom
	Zisk	B/E	Strata	Zisk	B/E	Strata	
Pullback	0	0	0	1	1	1	3
- pred breakom	0	0	0	1	1	1	3
- po breaku	0	0	0	0	0	0	0
Trojuholník	1	3	2	1	5	2	14
Divergencia	0	2	0	1	3	6	12
- normálna	0	0	0	0	3	0	3
- skrytá	0	2	0	1	3	3	9

11.1 Porovnanie s benchmarkom

Pri obchodovaní na forexe, tak ako aj pri väčšine iných systematických činnostiach, by mal mať každý obchodník stanovené určité ciele, ktorých realizáciu môže s prehľadom kontrolovať. Mojim cieľom bolo popri otestovaní stratégie v reálnych tržných podmienkach určiť aj dosiahnutie zisku. V akej miere by sa však tento zisk mal pohybovať je otázne, keďže nepoznám maximálny potenciál stratégie, ktorý by sa jej používaním dal dosiahnuť. Backtest síce môže poskytnúť predbežný odhad, no ako som spomínal v predchádzajúcich kapitolách, nie som zrovna jeho zástancom. Najjednoduchším spôsobom, ktorý umožní zhodnotiť a určite aj zvýšiť vypovedaciu schopnosť dosiahnutého výsledku, je jeho porovnanie s alternatívnymi formami investovania. Keďže je obchodovanie na forexe bezpochyby spojené s vysokou mierou rizika, porovnávam ho so zhruba rovnako rizikovými investíciami za obdobie od 6. februára 2015 do 3. apríla 2015. Počas 3 týždňovej pauzy, ktorú som v tomto období mal budem počítať s priemerným týždenným zhodnotením 0,94%, ktoré vychádza z môjho dosiahnutého výsledku obchodovania. S cieľom čo najobjektívnejšieho porovnania, nebudem zohľadňovať môj kurzový zisk.

Vybrané investície možno rozdeliť do dvoch kategórií. Prvou z nich sú dva akciové indexy (PX a SAX), ktorých obsah tvoria najvýznamnejšie akcie obchodované na burzách v Prahe a Bratislave. Druhou kategóriou sú podielové fondy. Tu majú zastúpenie dva akciové fondy od ČSOB, ktoré majú celkovo vysokú mieru rizika, ale aj zhodnotenia. Ide o „KBC Equity Fund America Classic Shares“ obsahujúci akcie najvýznamnejších amerických firiem s vysokou tržnou kapitalizáciou a „KBC Equity Fund CSOB BRIC“ obsahujúci akcie firiem z Brazílie, Ruska, Indie a Číny s vysokým potenciálom rastu (ČSOB, 2015). V grafe nižšie (Graf 8) možno vidieť porovnanie zhodnotenia pri jednotlivých druhoch investícií.

Moje obchodovanie sa celkovo umiestnilo na druhom mieste so zhodnotením 7,52% hneď za indexom SAX, ktorého výrazné zhodnotenie 9,60% bolo do veľkej miery zapríčinené súčasnou monetárnou politikou ECB, ktorá na akciové trhy dodáva veľké množstvo likvidity. Na český index PX majú tieto opatrenia výrazne menší vplyv, a jeho zhodnotenie tak dosiahlo 7,15%. Podielový fond BRIC dosiahol v tomto období takmer rovnaké zhodnotenie ako moje obchodovanie na forexe a síce 7,37% a fond America sa so zhodnotením 5,46% umiestnil na poslednom mieste. Na základe týchto skutočností môžem obchodovanie na forexe hodnotiť skutočne pozitívne. S výnimkou indexu SAX, ktorého zhodnotenie je skôr výnimočného charakteru, som dokázal prekonať všetky ostatné alternatívne formy investícií.

Graf 8 Zhodnotenie úspešnosti obchodovania za obdobie od 6.2. do 3. 4. 2015 v porovnaní s alternatívnymi investičnými príležitosťami (Vlastné spracovanie).

11.2 Zhodnotenie psychických vplyvov

Napriek tomu, že moju stratégiu nemám s čím porovnávať, označil by som ju z psychologického hľadiska za relatívne náročnú. Disponuje totiž diskrečnou zložkou, keď som sa musel o ďalšom postupe často krát rozhodnúť na základe vlastného uváženia, resp. podľa toho čo sa na trhu práve deje. S tým boli spojené rozličné emócie v závislosti od toho aký výsledok toto rozhodnutie prinieslo. Pri mechanickom obchodovaní by som mal väčšinou pevne stanovený modelový scenár pre každú možnú situáciu, ktorého by som sa bezpodmienečne držal.

Spočiatku u mňa prevládali mierne negatívne emócie, keďže som mal po takmer dvoch týždňoch obchodovania na konte len jednu stratu a osem B/E. Po relatívne dlhej dobe som tak ešte nevidel žiadny výraznejšie pozitívny výsledok môjho obchodovania a zisk by sa mi v tomto období skutočne hodil. Séria nasledujúcich dvoch ziskov mi dodala potrebné sebavedomie. Pri predstave, že som zaistený na niekoľko strát dopredu som však začal realizovať aj obchody, do ktorých by som bez zisku zrejme nevstúpil. Aj to mohlo byť príčinou výrazného drawdownu, po ktorom sa naopak dostavili obavy, že o svoje zisky prídem. Pár krát som si dokonca uvedomil, že som pre strach z rozširujúceho sa drawdownu nevstúpil do vyloženého obchodu, a pripravil sa tak o potenciálne zisky.

Ďalšou výzvou bolo z hľadiska psychiky dodržiavanie minimálnej vzdialenosti 4 pipov, po ktorých nasledoval posun SL na B/E. To sa mi s výnimkou dvoch obchodov darilo. Porušenie tohto pravidla znamenalo pri oboch z nich predčasné ukončenie na B/E a pri jednom som sa tak pripravil o skutočne významný zisk, čo som ľutoval v podstate až do ukončenia reálneho obchodovania. Na druhej strane keď sa trh vybral mojim smerom, bolo často krát náročné odolať pokušeniu vybrať istý zisk bez toho, aby som na základe štruktúry trhu trailoval svoj SL a pripravil si tak priestor pre oveľa vyšší zisk. Tento vplyv som dokázal minimalizovať a to až natolko, že niektoré obchody boli aj napriek priebežnému vysokému zisku nakoniec ukončené na B/E.

Rôzne psychické vplyvy sa teda u mňa v určitej miere bezpochyby prejavili. Myslím si, že tomu sa pri prvom kontakte s forexom nevyhne žiadny začiatovník. Naopak je dôležité si takéto reakcie všimnúť, pripustiť a pracovať na ich postupnej eliminácii.

11.3 Návrhy na vylepšenie stratégie

Počas obchodovania ma napadlo niekoľko návrhov, ktorými by bolo možné stratégiu vylepšiť a zvýšiť tak jej efektívnosť, či dokonca úspešnosť jednotlivých obchodov. Medzi najvýznamnejšie z nich by som zaradil:

- **Obchodovanie pomocou multikontraktov** – To spočíva v rozdelení samotnej pozície na niekoľko menších pozícií (kontraktov), spravidla pri zvýšenom riziku. To umožní ich postupné ukončovanie na rôznych cenových úrovniach. V prípade úspešnej aplikácie tejto metódy by sa jednalo o výrazné zefektívnenie riadenia pozície. Pri rozdelení pozície na 2 kontrakty by som tak jej časť mohol ukončiť napríklad pri RRR 1:3 a so zbytkom čakať dajme tomu na RRR 1:5, prípadne aj viac.

Aplikáciou na moje obchodovanie by som síce zredukoval časť dosiahnutých ziskov, na druhej strane by som dokázal zachytiť časť zisku z obchodov, ktoré skončili na B/E. Ich používaním by bolo možné „vyhladiť“ equity krivku prostredníctvom dosahovania menších, ale o to pravidelnejších a istejších ziskov. Multikontrakty taktiež umožňujú jednoduchšie rozhodovanie v prípade, kedy si obchodník nie je 100% istý ako sa má v danej situácii zachovať, čo sa pri diskrečnom obchodovaní môže vyskytovať relatívne často. Takto sa dá vyskúšať odlišná varianta len s časťou pozície bez nutnosti riskovať „celý balík“. Keďže som túto metódu nemal nijak odskúšanú, jej aplikácia by mohla mať skôr negatívny efekt a tak ostala čisto v teoretickej rovine.

- **Riskovať v určitom intervale z kapitálu, nie fixné %** - pri zadávaní obchodu som predovšetkým pri divergenciách často krát v podstate až do posledných sekúnd nepoznal viacero premenných. Prvou z nich bola cena, na ktorej do obchodu vstúpim, keďže low alebo high sviečky na ktorej došlo k zalomeniu na indikátore sa mohlo neustále meniť. Druhou premennou bol SL v pipoch, ktorý sa odvíjal od vstupnej ceny a treťou premennou bol objem pozície, ktorý spolu so SL predstavoval vždy 1% z kapitálu. Niekedy som všetky tieto premenné nestihol včas zadať a prepásol tak potenciálny vstup. Problém so vstupnou cenou by sa dal vyriešiť zadáním čakajúcej objednávky na akejkoľvek cene a jej následným presunutím až na požadovanú úroveň priamo z grafu. Aj takúto objednávku však treba vopred stanoviť v určitom objeme a z grafu následne nastaviť primeraný SL. Preto je pravdepodobnosť že by som dokázal presne odhadnúť objem, pri ktorom bude následne nastavený SL predstavovať presne 1% kapitálu, veľmi malá. Ak by som ale riskoval v intervale od 1% do 2%, mohol by som vstupovať vždy so základným objemom 0,5 lotu pri ktorom by 1% predstavovalo 4 pipový SL (s kapitálom 2 000 USD). Ten by som podľa umiestnenia objednávky v prípade potreby mohol až dvojnásobne rozšíriť na 8 pipov a stále by som tak riskoval len 2% z účtu. Interval môže byť kľudne podľa potreby nastavený aj na 0,5% až 1%. Zadávanie objednávok by sa tak minimálne pri divergenciách stalo oveľa efektívnejšie.

ZÁVER

Cieľom tejto práce bol návrh obchodnej stratégie, pomocou ktorej možno v reálnych podmienkach menového trhu forex zhodnotiť vložené finančné prostriedky. Pre dosiahnutie tohto cieľu bola v teoretickej časti bola vypracovaná kritická literárna rešerš čerpajúca z viacerých literárnych a elektronických zdrojov. Získal som tak množstvo informácií o samotnom forexe, spôsoboch jeho cenovej analýzy, psychike pôsobiacej počas obchodovania ako aj o pravidlách či zásadách money managementu, bez ktorých by dosiahnutie tohto cieľu nebolo možné. V praktickej časti bola po dôkladnom výbere menových párov vykonaná fundamentálna analýza, ktorá mi pomohla z dlhodobého hľadiska odhadnúť budúci trend týchto párov. Ako brokera som si zvolil spoločnosť XTB, ktorá ponúkala služby zodpovedajúce mojim stanoveným podmienkam. Charakteristiku stratégie som dopodrobna uviedol v kapitole 9. Napriek jej výrazne diskrečnému štýlu som sa túto kapitolu snažil formulovať tak, aby som tu v prípade potreby dokázal nájsť odpoveď na väčšinu prípadných nejasností vyskytujúcich sa počas reálneho obchodovania. To prebiehalo v piatich obchodných týždňoch, ktoré spolu s vybranými obchodmi popisujem kapitole 10. Na záver praktickej časti hodnotím výsledky môjho obchodovania prostredníctvom vybraných štatistických ukazovateľov, ako aj porovnaním s alternatívnymi formami investovania. Nechýba tu ani vyhodnotenie psychických vplyvov ako aj návrhy na vylepšenie stratégie.

Dosiahnutie zisku bolo pre mňa ako pre začiatočníka možno až príliš vysokou latkou a preto si nesmierne cením že sa mi tento cieľ podarilo splniť. Väčšina začínajúcich obchodníkov si totiž neuvedomuje, že forex je vysoko konkurenčné miesto. Stačí menšie zaváhanie a ostatní účastníci tohto trhu, často krát na čele s vaším brokerom, sa budú predbiehať v tom kto zinkasuje váš počiatkový kapitál. Forex jednoducho chyby neodpúšťa a preto by som ho odporúčal len ľuďom, ktorí sú ochotní neustále sa vzdelávať a získať tak konkurenčnú výhodu nad ostatnými obchodníkmi. V takom prípade môže obchodovanie na forexe viesť k zaujímavému zhodnoteniu.

Počas piatich obchodných týždňov, kedy som realizoval celkovo 29 obchodov sa mi podarilo zhodnotiť môj vstupný kapitál o 4,7%, čo v prepočítaní na ročný výnos činí 49,82%. Jedná sa tak o oveľa vyššie zhodnotenie ako pri väčšine z porovnávaných alternatívnych foriem investovania (podielové fondy, akciové indexy). Okrem toho som úspešným vyhodnotením fundamentálnej situácie týkajúcej sa amerického doláru dosiahol bez použitia

akéhokoľvek pákového efektu kurzový zisk 4 446 CZK, len prostredníctvom jednoduchého prevodu jednej meny na druhú.

Prínos tejto práce teda hodnotím veľmi pozitívne. Vyskúšal som si množstvo odlišných situácií a získal tak neoceniteľné skúsenosti, ktoré by som určite rád využil aj v budúcnosti. Obchodovaniu sa teda plánujem venovať aj naďalej.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATURY

BACHRATÝ, Milan, c2012. *Forex: dobrodružstvo vývoja stratégie*. 1. vyd. Slovensko: Fxmprofit. ISBN 978-809-7092-603.

ELDER, Alexander, 2006. *Tradingem k bohatství: psychologie, obchodní systémy, money management*. Tetčice: Impossible. ISBN 80-239-7048-8.

FOREX-ZONE, 2011. *FOREX - jak zbohatnout a nekrást: obchodování na měnových trzích*. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3739-3.

GRAHAM, Benjamin a Jason ZWEIG, 2007. *Inteligentní investor*. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1792-0.

HARTMAN, Ondřej, 2009. *Jak se stát forexovým obchodníkem: naučte se vydělávat na měnových trzích*. 1. vyd. Praha: FXstreet. ISBN 978-80-904418-0-4.

HARTMAN, Ondřej, 2013. *Začínáme na burze: jak uspět při obchodování na finančních trzích: akcie, komodity a forex*. 1. vyd. Brno: BizBooks. ISBN 978-80-265-0033-9.

HARTMAN, Ondřej a Ludvík TUREK, 2009. *První kroky na FOREXU: jak obchodovat a uspět na měnových trzích*. Vyd. 1. Brno: Computer Press. ISBN 978-80-251-2006-4.

HORNER, Raghee, 2011. *Forex tradingem k maximálním ziskům: tajemství, které se na Wall Street rozhodně nemají dozvědět*. 1. vyd. Brno: Computer Press. ISBN 978-80-251-2921-0.

KIDWELL, David S, 2012. *Financial institutions, markets and money*. 11th ed. Hoboken, NJ: Wiley. ISBN 04-705-6108-4.

KRÁL, Miloš, 2008. *Fundamentální analýza: studijní pomůcka pro distanční studium*. 1. vyd. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. ISBN 978-80-7318-765-1.

KRÁL, Miloš, 2007. *Techniky ziskového obchodování na světových finančních trzích: 2.díl Technická analýza. Studijní pomůcka pro distanční studium*. 1.vyd. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. ISBN 978-80-7318-650-0.

MCDOWELL, Bennett, 2008. *A trader's money management system: how to ensure profit and avoid the risk of ruin*. Hoboken, N.J.: John Wiley. ISBN 978-047-0187-715.

NISON, Steve, 2013. *Cesta k úspěchu na burzovních trzích*. Vyd. 1. Tetčice: Impossible. ISBN 978-80-87673-00-3.

REJNUŠ, Oldřich, 2014. *Finanční trhy*. 4., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3671-6.

STIBOR, Michal, 2013. *FOREX TRADING pro začátečníky*. Praha: X-Trade Brokers DM S.A., organizační složka.

ŠTÝBR, David, Petr KLEPETKO a Pavlína ONDRÁČKOVÁ, 2011. *Začínáme investovat a obchodovat na kapitálových trzích*. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3648-8.

TUREK, Ludvík, 2009. *Manuál forexového obchodníka*. Praha: Czechwealth.

Internetové zdroje

ALBANESE, Chiara, 2015. THE WALL STREET JOURNAL. *Euro Parity: Forecasts Can't Keep Up* [online]. [cit. 2015-03-23]. Dostupné z:

<http://blogs.wsj.com/moneybeat/2015/03/11/whats-ahead-for-the-euro/>

BIELČÍK, David, 2012. PRICE-ACTION-TRADERS. 9. 1-2-3 [online]. [cit. 2015-02-09]. Dostupné z: <http://www.price-action-traders.cz/clanek/9-1-2-3>

BINÁRNÍK, 2014. *Technická analýza* [online]. [cit. 2015-02-09]. Dostupné z: <http://binarnik.eu/o-binarnich-opcich/technicka-analyza/>

ČESKOSLOVENSKÁ OBCHODNÁ BANKA, 2015. *Akciové fondy* [online]. [cit. 2015-04-26]. Dostupné z: <http://www.csob.cz/cz/Fondy/Akciove-fondy/Stranky/default.aspx>

FINANČNÍK, 2005. *Obchodujeme FOREX IV - jak na fundamentální analýzu (1)* [online]. [cit. 2015-02-09]. Dostupné z: <http://www.financnik.cz/komodity/zkusenosti/forex-fundamentalni-analyza.html>

HANSEN, Toni, 2014. *Is the Trend Really Your Friend?* [online]. [cit. 2015-02-09]. Dostupné z: <http://www.tonihansen.com/trend-really-your-friend.html>

KAPITÁLOVÉ TRHY, 2008. *Cenové grafy* [online]. [cit. 2015-02-10]. Dostupné z: <http://kapitalovetryhy.blogspot.sk/2008/12/cenov-grafy.html>

LIEN, Kathy, 2006. INVESTOPEDIA. *Get To Know The Major Central Banks* [online]. [cit. 2014-12-30]. Dostupné z: <http://www.investopedia.com/articles/forex/06/centralbanks.asp>

MURÍN, Peter, 2014. ŠKOLA TRADINGU. *Bezplatný trading webinář* [online]. [cit. 2015-02-10]. Dostupné z: <http://skolatradingu.cz/>

- REUTERS, 2014. *Goldman Sachs raises dollar/yen forecast to 130 by end-2015* [online]. [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/2014/11/21/us-markets-forex-goldman-sachs-idUSKCN0J51MM20141121>
- RUSSELL, John, 2015. ABOUTMONEY. *Introduction to The Majors: The Forex Trading Major Pairs* [online]. [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: http://forextrading.about.com/od/forexbasics/a/forex_majors.htm
- THE WALL STREET JOURNAL, 2014. *Barron's Buzz: The Best Online Brokers of 2014* [online]. [cit. 2014-12-30]. Dostupné z: <http://www.wsj.com/video/barrons-buzz-the-best-online-brokers-of-2014/7A173574-54FF-4A30-A62E-5E9EFEC30EDD.html>
- TRADINGECONOMICS, 2015. *Euro area Economic Indicators* [online]. [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/euro-area/indicators>
- TRADINGECONOMICS, 2015. *Japan Economic Indicators* [online]. [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/japan/indicators>
- TRADINGECONOMICS, 2015. *United States Economic Indicators* [online]. [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/united-states/indicators>
- URBAN, Patrik, 2010. FXSTREET. *Fundamentální analýza IV - základní ekonomické indikátory I* [online]. [cit. 2015-02-09]. Dostupné z: <http://www.fxstreet.cz/fundamentalni-analyza-iv--zakladni-ekonomicke-indikatory-1.html>
- XPULS, 2015. *Analýzy a komentáře z měnových, komoditních a akciových trhů* [online]. [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: <http://xpuls.cz/>
- XTB, 2015. *XTB online trading* [online]. [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://www.xtb.sk/>

ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A SKRATIEK

ASK	Kúpna cena
AUD	Australia Dollar
B/E	Break-even
BID	Predajná cena
BoC	Bank of Canada
BoE	Bank of England
BoJ	Bank of Japan
CAD	Canada Dollar
CFD	Contracts For Difference - rozdielové kontrakty
ČSOB	Československá obchodná banka, a.s.
cca	približne
CHF	Switzerland Franc
CZK	Czech Republic Koruna
ECB	European Central Bank
EMA	Exponenciálny kľzavý priemer
EUR	Euro
FED	Federal Reserve System
Forex	Foreign Exchange
GBP	United Kingdom Pound
IB	Inverzný bod
JPY	Japanese Yen
NZD	New Zealand Dollar
Obr.	obrázok
OPEC	Organizácia krajín vyvážajúcich ropu

OTC	Over-the-Counter
QE	Quantitative easing – Kvantitatívne uvoľňovanie
RBA	Reserve Bank of Australia
RBNZ	Reserve Bank of New Zealand
Resp.	respektíve
RRR	Risk Reward Ratio
RUB	Russia Ruble
SEK	Sweden Krona
SGD	Singapore Dollar
SL	Stop loss
SNB	Swiss National Bank
Tab.	tabuľka
TP	Target profit
Tzv.	takzvaný
U. S.	United States
USD	United States Dollar
ZAR	South Africa Rand

ZOZNAM OBRÁZKOV

<i>Obr. 1 Schéma otváracích hodín na forexe</i>	14
<i>Obr. 2 Čiarový graf</i>	23
<i>Obr. 3 Čiarkový graf</i>	24
<i>Obr. 4 Sviečkový graf</i>	24
<i>Obr. 5 Rastúci, postranný a klesajúci trend</i>	26
<i>Obr. 6 Trendové línie identifikujúce trend</i>	27
<i>Obr. 7 Support a rezistencia na grafe</i>	28
<i>Obr. 8 Formácia 1-2-3</i>	30
<i>Obr. 9 Normálna býčia a medvedia divergencia</i>	32
<i>Obr. 10 Skrytá býčia a medvedia divergencia</i>	32
<i>Obr. 11 Prognóza vývoja menového páru EUR/USD najväčšími svetovými investičnými bankami</i>	46
<i>Obr. 12 Ukážka technického indikátoru MACD</i>	51
<i>Obr. 13 Ukážka technického indikátoru ATR</i>	52
<i>Obr. 14 Ukážkový vstup pri prerazení trojuholníku</i>	54
<i>Obr. 15 Ukážkový vstup do long a short pozície pri pullbacku pred breakom</i>	55
<i>Obr. 16 Ukážkový vstup do long a short pozície pri pullbacku po breaku</i>	56
<i>Obr. 17 Ukážkový vstup pri normálnej býčej a medvedej divergencii</i>	57
<i>Obr. 18 Ukážkový vstup pri skrytej býčej a medvedej divergencii</i>	58
<i>Obr. 19 Grafická analýza EUR/USD počas 1. obchodného týždňa</i>	64
<i>Obr. 20 Grafická analýza USD/JPY počas 1. obchodného týždňa</i>	64
<i>Obr. 21 Grafická analýza EUR/USD počas 2. obchodného týždňa</i>	65
<i>Obr. 22 Grafická analýza EUR/USD počas 3. obchodného týždňa</i>	66
<i>Obr. 23 Grafická analýza EUR/USD počas 4. obchodného týždňa</i>	68
<i>Obr. 24 Grafická analýza EUR/USD počas 5. obchodného týždňa</i>	69
<i>Obr. 25 Priebeh obchodu č. 15019306</i>	70
<i>Obr. 26 Priebeh obchodu č. 15107416</i>	71
<i>Obr. 27 Priebeh obchodu č. 15427216</i>	72
<i>Obr. 28 Priebeh obchodu č. 15861726</i>	73
<i>Obr. 29 Priebeh obchodu č. 16063050</i>	74
<i>Obr. 30 Priebeh obchodu č. 16073112</i>	75
<i>Obr. 31 Priebeh obchodu č. 16216351</i>	75

<i>Obr. 32</i> Priebeh obchodu č. 16381083.....	76
<i>Obr. 33</i> Point and Figure graf.....	97
<i>Obr. 34</i> Renko graf.....	97
<i>Obr. 35</i> Kagi graf.....	97
<i>Obr. 36</i> Rastúca a klesajúca čiarka pri čiarkovom grafe.....	98
<i>Obr. 37</i> Rastúca a klesajúca sviečka pri sviečkovom grafe.....	98
<i>Obr. 38</i> Sviečková formácia Kladivo, Obesenec, Padajúca hviezda.....	99
<i>Obr. 39</i> Doji.....	99
<i>Obr. 40</i> Pullback pred breakom.....	100
<i>Obr. 41</i> Pullback po breaku.....	100
<i>Obr. 42</i> Stručný prehľad jednotlivých účtov spoločnosti XTB.....	101
<i>Obr. 43</i> História realizovaných obchodov na účte.....	102

ZOZNAM TABULIEK

<i>Tab. 1 Rozdelenie mien</i>	15
<i>Tab. 2 Ako obchodovať divergencie</i>	32
<i>Tab. 3 Úbytok kapitálu pri rôznych úrovniach rizika</i>	36
<i>Tab. 4 Vybrané štatistiky obchodov realizovaných na demo účte.</i>	62
<i>Tab. 5 Vybrané štatistiky obchodov realizovaných na reálnom účte</i>	78
<i>Tab. 6 Stav kapitálu v CZK po prepočítaní kurzových rozdielov</i>	79
<i>Tab. 7 Klasifikácia obchodov na základe typu pozície a vstupného signálu</i>	81

ZOZNAM GRAFOV

<i>Graf 1 Vývoj úrokovej sadzby v Eurozóne, USA a Japonsku</i>	41
<i>Graf 2 Vývoj inflácie v Eurozóne, USA a Japonsku</i>	42
<i>Graf 3 Medziročný vývoj HDP Eurozóny, USA a Japonska.....</i>	43
<i>Graf 4 Vývoj nezamestnanosti v Eurozóne, USA a Japonsku.....</i>	44
<i>Graf 5 Vývoj obchodnej bilancie v Eurozóne, USA a Japonsku.....</i>	44
<i>Graf 6 Equity krivka</i>	79
<i>Graf 7 Chronologický prehľad výsledkov jednotlivých obchodov.....</i>	80
<i>Graf 8 Zhodnotenie úspešnosti obchodovania za obdobie od 6.2. do 3. 4. 2015 v porovnaní s alternatívnymi investičnými príležitosťami</i>	82

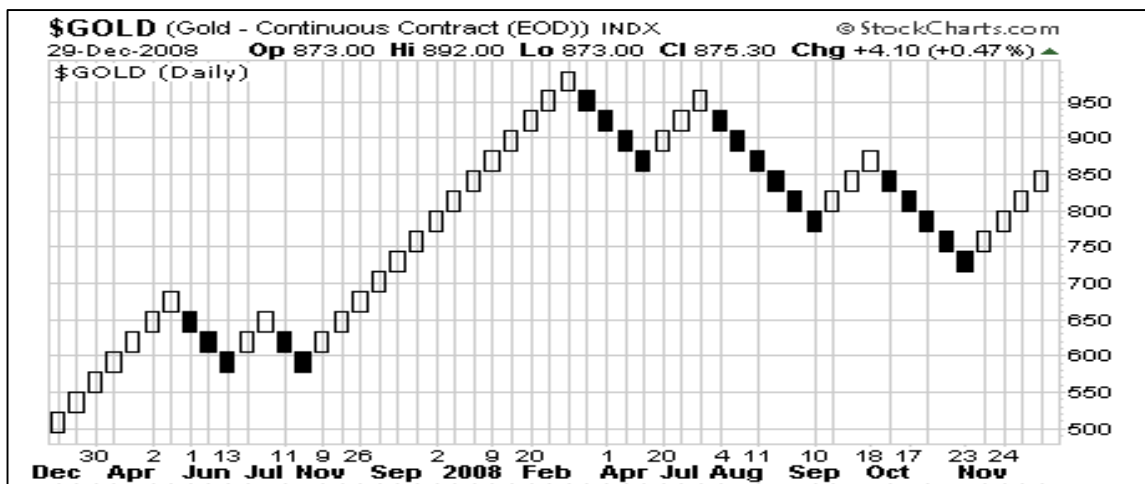
ZOZNAM PRÍLOH

- P I Netradičné typy grafov
- P II Konštrukčný princíp čiarkových a sviečkových grafov
- P III Základné sviečkové formácie
- P IV Formácie Pullback pred breakom a Pullback po breaku
- P V Prehľad jednotlivých druhov obchodných účtov spoločnosti XTB
- P VI História realizovaných obchodov

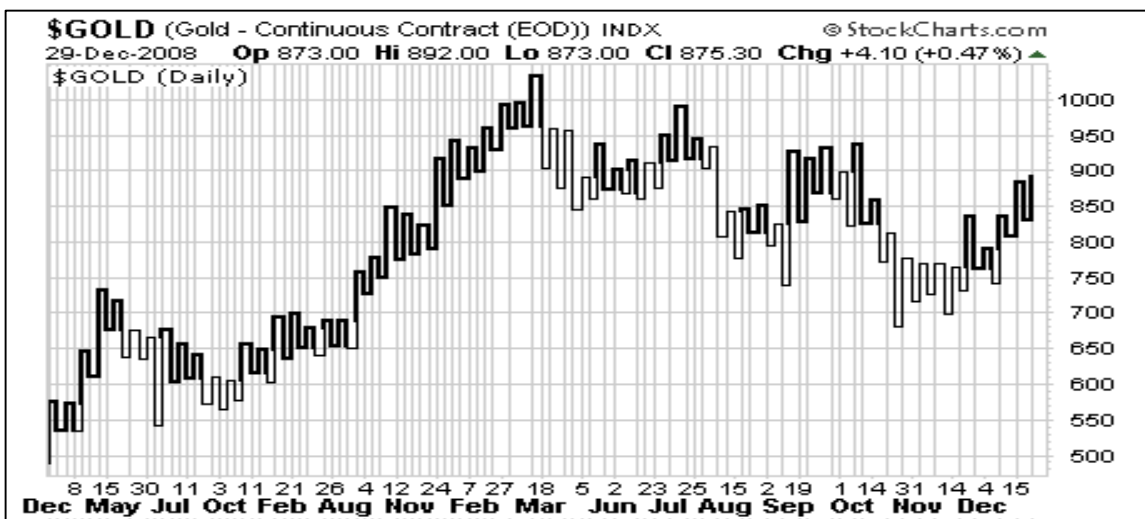
PŘÍLOHA P I: NETRADIČNÉ TYPY GRAFOV

Obr. 33 Point and Figure graf (Kapitálové trhy, 2008).

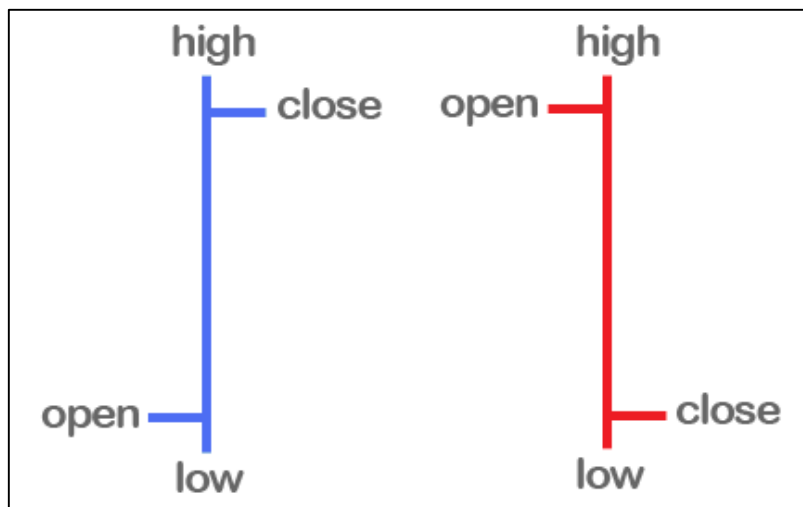

Obr. 34 Renko graf (Kapitálové trhy, 2008).

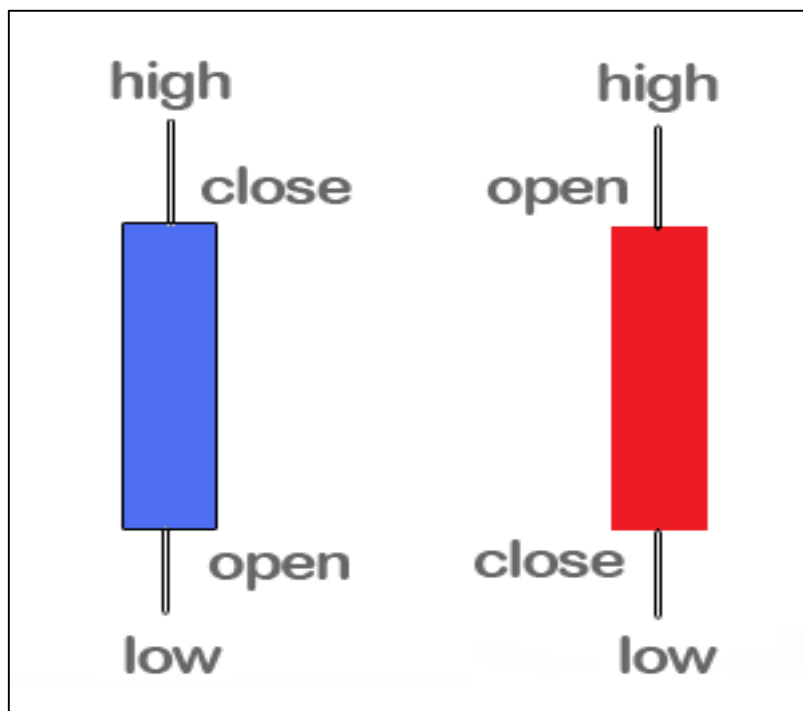

Obr. 35 Kagi graf (Kapitálové trhy, 2008).

PŘÍLOHA P II: KONŠTRUČNÝ PRINCÍP ČIARKOVÝCH A SVIEČKOVÝCH GRAFOV

Obr. 36 Rastúca a klesajúca čiarka pri čiarkovom grafe (Forex-zone, 2011, s. 28).

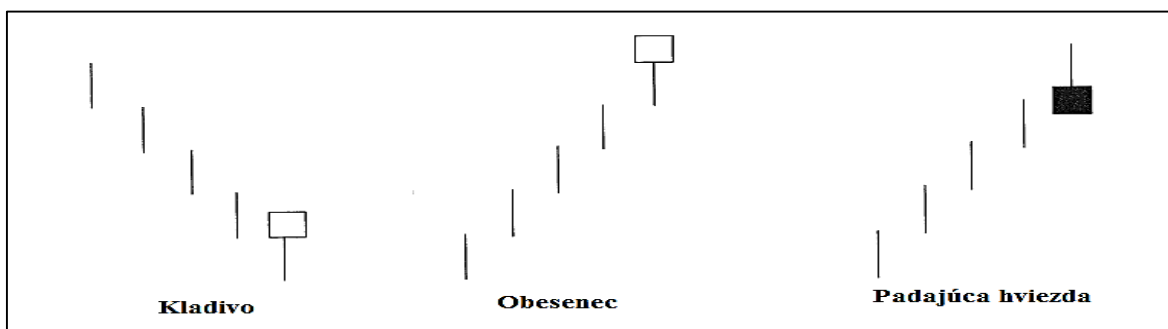

Obr. 37 Rastúca a klesajúca sviečka pri sviečkovom grafe (Forex-zone, 2011, s. 29).

PŘÍLOHA P III: ZÁKLADNÉ SVIEČKOVÉ FORMÁCIE

Všetky nižšie (Obr. 38) zobrazené sviečkové formácie predstavujú vo všeobecnosti reverzný signál. Kladivo a obesenec majú rovnaký tvar - malé skutočné telá (biele alebo čierne) ležiace popri alebo priamo na hodnote high a minimálne 2 krát väčší dolný tieň. Ich odlišovacím znakom je, že kladivo sa nachádza v dolnej časti downtrendu, zatiaľ čo obesenec naopak v hornej časti uptrendu. Padajúca hviezda disponuje malým skutočným telom (bielym alebo čiernym) ležiacim popri alebo priamo na hodnote low a výrazným horným tieňom. Vyskytuje sa v hornej časti uptrendu.

V ďalšom obrázku (Obr. 39) možno vidieť formáciu doji, ktorá je charakteristická tým, že otváracia cena je zhodná s cenou uzatváracou. Poukazuje na rovnováhu medzi ponukou a dopytom a predstavuje taktiež reverzný signál. Dlhonohé doji sa objavuje ako v uptrende, tak aj v downtrende, kde však nemusí nutne signalizovať koniec trendu. Okrem klasického dlhonohého doji sa v grafoch vyskytujú aj doji vážka a doji náhrobný kameň. Doji vážka má open a close zhodné s hodnotou high danej sviečky. Narozdiel od klasického doji je v rámci prepredaného downtrendu považované za silný reverzný signál. Doji náhrobný kameň má zhodné hodnoty open, close a low. Toto doji slúži ako silný reverzný signál v prípade prekúpeného uptrendu. (Nison, 2013, s. 32-48)

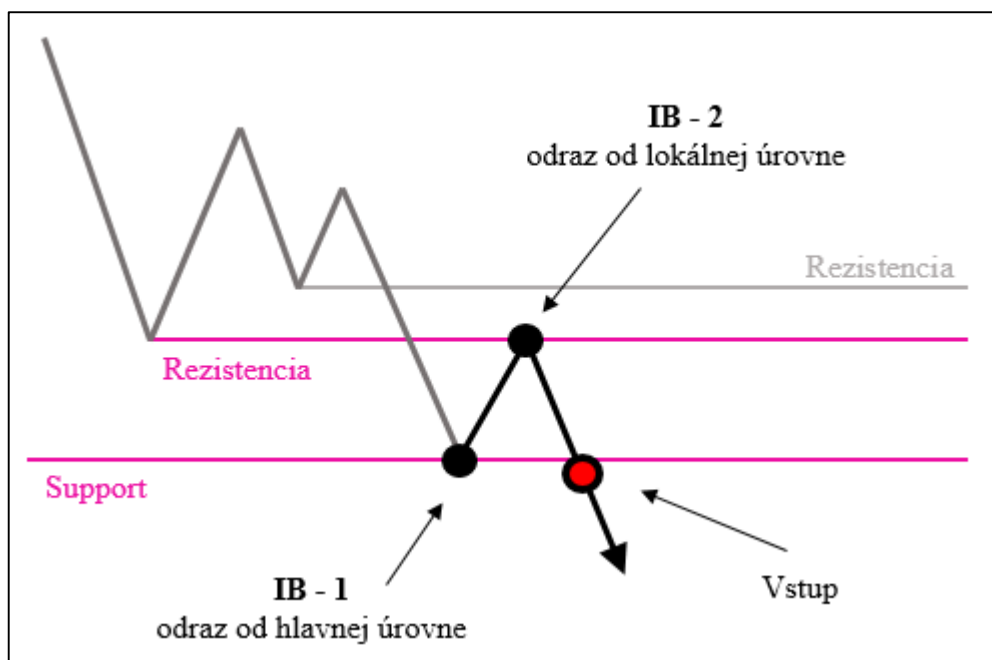

Obr. 38 Sviečková formácia Kladivo, Obesenec, Padajúca hviezda (Nison, 2013, s. 32).

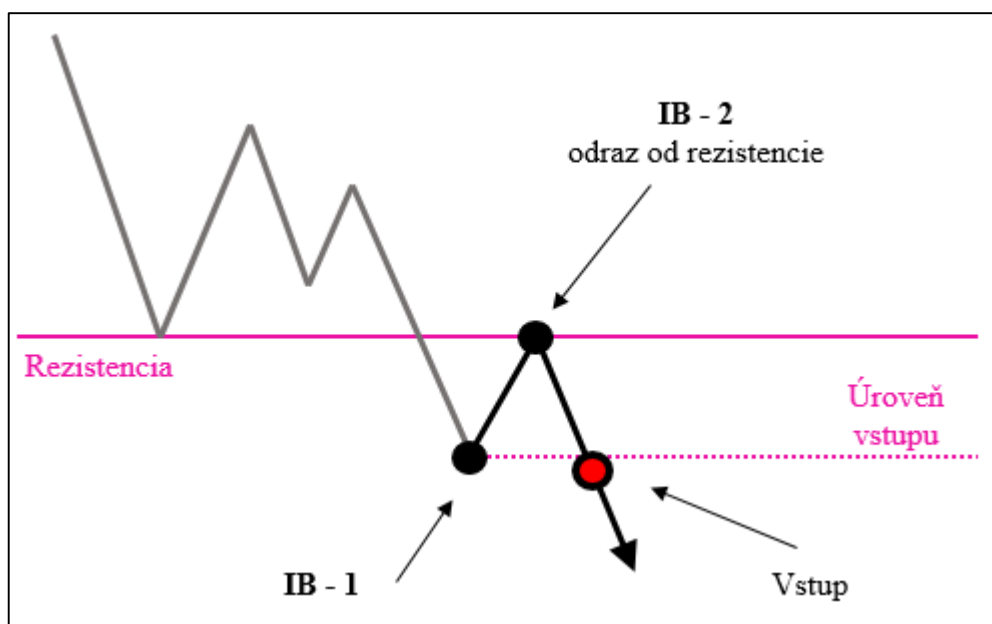

Obr. 39 Doji (Nison, 2013, s. 48).

PRÍLOHA P IV: FORMÁCIE PULLBACK PRED BREAKOM A PULLBACK PO BREAKU

Obr. 40 Pullback pred breakom (Murín, 2014).

Obr. 41 Pullback po breaku (Murín, 2014).

PRÍLOHA P V: PREHĽAD JEDNOTLIVÝCH DRUHOV OBCHODNÝCH ÚČTOV SPOLOČNOSTI XTB

Prehľad účtov			
BASIC FIXNÝ SPREAD VIAC >>	STANDARD VARIABILNÝ SPREAD VIAC >>	PROFESSIONAL POWERED BY ECN VIAC >>	PROFESSIONAL FLAT FEE POWERED BY ECN VIAC >>
NEW OFFER			
Spread			
fixný spread	variabilný spread	variabilný trhový spread	variabilný trhový spread
Spread od			
1,6	1,2	0	0
Dostupné skupiny inštrumentov			
Forex, komodity, indexy, akcie CFD, ETF, Up&Down opcie	Forex, komodity, indexy, akcie CFD, ETF, Up&Down opcie	Forex, komodity, indexy, akcie CFD, ETF, Up&Down opcie	Forex, komodity, indexy, akcie CFD, ETF, Up&Down opcie
Limitné pokyny			
na klientovej cene alebo lepšej	na klientovej cene alebo lepšej	na klientovej cene alebo lepšej	na klientovej cene alebo lepšej
Stop pokyny			
na trhovej cene, stop loss garantovaný (na klientovej cene)	na trhovej cene	na trhovej cene	na trhovej cene
Komisia			
iba pre akcie CFD od 0,08 %	iba pre akcie CFD od 0,08 %	pre akcie CFD od 0,08 %; 5 USD za otvorenie a 5 USD za uzavretie pozície pre forex, komodity alebo indexy (pre objem pozície 1 lot)	Mesačný poplatok: 199 EUR - až do objemu 49,99 lotov /mesiac 499 EUR - 50 - 499,99 lotov/mesiac 1499 EUR - 500 + lotov/mesiac
Maximálna páka			
1:200	1:200	1:200	1:200
Minimálny depozit (EUR)			
U všetkých typov účtov nie je požadovaný minimálny vklad.			
Dostupné platformy			
  	 	 	

Obr. 42 Stručný prehľad jednotlivých účtov spoločnosti XTB (XTB, 2015)

PRÍLOHA P VI: HISTÓRIA REALIZOVANÝCH OBCHODOV

XStation Report
Account: 1039940
Name: Matej Vlasko
Currency: USD

Closed positions:

Order	Position	Open time	Type	Lots	Item	Open price	S/L	T/P	Close time	Close price	Commission	Swap	Profit
12948362	12948361	06.02.2015 11:16	Sell	0.25	EURUSD	1.145	1.145	1.1434	06.02.2015 11:35	1.145	0.00	0.00	0.25
13023646	13023645	09.02.2015 09:32	Buy	0.20	EURUSD	1.1358	1.1348	1.1378	09.02.2015 09:37	1.1348	0.00	0.00	-20.60
13077247	13077181	09.02.2015 17:37	Sell	0.20	EURUSD	1.1322	1.1323	0.00	09.02.2015 17:38	1.1323	0.00	0.00	-2.60
13293785	13293794	12.02.2015 10:55	Buy	0.16	USDJPY	119.758	119.758	120.088	12.02.2015 12:31	119.757	0.00	0.00	-0.13
14931495	14931494	11.03.2015 14:11	Sell	0.24	EURUSD	1.0583	1.0583	1.0558	11.03.2015 14:20	1.0583	0.00	0.00	0.00
14940224	14940223	11.03.2015 15:12	Sell	0.30	EURUSD	1.0591	1.0591	1.0573	11.03.2015 15:24	1.0591	0.00	0.00	0.00
14984088	14984087	11.03.2015 20:16	Buy	0.29	EURUSD	1.0547	1.0547	1.0568	11.03.2015 20:23	1.0547	0.00	0.00	-0.29
15019306	15019305	12.03.2015 09:57	Sell	0.40	EURUSD	1.0603	1.0603	1.056	12.03.2015 10:26	1.0604	0.00	0.00	-2.40
15031002	15031001	12.03.2015 11:38	Sell	0.38	EURUSD	1.0605	1.0605	1.0589	12.03.2015 11:46	1.0605	0.00	0.00	0.00
15046291	15046059	12.03.2015 13:40	Sell	0.40	EURUSD	1.0654	1.0654	1.0639	12.03.2015 13:41	1.0639	0.00	0.00	60.80
15107416	15107414	13.03.2015 09:59	Sell	0.50	EURUSD	1.0619	1.0608	1.0597	13.03.2015 10:10	1.0596	0.00	0.00	111.00
15115127	15115126	13.03.2015 11:23	Sell	0.40	EURUSD	1.0591	1.0591	1.0572	13.03.2015 11:25	1.0591	0.00	0.00	-0.80
15158211	15158210	13.03.2015 16:26	Sell	0.34	EURUSD	1.0503	1.0503	0.00	13.03.2015 16:27	1.0503	0.00	0.00	-1.36
15175536	15175535	13.03.2015 18:39	Sell	0.33	EURUSD	1.0478	1.0484	0.00	13.03.2015 18:41	1.0484	0.00	0.00	-21.12
15209052	15209051	16.03.2015 09:40	Sell	0.37	EURUSD	1.0523	1.0529	1.0512	16.03.2015 09:42	1.0529	0.00	0.00	-21.46
15427216	15427215	16.03.2015 14:15	Sell	0.40	EURUSD	1.0588	1.0594	0.00	16.03.2015 14:19	1.0594	0.00	0.00	-21.20
15555987	15555986	19.03.2015 11:48	Sell	0.40	EURUSD	1.0695	1.0695	0.00	19.03.2015 11:50	1.0695	0.00	0.00	0.00
15845130	15845129	24.03.2015 09:33	Buy	0.25	EURUSD	1.0684	1.0684	1.1024	24.03.2015 09:46	1.0684	0.00	0.00	1.00
15857185	15857184	24.03.2015 11:09	Buy	0.33	EURUSD	1.0977	1.0971	1.0996	24.03.2015 11:12	1.0971	0.00	0.00	-21.12
15861726	15861725	24.03.2015 11:47	Buy	0.40	EURUSD	1.0983	1.0983	1.102	24.03.2015 12:05	1.0983	0.00	0.00	0.00
15998291	15998290	25.03.2015 17:02	Sell	0.33	EURUSD	1.0984	1.0984	1.0966	25.03.2015 17:07	1.0984	0.00	0.00	-0.99
16063050	16063049	26.03.2015 13:10	Buy	0.40	EURUSD	1.1001	1.1014	1.1031	26.03.2015 13:25	1.1013	0.00	0.00	50.80
16070071	16070070	26.03.2015 14:01	Sell	0.38	EURUSD	1.0981	1.0986	0.00	26.03.2015 14:02	1.0987	0.00	0.00	-21.28
16070543	16070542	26.03.2015 14:05	Sell	0.40	EURUSD	1.0982	1.0982	1.0961	26.03.2015 14:09	1.0982	0.00	0.00	0.00
16073112	16073111	26.03.2015 14:33	Sell	0.40	EURUSD	1.0986	1.0986	0.00	26.03.2015 14:33	1.0986	0.00	0.00	-2.40
16219887	16219886	30.03.2015 11:07	Sell	0.40	EURUSD	1.0883	1.0888	0.00	30.03.2015 11:08	1.0888	0.00	0.00	-20.40
16218351	16218350	30.03.2015 10:24	Sell	0.40	EURUSD	1.0846	1.0851	0.00	30.03.2015 10:28	1.0851	0.00	0.00	-20.40
16381083	16381082	01.04.2015 10:26	Sell	0.39	EURUSD	1.0742	1.0729	1.0703	01.04.2015 10:40	1.0729	0.00	0.00	49.14
16431297	16431296	01.04.2015 16:42	Buy	0.36	EURUSD	1.078	1.078	0.00	01.04.2015 16:46	1.078	0.00	0.00	-0.36
Total:											0.00	0.00	94.08
Total:												94.08	

Summary

Balance:	2 094.08	Closed Trade P/L:	94.08
Equity:	2 094.08	Floating P/L:	0.00
		Margin:	0.00
		Free margin:	2 094.08
		Margin level:	0.00%

Obr. 43 História realizovaných obchodov na účte (XTB, 2015).